

Rog-2001

AMSTERDAM, APRIL 2002

JAARVERSLAG 2001

Rijksakademie van beeldende kunsten

ATELIERS
WERKPLAATSEN
VERZAMELINGEN
PRIX DE ROME

Boekmansichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

00. inhoud

01.	inleiding	3
02.	voorwoord	5
03.	ateliers ALGEMEEN / PERSONELE BEZETTING / AANMELDING / DEELNEMERS / BEGELEIDING (ARTISTIEK – THEORETISCH) / DEELNEMERSDIENSTEN / BUREAU ALUMNI / RAIN	9
04.	werkplaatsen ALGEMEEN / CLUSTERS / TECHNISCHE BEGELEIDING / PERSONELE BEZETTING	29
05.	verzamelingen INTRODUCTIE / PERSONELE BEZETTING / BIBLIOTHEEK / KUNSTENAARS- DOCUMENTATIE / COLLECTIES / URIÔT PRIJS / AANKOPEN	35
06.	Prix de Rome ALGEMEEN / PERSONELE BEZETTING / ACTIVITEITEN	41
07.	externe contacten	45
08.	organisatie ALGEMENE TOELICHTING / ORGANISATIESCHEMA	49
09.	bestuur RAAD VAN BESTUUR / RAAD VAN TOEZICHT / RAAD VAN ADVIES	51
10.	ondersteunende diensten BESTUURSSECRETARIAAT / ADMINISTRATIE / GEBOUWDIENST / INFORMATIE- EN COMMUNICATIETECHNOLOGIE (ICT)	55
11.	sociaal jaarverslag	61
12.	financieel jaarverslag	-
	bijlagen:	
	collecties	65
	[oud] deelnemers PRESENTATIES / PUBLICATIES / PRIJZEN	67
	recensies OPEN ATELIERS	123
	activiteiten rain	139

BERICHT VAN DE RAAD VAN TOEZICHT

Amsterdam, april 2002

Hierbij bieden wij u aan de door de Raad van Bestuur van de Stichting Rijksakademie van beeldende kunsten opgestelde en door ons vastgestelde jaarrekening met het verslag van de Raad van Bestuur over het boekjaar 2001.

De jaarrekening is gecontroleerd en van een goedkeurende accountantsverklaring voorzien door PricewaterhouseCoopers N.V.

De Raad van Toezicht heeft zich in het verslagjaar regelmatig zowel schriftelijk als mondeling door de Raad van Bestuur laten informeren over de gang van zaken bij de Stichting Rijksakademie van beeldende kunsten.

Er is in 2001 vier maal met de Raad van Bestuur vergaderd.

Daarbij werd aandacht besteed aan alle relevante ontwikkelingen.

Wij spreken onze waardering en dank uit jegens de Raad van Bestuur, medewerkers en begeleiders van de Rijksakademie van beeldende kunsten voor de wijze waarop zij zich in 2001 hebben ingezet.

Namens de Raad van Toezicht,

Drs. R. den Dunnen, voorzitter

Boekmanstichting - Bibliotheek
Herengracht 415
1017 BP Amsterdam
Tel. 6243739

01. introductie

Jonge kunstenaars uit binnen- en buitenland kunnen op de Rijksakademie een tot twee jaar werken in een eigen atelier. Concentratie op het werk, reflectie en discussie staan centraal. Internationaal gerenommeerde kunstenaars en theoretici (begeleiders) leggen op afspraak atelierbezoeken af en begeleiden workshops en seminars. Technisch specialisten adviseren de kunstenaars bij onderzoek, experiment en uitvoering. Grote projectruimten maken het mogelijk om buiten het eigen atelier te experimenteren, samenwerkingsprojecten aan te gaan of werk te presenteren. De Rijksakademie verbindt op unieke wijze de bijzondere kwaliteiten van 'artists' residencies', onderzoekscentra en 'postgraduate' programma's op hoog internationaal niveau.

De deelnemers op de Rijksakademie werken in alle voor beeldend kunstenaars relevante disciplines: schilderen, tekenen, fotografie, grafiek, beeldhouwen, video, film, geluid en computer. Ook de relatie van beeldende kunst met bijvoorbeeld architectuur en openbare ruimte, theater, nieuwe media, muziek, dans, literatuur en film kan aan bod komen.

De Rijksakademie kent vier afdelingen: Ateliers, Werkplaatsen, Verzamelingen en Prix de Rome.

1 ATELIERS

Iedere kunstenaar beschikt over een eigen atelier en een beperkt werkbudget. De contacten tussen de op de Rijksakademie werkende deelnemers en de begeleidende kunstenaars en theoretici (kunstcritici, kunsttheoretici, tentoonstellingsmakers e.a.) vinden overwegend plaats tijdens individuele atelierbezoeken. Daarnaast vinden er door het jaar heen discussies, seminars, excursies en workshops plaats. De groep van ongeveer 30 begeleiders wordt gekenmerkt door een grote variatie in kunstopvattingen, generaties, nationaliteiten en posities in het veld; de samenstelling wisselt in de tijd. Regelmatig zijn er gastbegeleiders.

2 WERKPLAATSEN

Technisch specialisten adviseren de deelnemende kunstenaars bij onderzoek en productie. Zij hebben de leiding over goed geoutilleerde werkplaatsen waar met traditionele en eigentijdse materialen en technieken gewerkt en geëxperimenteerd wordt: metaal, steen, keramiek, glas, hout, was, gips, kunststoffen, verf, diepdruk, hoogdruk, zeefdruk, vlakdruk, elektronica, video, film, fotografie, geluid en computer.

3 VERZAMELINGEN

De bibliotheek, de collecties en de kunstenaarsdocumentatie staan ter beschikking van kunstenaars verbonden aan de Rijksakademie, maar zijn ook toegankelijk voor extern publiek. Naast boeken (w.o. antiquarische), tijdschriften, dia's, video's en cd-rom's bezit de Rijksakademie een omvangrijke collectie prenten, tekeningen, gipsen en anatomische voorwerpen die in de loop van de eeuwen door de Rijksakademie en haar voorgangers zijn verzameld. Ook is er een kleine collectie hedendaagse kunst. Kunstenaars werkzaam op de Rijksakademie voorzien de kunstenaarsdocumentatie van informatie en documentatie betreffende hun werk. Ook na de werkperiode houdt de Rijksakademie contact via het Bureau Alumni en worden de dossiers van oud-deelnemers actueel gehouden.

4 PRIX DE ROME

De Rijksakademie organiseert de Prix de Rome, de oudste en belangrijkste 'staats'prijs voor jonge kunstenaars en architecten (tot 35 jaar) in Nederland. De Prix de Rome kent een cyclus van vijf jaar, waarin tien terreinen van beeldende kunst en architectuur aan bod komen. De selectie wordt gemaakt door twee internationale jury's, die jaarlijks opnieuw worden samengesteld op basis van

ontwikkelingen binnen de terreinen die aan de orde zijn. De Prix de Rome bestaat uit een werkperiode, een geldprijs, een tentoonstelling en een publicatie.

GESCHIEDENIS

De Rijksakademie van beeldende kunsten is in 1870 opgericht door Koning Willem III en is de opvolger van de Koninklijke Academie (19de eeuw), de Stads Teekenacademie (18de eeuw) en de Konstkamer (17de eeuw). In het verleden waren kunstenaars als Jan Toorop, Berlage, G.H.Breitner, Piet Mondriaan, Constant, Karel Appel en vele anderen verbonden aan de Rijksakademie. Meer recent onder anderen Meschac Gaba, Liza May Post, Georgina Starr, Berend Strik, Fiona Tan en Marijke van Warmerdam.

In 1992 heeft de Rijksakademie haar oorspronkelijke gebouw aan de Stadhouderskade verlaten. Het huidige gebouw, de voormalige Kavallerie-kazerne, is gerenoveerd en verbouwd ten behoeve van de huidige functie. Sinds november 1999 is de Rijksakademie van beeldende kunsten verzelfstandigd; de Stichting Rijksakademie wordt gefinancierd door de sectie Cultuur van het Ministerie van OCenW, via de zogenoemde cultuurplancyclus.

DEELNEMERS

Deelnemende kunstenaars hebben over het algemeen een kunstopleiding afgerond en beschikken over enkele jaren zelfstandige praktijkervaring. Gebleken is dat een verblijf aan de Rijksakademie op dat moment in een loopbaan het grootste effect heeft. Ongeveer de helft van de deelnemers komt van buiten Nederland; in 2001 uit Argentinië, België, Bosnië, Duitsland, Ecuador, Frankrijk, Georgië, Groot-Brittannië, Ierland, India, Indonesië, Israël, Japan, Joegoslavië, Kameroen, Kroatië, Marokko, Mexico, Pakistan, Polen, Spanje, Verenigde Staten, Zuid-Afrika en Zwitserland.

WERKPERIODE

Een werkperiode beslaat een kalenderjaar en kan maximaal eenmaal worden verlengd. Jaarlijks komen circa 30 van de 60 beschikbare ateliers vrij voor 'nieuwe kandidaten'. Selectie vindt plaats aan de hand van documentatie van het werk (eventueel ook origineel werk), een werkplan en (in de laatste selectieronde) een interview.

Uit de 600 à 700 aanmeldingen die jaarlijks binnenkomen maakt een groep van circa twaalf aan de Rijksakademie verbonden begeleiders de selectie; aantoonbare artistieke kwaliteit en ontwikkelingsmogelijkheden zijn hierbij doorslaggevend.

ALUMNI

Bureau Alumni vormt een knooppunt voor de communicatie tussen oud-deelnemers en de Rijksakademie. Het wereldwijde netwerk van Rijksakademiekunstenaars wordt zo verstevigd en elkaars kennis en relaties worden gebruikt. Dit heeft een positief effect op zowel de internationale naamsbekendheid van de Rijksakademie als die van de Rijksakademiekunstenaars. Ook stimuleert het bureau het actueel houden en uitbouwen van de kunstenaarsdocumentatie en is het direct betrokken bij het RAIN Artists' Initiatives Network.

02. voorwoord

OPENING ACADEMISCH JAAR 2002

Zoveel kunstenaars er hier in de ateliers werken – aan onderzoek en voortgezette studie, aan productie van werk, voorbereiding van projecten en presentaties – zo'n 60, vrijwel zoveel begrippen kom je tegen wanneer de Rijksakademie wordt aangeduid:

- _ een 'residency', met natuurlijk nog wat erbij
- _ een bijzondere vorm van een 'masters' – op een extreem hoog niveau, en zonder curriculum
- _ een productiecentrum – maar dan met advies en in een kritisch klimaat
- _ een 'research fellowship' (maar dan zonder doctorsbul)
- _ een bedrijfsverzamelgebouw voor talentvolle starters
- _ een 'incubation center'
- _ een atelierprogramma...

Een niet ophoudende reeks, die uitdrukking geeft aan het kameleontische, amorphe karakter van de Rijksakademie, als een speelse amoebe, die steeds van vorm verandert, afhankelijk van wie die tegenover zich heeft.

Dat kameleontische is aantrekkelijk voor de deelnemende kunstenaars, verwarrend voor buitenstaanders (vooral voor officiële instanties), en vormt een specifieke, nogal lastige opgave voor medewerkers van de Rijksakademie.

Vrijwel geen van de samenstellende onderdelen op zichzelf is uniek, wel de totale constellatie, die gebouwd is rond de kernbegrippen:

- _ individueel en initiatiefgestuurd
- _ internationaal en intercultureel
- _ interdisciplinair en ideologievrij

Een rijke constellatie, echter zonder gebaande wegen. Een paradijselijke situatie die hells is door het permanent moeten kiezen en prioriteiten stellen.

Een constellatie die zich – zoals aangegeven – slecht laat benoemen en inherente tegenstellingen kent; warm en koud tegelijk, als een omelet Sibérienne.

Midden jaren tachtig deed zich – door een samenloop van politieke, culturele, economische en bestuurlijke (uitzonderlijke) omstandigheden – de uitdagende mogelijkheid voor om (met respect voor de oorsprong, bij de oprichting in 1870) opnieuw 'tabula rasa' of met een schone lei ruimhartig na te kunnen denken over wat een jonge kunstenaar, in een cruciaal stadium van de loopbaan – ná opleiding en mét praktijkervaring – verder kan helpen bij zijn of haar fundamentele ontwikkeling. Bij reflectie op en beantwoording van de vraag 'waar sta ik, en waar sta ik voor?'

Bij dat nadenken toen, maar ook nu (het staat nooit stil), hebben we de romantische invalshoek van het goddelijk genie die door elke lekkage op z'n zolderkamer op een hoger niveau geraakt, laten liggen. Een invalshoek was – als je er nu op terugkijkt – die van de materiële *support*: een goede werkruimte of atelier, middelen voor levensonderhoud of een stipendium, woonruimte in Amsterdam (...zo schaars als water in de woestijn) en een groep belangwekkende medegebruikers in dat verzamelgebouw. Als je die lijn doortrekt kom je terecht bij de zogenoemde 'Artist Residency'. Voor zo'n enkelvoudige vorm is niet gekozen, wel voor het atelier, het stipendium, de woonruimte en collega's op niveau omdat daarmee 'vrije ruimte' ontstaat voor concentratie en reflectie, ruimte voor persoonlijke ontwikkeling. Materiële zorgen – of excuses om een aan te vatten probleem te ontlopen – worden weggenomen.

De andere invalshoek is directer, namelijk die van de intellectuele of mentale confrontatie; op de eerste plaats onvermijdelijk met jezelf, in de beslotenheid van het eigen atelier (en in het eigen hoofd). Met internationaal actieve kunstenaars, en hun uiteenlopende culturele achtergronden en artistieke opvattingen, gevarieerde mediale ervaring en contrastrijke posities in de kunstwereld. Met theoretici; die als curator/ tentoonstellingsmaker, criticus, filosoof, schrijver, musicus etc. werken met beeldend kunstenaars. En óók met technisch specialisten, ervaren in zoeken en maken, mét kunstenaars. Onderzoek, en productie in die technische werkplaatsen, onderzoek in bibliotheek, collecties en documentaties. Als je zo'n lijn doortrekt kom je uit bij een *research center of research fellowship*. Die vorm namen we ook niet als allesbepalend model, wel de componenten eruit.

De componenten – van de *residency* én het *research fellowship* – vormen dus de ingrediënten die je kunt benutten. Ingrediënten op een hoog niveau die uitdagen tot het stellen van de hoogste eisen aan jezelf, en aan anderen.

Men zou de 'raison d'être' van de Rijksakademie kunnen typeren als een 'vrijplaats'; gericht op een breder bereik van beeldende kunst, afstand nemend van de opwinding van de dag, in Amsterdam en omstreken.

Ontsnappen aan de waan van de dag, door met een breder blikveld vooruit én achteruit te kijken, cultureel, disciplinair en ideologisch.

Je kunt als Rijksakademie afstand nemen van hypes, door:

- _ de dynamiek van de tijd te omarmen, te verlangen naar de toekomst, met aandacht voor het verleden;
- _ een forum te bieden met een grote verscheidenheid aan uitgesproken meningen, zonder een dominante ideologie;
- _ deelname en begeleiding uit zeer verschillende culturen, niet alleen omdat de Rijksakademie simpelweg voor iedere kunstenaar bereikbaar moet zijn..., maar ook doordat zo'n culturele diversiteit de horizon verbreedt en de te maken keuzes verdiept, en
- _ verbindingen met andere disciplines actief te bevorderen, de deuren wijd open te zetten en ten slotte ook door een brede benadering van kunstenaarschap, namelijk:
 - _ een geïntegreerde benadering van kunstenaarschap aanhangen, waarin de kunstenaar **maker** is, en dus bijvoorbeeld over technische advisering en faciliteiten moet kunnen beschikken;
 - _ waarin de kunstenaar **deel uitmaakt** van een kunst- en kunstenaarsgemeenschap, in een artistiek klimaat, met alle gradaties en variaties, tot in geografische uithoeken. En zich daarom moet kunnen scherpstellen aan contrastrijke meningen, moet kunnen participeren in uiteenlopende netwerken. Maar zich ook moet kunnen terugtrekken in zichzelf, in de eigen werkruimte, het atelier;
 - _ waarin de kunstenaar maatschappelijke verantwoordelijkheid draagt, een positie inneemt, persoonlijk stelling neemt en derhalve theorie-advisering en faciliteiten behoeft, waaronder het zelf geïnitieerde discours, binnen en buiten het gebouw.

Een complex overigens dat zo'n drieslag (ambachtelijk/technisch, artistiek en theoretisch/ beroepsmatig) helder representeert. De technische werkplaatsen hoofdzakelijk in de stallen op de begane grond van de voormalige Kavallerie-kazerne (rond de binnenplaats), de ateliers – een beetje in de luwte – in de manege en op de eerste verdieping rond de binnenplaats en bibliotheek, collecties, documentaties, het gesprek en de ontmoeting in het midden, op de binnenplaats, die verbonden is met de buitenwereld.

De Rijksakademie is dan wel een verzamel- en ontmoetingsplaats, een knooppunt, maar geen school. Je kunt er veel; heel veel leren, maar het is geen school. Er wordt gewerkt, gezocht, en... gecommuniceerd, maar dat maakt die vrijplaats nog geen school.

Jaarlijks vergelijk ik de situatie bij de Rijksakademie met een 'openbaar plein'. Dit in tegenstelling tot een gebouw (of een 'school' met een eendrachtig standpunt). Deze metafoor, gerelateerd aan de Griekse Akademie, gebruikte ik om mijn ontwerp – in de jaren tachtig – voor de nieuwe Rijksakademie te typeren:

“Op dit publieke plein zijn plekken waar mensen aan het werk zijn en groepen mensen die discussiëren. Sommige sprekers komen en gaan snel, terwijl anderen langere tijd blijven. Sommigen staan op een zeepkist, anderen hebben een paviljoen. Op sommige plaatsen overheerst een enkele charismatische visie, op andere zijn er kleine groepjes die het min of meer met elkaar eens zijn. Zij bediscussiëren de betekenis van kunst en de rol en positie van de kunstenaar.”

Dit plein is niet het centrum van de kunstwereld, maar het is er wel mee verbonden door deelnemers, adviseurs en oud-deelnemers. Het plein is geen buitenwijk, maar is wel met verschillende buitenwijken verbonden door deelnemers, begeleiders, medewerkers en anderen. De beeldende kunsten vormen het hoofdonderwerp op dit plein maar er zijn verbindingen met theater, architectuur en de media. Deze plek bevindt zich niet in Stockholm, Parijs, Buenos Aires of Johannesburg; maar is er wel mee verbonden door deelnemers die niet alleen zichzelf meenemen naar de Rijksakademie maar tegelijkertijd een netwerk aan contacten. Kortom, hier ontwikkelt zich een mengeling van artistieke denkbeelden, culturele achtergronden, sociale verbanden en ervaringen met uiteenlopende markten; netwerken verweven zich.

Je zult zien (soms duurt dat even) dat er – bij goede *matching* tussen deelnemers en Rijksakademie – sprake is van versnelling, verbreding en verdieping:

_ een grote **versnelling**, want volgens velen kan het verblijf hier een ervaring opleveren die vergelijkbaar is met zo'n acht jaar – redelijk actieve – beroepspraktijk;

_ een inspirerende **verbreding**, naar andere publieke contexten, disciplines, culturen en (technische) media, én

_ een fundamentele **verdieping** omdat – gezien de mogelijkheden, intensiteit en relatieve veiligheid – risico's genomen kunnen worden die elders niet of niet goed mogelijk waren geweest.

En – misschien wel het allerbelangrijkste (als we over ontwikkeling van en *stepping stones* in een loopbaan praten) – er ontstaan hier bloeiende nieuwe vriendschappen en artistieke samenwerkingen, zeker tussen buitenlandse deelnemers; helaas wat minder tussen Nederlanders en buitenlanders. Begrijpelijk misschien, jammer zeker, met zoveel 'buitenland' binnen handbereik!

Vrijplaats voor individuele kunstenaars en knooppunt dus. Hoe kan je zo'n vrije ruimte (in mentale en materiële zin) handhaven en waarborgen? Niet alleen in 2002, maar ook daarna, jaar na jaar. Belangrijkste adagium is, dat deze plaats 'verbonden moet zijn, maar niet gebonden'. Niet losgeslagen, of vrij zwevend maar ook niet oarmd en doodgeknuffeld. Centrale elementen voor zo'n strategie van 'betrokkenheid op afstand' zijn: reputatie, een zekere diffusiteit en energie.

Reputatie raakt op de eerste plaats de deelnemers; wat zij hier kunnen (en konden) doen en de betekenis daarvan in hun verdere leven vormt daarbij de kern.

Idealiter zou het uitdragen daarvan – steeds weer, in gesprekken in contacten met andere profes-

sionals en pers – door alle individuele deelnemers, het enige instrument moeten zijn voor reputatievorming.

Maar het instituut voegt aan de verbindingen die deelnemers al hebben en gaan leggen, nog een of enkele toe, die van belang zijn voor het voortbestaan. Het zijn verbindingen met fondsen, bedrijven, particulieren en overheden, die kunstenaars willen ondersteunen in hun ontwikkeling. Wat uit die inspanningen voortkomt (de vele kleine beetjes) verschaft de kunstenaar extra draagvlak en vergroot de reputatie van de Rijksakademie, verschaft speelruimte voor verwachte en onverwachte uitgaven en maakt het mogelijk om naast de forse investeringen vanuit het Ministerie van Cultuur te investeren in de toekomst, in het voortbestaan.

Doorslaggevend is het *commitment* en de attitude van de deelnemers. Niets hier mag vanzelfsprekend zijn, voor alles is en wordt moeite gedaan, door medewerkers, door eerdere deelnemers, door begeleiders, door vele instanties en particulieren betrokken bij dit instituut.

De veelvormigheid waarover we spraken leidt ertoe dat er geen helder, eenduidig beeld is af te leiden van wie hier, waarmee precies bezig zijn (ook niet tijdens de Open Ateliers), en dat is maar goed ook. Een **diffuse**, 'opake' of onheldere **verschijning** van dit kunstenaarsinstituut leidt tot nieuwsgierigheid in de buitenwereld, tot vrije ruimte voor deelnemers omdat met er geen grip op kan krijgen... Een speelse amoebel!

Hier raak je aan het begrip *interface*, als instrumentarium om je zowel te verbinden met *an audience*, maar ook om daar afstand van te nemen.

Energie ten slotte, is een sterke mobiliserende, zelfs erotiserende kracht. Energie komt vrij waar mensen doelgericht en met overtuiging aan het werk zijn en samenwerken. Dat geldt voor de interne verhoudingen en voor de uitstraling van het instituut. In mijn ogen gebeurt het hier niet zoveel dat medewerkers of deelnemers zich verschuilen achter formaliteiten of zich – uit pure lamelendigheid of opportunisme – verbergen in formalismen of ander onvermogen. Maar als dat gebeurt dan ontstaat er een – kleiner of groter – zwart gat, waarin opgebouwde energie van anderen verdwijnt, uitstraling afneemt en reputatie implodeert.

Lukt het daarentegen dat te vermijden, dan is het een groot goed hier te werken, voor deelnemers, begeleiders en medewerkers. En voor allen van buiten deze muren, die betrokken zijn. Reputatie, *opaqueness* en energie zijn enkele van de strategische instrumenten in het belang van deelnemers in 2002, en zij die daarna komen.

15 januari 2002

Janwillem Schrofer
algemeen directeur

03. ateliers

ALGEMEEN

De afdeling Ateliers organiseert de toegang tot en het gebruik van faciliteiten van de Rijksakademie, waaronder de artistieke en theoretische begeleiding, ten behoeve van de deelnemers.

Organisatorisch is de afdeling Ateliers verder 'gegroeid' in de nieuwe structuur die begin 2000 vorm kreeg. De verdeling van de taken van het hoofd (wegens langdurige ziekte) over twee zittende facilitators, en de versterking van het team met een derde facilitator, heeft organisatorisch rust gebracht.

In december 2001 is Martijntje Hallmann gestart als hoofd van de afdeling Ateliers.

De functie van Hannah Schwarzbach, die zoals afgesproken begin 2002 met FPU zou gaan, is overgenomen door Mirjam Coelho.

Deze stabiliteit heeft ertoe geleid dat de deelnemer beter en sneller in staat is de faciliteiten en mogelijkheden van de Rijksakademie te benutten. De facilitators spelen een grote rol in dit dagelijkse proces. Ook het contact tussen begeleiders en deelnemers is in 2001 intensiever en 'meer-vormiger' geweest dan voorheen. Behalve de individuele atelierbezoeken van de begeleiders, die de basis vormen van de werkperiode van de deelnemers, hebben er veel seminars, discussies, presentaties etc. plaatsgevonden, in samenwerking met een of meerdere begeleiders.

Het begeleidersbureau, dat zorgdraagt voor de praktische organisatie van de contacten tussen deelnemers en begeleiders en algemene ondersteuning biedt aan de afdeling, functioneert goed. Afspraken met begeleiders kennen door het jaar heen een grotere regelmaat dan voorheen het geval was. Dit bevordert de continuïteit van de begeleiding en betrokkenheid van de begeleiders.

Het onderdeel deelnemersdiensten, waarin alle praktische aspecten van het verblijf van deelnemers aan de Rijksakademie (visa, verblijfsvergunningen, huisvesting etc.) worden georganiseerd wordt steeds substantiëler. Met name rond de jaarwisseling, met het vertrek en de aankomst van deelnemers is er sprake van een zware belasting.

Het beheer van de in aantal toenemende woonruimtes vraagt om een kritische evaluatie in 2002.

De organisatie van werving en selectie van nieuwe deelnemers verloopt goed. De betrokkenheid van de begeleiders en de jarenlange ervaring zorgen voor een interessant en complex proces, waarbij uit rond de 700 aanmeldingen uiteindelijk circa 30 kunstenaars worden geselecteerd voor een werkperiode. Aandachtspunt voor 2002 is continuïteit op het personele vlak; deze specifieke functie met belangrijke piek- en dalperiodes kent een te groot verloop.

Bureau Alumni krijgt langzaam meer contour. Voorlopig wordt vooral de deelnemersdocumentatie als eerste aanknopingspunt voor contact met oud-deelnemers gebruikt.

In 2002 zal – ook met het oog op meer 'nazorg' – nader beleid worden ontwikkeld.

PERSONELE BEZETTING

afdelingshoofd	waargenomen door Martijntje Hallmann en Hannah Schwarzbach tot 1 december 2001 wegens langdurige ziekte hoofd ateliers; per 1 december is Martijntje Hallmann aangesteld als afdelingshoofd
facilitators	Mirjam Coelho (1,0 fte, per 1 december), Martijntje Hallmann (1,0 fte - plv. hoofd), Mathilde Heyns (0,8 fte), Hannah Schwarzbach (1,0 fte - plv. hoofd)
begeleidersbureau	Marie-José van Schaik (1,0 fte)
deelnemersdiensten	Corrie Osenga (0,8 fte)
werving en selectie	Nicoline Koek (0,5 fte, per 1 maart), Finette Lemaire (0,5 fte, tot 15 februari)
bureau alumni	Edith Rijnja (0,8 fte) evenals Gertrude Flentge (Bureau Trustfonds), projectcoördinator RAIN
kantine	Lucia Bow (1,0 fte, tot 1 mei) Dik Kuurstra (1,0 fte, per 1 februari) Frank van Roeden (1,0 fte, per 1 oktober)

AANMELDING

De selectieprocedure van nieuwe deelnemers is een traject dat een groot deel van het jaar bestrijkt. Door het gericht inzetten van het Rijksakademienetwerk van (internationale) kunstrelaties, (oud-) deelnemers, (oud-) begeleiders, kunstopleidingen, ambassades etc. wordt actief gewerkt aan het krijgen van kwalitatief goede aanmeldingen. Daarnaast worden er advertenties geplaatst in internationale kunsttijdschriften en worden er affiches verspreid binnen en buiten Nederland.

Jaarlijks leidt dit tot circa 650-700 aanmeldingen. Hiervan worden na een eerste grove voorselectie en vervolgens een nauwkeurige selectieprocedure, ongeveer 60 kunstenaars uitgenodigd voor een interview dat (meestal) plaatsvindt op de Rijksakademie. Uiteindelijk worden ca. 30 kunstenaars uitgenodigd voor een werkperiode op de Rijksakademie.

aanmelding per werkgebied (in 2000) voor de werkperiode 2001

	Nederlanders	buitenlanders
beeldhouwen	46	122
video/film	14	91
computer	2	21
schilderen	52	124
tekenen	16	31
grafiek	3	13
fotografie	31	49

Het totaal aantal personen dat zich inschreef is 615, waarvan 164 uit Nederland. Er hebben zich 323 mannen en 292 vrouwen aangemeld.

Het is mogelijk voor meer dan een werkgebied in te schrijven.

Tweedimensionaal werk van in Nederland wonende kunstenaars wordt in de eerste selectieronde op basis van origineel materiaal beoordeeld.

AANMELDINGEN PER NATIONALITEIT (IN 2000) VOOR DE WERKPERIODE 2001

land	aantal	land	aantal
Argentinië (AR)	9	Litouwen (LT)	2
Armenië (AM)	1	Luxemburg (LU)	1
Australië (AU)	7	Malawi (MW)	1
Bangladesh (BD)	1	Malediven (MV)	1
België (BE)	14	Mali (ML)	3
Brazilië (BR)	9	Marokko (MA)	1
Bulgarije (BG)	7	Moldavië (MD)	1
Burkina Faso (BF)	1	Mexico (MX)	6
Canada (CA)	10	Mongolië (MN)	1
Chili (CL)	3	Nederland (NL)	164
China (CN)	10	Nepal (NP)	1
Colombia (CO)	3	Nieuw-Zeeland (NZ)	2
Cuba (CU)	3	Nigeria (NG)	3
Denemarken (DK)	3	Noorwegen (NO)	8
Duitsland (DE)	33	Oekraïne (UA)	3
Ecuador (EC)	11	Oostenrijk (AT)	10
Egypte (EG)	2	Pakistan (PK)	1
Estland (EE)	1	Paraguay (PY)	1
Ethiopië (ET)	3	Peru (PE)	4
Filippijnen (PH)	1	Polen (PL)	9
Finland (FI)	1	Portugal (PT)	6
Frankrijk (FR)	18	Rusland (RU)	3
Georgië (GE)	4	Singapore (SG)	1
Ghana (GH)	2	Senegal (SN)	1
Griekenland (GR)	9	Spanje (ES)	23
Groot-Brittannië (GB)	39	Sri Lanka (LK)	1
Guatemala (GT)	1	Suriname (SR)	1
Hongarije (HU)	2	Tadzjikistan (TJ)	1
Ierland (IE)	3	Thailand (TH)	2
India (IN)	15	Tsjechië (CZ)	1
Indonesië (ID)	5	Slowakije (SK)	1
Iran (IR)	3	Togo (TG)	2
Israël (IL)	19	Turkije (TR)	3
Italië (IT)	5	Venezuela (VE)	1
Japan (JP)	14	Verenigde Staten (US)	34
Joegoslavië (YU)	2	Zambia (ZM)	1
Kameroen (CM)	1	Zuid-Afrika (ZA)	6
Kenia (KE)	2	Zweden (SE)	10
Kongo (CD)	5	Zwitserland (CH)	5
Korea (KR)	3		
Kroatië (HR)	3		
Letland (LV)	1	totaal	615

DEELNEMERS

In 2001 waren er 61 'reguliere' deelnemers en 4 projectdeelnemers (die samen gedurende het jaar 1 atelier bezetten). Circa de helft van de deelnemers (28) was uit Nederland afkomstig, de rest uit het buitenland; waarvan 18 uit Europa, 5 uit Azië, 4 uit het Midden-Oosten, 4 uit Latijns-Amerika, 7 uit de Verenigde Staten en 3 uit Afrika.

Er waren vijf eindrondekandidaten Prix de Rome die gebruik hebben gemaakt van atelierruimte (2) en faciliteiten (werkplaatsen keramiek, verf, hout, metaal, fotografie).

De gemiddelde leeftijd (peildatum 1 juli 2001) was 28 jaar. De bezettingsgraad was 62,5 plaats op jaarbasis.

	deelnemers 1ste jaar	nationaliteit	land van herkomst
beeldhouwen	James Becket	ZA	ZA
	Ryan Gander	GB	NL
	Hartanto	ID	ID
	Jill Magid	US	US
	Els Vanden Meersch	BE	BE
	Jesús Palomino	ES	ES
	Gregg Smith	ZA	ZA
	Andrea Boada Páramo	EC	NL
	Chikako Watanabe	JP	NL
fotografie	Govinda Mens	NL	NL
	Arthur Kleinjan	NL	NL
	Dirk Kome	NL	NL
	Thomas Manneke	NL	NL
	Barry Nijkeuter	NL	NL
	Charlotte Dumas	NL	NL
schilderen	Victor Florido	AR	AR
	Mark Kent	IE	IE
	Aïsha Khalid	PK	PK
	Paulina Olowska	PL	PL
	Marcelino Stuhmer	US/NL	US
	Dieuwke Spaans	NL	NL
	Chantal Spit	NL	NL
	Esther Tielemans	NL	NL
tekenen	Ana Kadoic	HR	HR
	Bas Louter	NL	NL
video/geluid/film	Linda Bannink	NL	NL
	Abdellatif Ben Faïdoul	MA	MA
	Martha Colburn	US	US
	Adam Leech	US	US
	Goddy Leye	CM	CM
	Shahryar Nashat	CH	CH
	Mathilde Rosier	FR	FR

DEELNEMERS

	deelnemers 2de jaar	nationaliteit	land van herkomst
beeldhouwen	Stephane Cauchy	FR	FR
	Michael Coombs	GB	MX
	Pieter Dobbelsteen	NL	NL
	Monali Meher	IN	IN
	Jens Nippert	DE	DE
	Judith Witteman	NL	NL
fotografie	Boukje Janssen	NL	NL
	Monika Wiechowska	PL	NL
	Meindert Koelink	NL	NL
schilderen	Rebecca Sakoun	US/NL	US
	Sopo Bazgadze	GE	NL
	Ilana Boltvinik	MX	MX
	Maurice Braspenning	NL	NL
	Bojan Fajfric	YU	NL
	Fahrettin Örenli	TR	NL
	Peter Vos	NL	NL
tekenen video/geluid/film	Sandra Rosa Dias	PT	PT
	Yael Bartana	IL	US
	Michael Blum	FR	FR
	Jasper van den Brink	NL	NL
	Sebastián Diaz Morales	AR	AR
	Anita di Bianco	US	US
	Katrin Korfmann	DE	NL
	Germaine Kruip	NL	NL
	Kenny Macleod	GB	GB
	Mayumi Nakazaki	JP	NL
	Lawrence Rengert	US	US
	Nebojsa Seric Soba	BA	BA
	Jennifer Tee	NL	NL

GASTATELIER EN ANDER TIJDELIJK GEBRUIK

	deelnemer	omschrijving
jan/mrt	Sophie H. Ernst	(RA 1999-2000) heeft gedurende drie maanden gebruik gemaakt van de faciliteiten van de Rijksakademie (met name grafiekwerkplaats) ter compensatie van haar lange afwezigheid in 2000 door haar werk voor de EXPO in Hannover
half jan/half apr	Ulrike Martens (DE/NL)	werkperiode van drie maanden, met name fotografie
jan/mrt	Marion Regitko	Prix de Rome eindrondekandidaat 'stedenbouw en landschapsarchitectuur'.
jan/mrt	Nikol Dietz	Prix de Rome eindrondekandidaat 'stedenbouw en landschapsarchitectuur'.
jan/mrt	John Lonsdale	Prix de Rome eindrondekandidaat 'stedenbouw en landschapsarchitectuur'.
mei/juli	Keren Rosenbaum (IL)	werkperiode van drie maanden: als componist heeft ze samen met deelnemer en videokunstenaar Yael Bartana gewerkt aan de voorbereidingen van een opera
aug/half nov	Agata Siwek (PL/BE)	werkperiode van 3,5 maand: met name voor een project in de grafiekwerkplaats

BEGELEIDING (ARTISTIEK – THEORETISCH)

De individuele atelierbezoeken die gedurende het jaar door de artistieke en theoretische begeleiders worden afgelegd, hebben primair ten doel de deelnemer reflectie te bieden op de artistieke ontwikkeling van zijn/haar werk, waarbij wordt ingegaan op de ontwikkeling van werk en werkproces enerzijds en de context van het werk anderzijds. Er is aandacht voor de positie van de kunstenaar. Dit kan betrekking hebben op de aansluiting op de Nederlandse en internationale kunstwereld, mede in het licht van de sociaal-economische positie van de kunstenaar.

De aan de Rijksakademie verbonden groep begeleiders wordt gekenmerkt door een grote variatie in kunstopvattingen, disciplines, generaties, nationaliteiten en posities in het veld. De samenstelling van de groep begeleiders wisselt in de tijd.

Vanwege de toenemende behoefte van deelnemers aan (groeps-) discussies en uitwisseling, zowel onderling als met de begeleiders, zijn er dit jaar – naast het individuele ateliergesprek – veel seminars en presentaties van werk georganiseerd. De grote inzet van de begeleiders en betrokkenheid van de deelnemers hebben geleid tot interessante en vaak onverwachte samenwerkingsprojecten, contacten en kruisbestuivingen. Veel van deze activiteiten waren inhoudelijk verbonden met actuele maatschappelijke en politieke gebeurtenissen, en kwamen zowel bij deelnemers als begeleiders voort uit de behoefte aan analyse en contextualisering.

Behalve de individuele atelierbezoeken worden in de afdeling Ateliers regelmatig seminars, workshops, discussies, presentaties, lezingen en excursies georganiseerd. Hierbij zijn meerdere deelnemers betrokken en een of meer begeleiders.

Elke deelnemer heeft verder de mogelijkheid om projecten voor te bereiden en te realiseren (binnen en buiten de Rijksakademie). Ook is er de (beperkte) mogelijkheid tot het maken van studiereizen en kunstenaarspublicaties. De begeleiders zijn hierbij nauw betrokken voor inhoudelijk advies.

HOOFDBEGELEIDERS

Els van Odijk (tevens directeur)
Hermann Pitz (DE) 54

BEGELEIDERS DAGEN

Dennis Adams (US)	7
Abramovic Team (YU/NL)	7
Ansuya Blom (NL)	20,5
Marie-José Burki (CH/BE)	27
Alain Cuffe (FR)	6
Richard Deacon (GB)	4
Stan Douglas (CA)	7
Charles Esche (GB)	17
Michel François (BE)	14
Bernard Frize (FR)	18
Sigurdur Gudmundsson (IS)	27
Hou Hanru (CN/FR)	2
Kees Hin (NL)	18
Els Hoek (NL)	39
Joan Jonas (US)	14
Anne-Mie van Kerckhoven (BE)	25
Jaroslaw Kozlowski (PL)	36
Nalini Malani (IN)	7
Guy Mees (BE)	5
Aernout Mik (NL)	13
Lisa Milroy (GB)	21,5
Gerardo Mosquera (CU/US)	17,5
Matt Mullican (US)	5
Avis Newman (GB)	50
Michelangelo Pistoletto (IT)	5
Jan Roeland (NL)	8
Janwillem Schrofer (NL)	
Luc Tuymans (BE)	10
Barbara Vanderlinden (BE)	3
Roy Villevoe (NL)	18
Marijke van Warmerdam (NL)	2
Denys Zacharopoulos (GR)	18

GASTBEGELEIDERS

Mbongeri Buthelezi (ZA), Marlene Dumas (NL), Max Neuhaus (US/IT), Mark Kremer (NL),
Narcisse Tordoir (BE), Johan Deumens (NL), Monika Nouwens (US/NL), Adam Szymczyk (PL)

ATELIERRONDES

- _ Diverse gezamenlijke bezoeken en discussies in ateliers van deelnemers aan het begin van het jaar ter introductie en kennismaking met elkaars werk *Hermann Pitz, Michel François, Avis Newman|Jaroslaw Kozlowski, Lisa Milroy|Bernard Frize, Marie-José Burki|Alain Cueff*
- _ Jaarlijkse atelierronde langs alle ateliers van deelnemende kunstenaars *Janwillem Schrofer*
- _ In april en oktober zijn er 'interne open ateliers' gehouden, kennisname van elkaars ontwikkelingen (deelnemers) en toetsingsmoment (begeleiders) *facilitators, begeleiders*
- _ discussie ter voorbereiding van de Open Ateliers met alle deelnemers *Hermann Pitz, Sigurdur Gudmundsson, Els Hoek, Jaroslaw Kozlowski, Anne-Mie van Kerckhoven, facilitators*

FILM & VIDEO

- _ Videopresentatie met werken van deelnemers en oud-deelnemers aan de Rijksakademie *Sophie H. Ernst*
- _ Vertoning film "US/THEM" van Roy Villevoye en Jan Dietvorst, met aansluitend discussie *Roy Villevoye*
- _ Vertoning films "Early morning experience" en "Le Massacre des Animaux" *Mathilde Rosier*
- _ Diverse filmvertoningen met eigen werk en *found footage* *Martha Colburn*
- _ Diverse presentaties van de video-installatie "My Baby Cares for Me" met discussies over de wijze van presenteren *Marcelino Stuhmer*

LEZINGEN

- _ Lezing over zijn werk en ontwikkelingen in de kunst in Polen sinds 1945, ter voorbereiding op de excursie *Jaroslav Kozlowski*
- _ Lezing over haar werk en de kunstsituatie in India *Nalini Malani*
- _ Lezing over projecten in Europa en Azië, gerealiseerd in 2000/2001, waaronder de Sjanghai Biënnale *Hou Hanru*
- _ Lezing naar aanleiding van zijn project "Image Generator" in Porto *Hermann Pitz*
- _ Discussie "The Meaning of Art Criticism Today" *Denys Zacharopoulos|Hermann Pitz*
- _ Lezing over zijn werk *Matt Mullican*
- _ Lezing over haar werk *Anne-Mie van Kerckhoven*
- _ Discussie met Max Neuhaus over zijn werk en atelierbezoeken door gastbegeleider Max Neuhaus *Max Neuhaus|Hermann Pitz*
- _ Lezing over zijn werk en over door hem opgezet *community center* in Soweto (ZA) door gastbegeleider Mbongeni Buthalezi *Mbongeni Buthalezi*
deelnemer: James Beckett
- _ Lezing ter voorbereiding van de jaarlijkse studie-/ werkreis naar Rome door Carla Hendriks (kunsthistorica) *Carla Hendriks*
- _ Lezing "The painting exhibition is a theatre stage", door gastbegeleider Mark Kremer *Mark Kremer*

PERFORMANCES

_ Diverse performances door deelnemers op locaties binnen en buiten de Rijksakademie

deelnemers o.a. Ana Kadoic, Jill Magid, Monali Meher, Paulina Olowaska, Lawrence Rengert, Gregg Smith, Jennifer Tee, Judith Witteman

_ Performance workshop waarbij een groep deelnemers gedurende het jaar een aantal keren bij elkaar kwam op plekken binnen en buiten de Rijksakademie waarbij discussie en uitvoering/ experiment met betrekking tot performance centraal stonden

Marina Abramovic

Op initiatief van begeleiders en deelnemers worden gedurende het jaar seminars/ workshops georganiseerd over actuele, gemeenschappelijke thema's die voortkomen uit het eigen werk, of uit fascinaties buiten het eigen werk. Kenmerkend voor de seminars en workshops is het intieme, kleinschalige karakter, waardoor er intensieve discussie en verdieping plaatsvindt.

In 2001 hebben de volgende seminars plaatsgevonden:

SEMINARS/WORKSHOPS

_ Researchproject "Art and Capitalism: Capitalism, what is it good for?" In het seminar – tijdens een aantal bijeenkomsten gedurende het gehele jaar – werd de relatie tussen de kunstpraktijk en het economisch systeem onderzocht. Hoe kan kunst bestaan binnen de structuur van het kapitalisme zonder daardoor te worden opgeslokt?

*Charles Esche, Els Hoek
deelnemers: James Beckett, Anita di Bianco, Michael Blum, Ilana Boltvinik, Katrin Korfmann, Germaine Kruip, Adam Leech, Gregg Smith, Monika Wiechowska, Goddy Leye, Yael Bartana, Kenny MacLeod*

_ Fotografie workshop van een week over alternatieve presentatievormen. Deze workshop werd afgesloten met een korte tentoonstelling.

*Michel François
deelnemers: Charlotte Dumas, Ryan Gander, Boukje Janssen, Mark Kent, Arthur Kleinjan, Thomas Manneke, Barry Nijkeuter, Monika Wiechowska*

_ Driedaags seminar "Open Process – the making of an ArtWork", naar aanleiding van het project "Transgression" van Nalini Malani

*Nalini Malani
deelnemers: Andrea Boda Páramo, Victor Florido, Ana Kadoic, Els Vanden Meersch,*

_ "Ad Reinhardt Day" – Art & Dogma: Hermann Pitz leest teksten van Ad Reinhardt en leidt discussie over het dogma daarin.

Hermann Pitz

deelnemers: Jesús Palomino, Mathilde Rosier, Agata Siwek

_ 'Video-Infiltratie' tijdens de opening van de Sonsbeek-tentoonstelling met als doel het maken van een gemeenschappelijke documentaire door Kees Hin en deelnemers

Kees Hin

deelnemers: Linda Bannink, Anita di Bianco, Bojan Fajfric, Katrin Korfmann, Goddy Leye, Monali Meher, Sandra Rosa Dias, Jennifer Tee, Monika Wiechowska

_ Workshop "CLIKC" in het Centre Soleil d'Afrique (RAIN-partner – Bamako, Mali); samenwerking via het digitale fotografische beeld onder leiding van Narcisse Tordoïr en Siriman Dembele

deelnemers: James Beckett, Adam Leech en

Kenny MacLeod, technische en organisatorische ondersteuning door Wim van Dongen (ICT), Gertrude Flentge (RAIN) en Roy Taylor (fotografie)

_ Workshop video in ruangrupa (RAIN-partner – Jakarta, Indonesië)

Anne-Mie Van Kerckhoven

deelnemer: Sebastián Díaz Morales

TENTOONSTELLINGSBEZOEK

_ Francis Bacon tentoonstelling, Haags Gemeentemuseum

Avis Newman

_ Tentoonstelling/performance Joan Jonas, Stuttgart

Joan Jonas

_ Tropenmuseum met deelnemers van uiteenlopende nationaliteiten, gevolgd door een discussie over de presentatie van niet-westerse kunst

Lisa Milroy, Bernard Frize

EXCURSIES

_ Tentoonstelling "Light!... The industrial age 1750-1900", Van Gogh Museum

Joan Jonas

_ Overzichtstentoonstellingen Matt Mullican (Krefeld) en David Hockney (Bonn)

facilitators

_ Tentoonstelling Bas Jan Ader, Sittard en Pierre Huyghe, Van Abbemuseum Eindhoven

facilitators

_ Sonsbeek-tentoonstelling, Arnhem

facilitators

- _ Festival aan de Werf Utrecht, o.a. tentoonstelling "House of Games" *facilitators*
- _ Tentoonstelling Luc Tuymans, Raoul de Keyser, SMAK Gent alsmede overzichtstentoonstelling Marcel Broodthaers, Brussel *facilitators, Luc Tuymans*
- _ Biënnale Venetië *facilitators, Anne-Mie van Kerckhoven*
- _ Overzichtstentoonstelling Hermann Pitz in Haus Esters/Haus Lange, Krefeld en diverse galleries in Keulen *facilitators, Hermann Pitz*
- _ Tentoonstelling "Breeze of Air" Witte de With (Rotterdam) alsmede bezoek aan de lezing "la Ville, le Jardin, la Memoire" van Hans Ulrich Obrist *facilitators*
- _ Tentoonstellingen Peter Greenaway, Groninger Museum, Dieuwke Spaans, Fries Museum (Leeuwarden) en tentoonstelling Keramische koppen, Keramiek Museum Leeuwarden *facilitators, Pieter Kemink*
- STUDIEREIZEN/WERKREIZEN**
- _ Jaarlijkse voorjaarsexcursie (7 dagen) naar Warschau, Lodz en Krakow in Polen. In Warschau bezoek aan o.a. Centre for Contemporary Art met opening tentoonstelling Monika Sosnowska (RA-deelnemer 1999/2000), Zacheta gallery, Galeria Foksal met lezing van Adam Szymczyk (curator). In Lodz bezoek aan het Museum Sztuki met lezing van curator Maria Morzuch. In Krakow bezoek aan galleria Bunkier Sztuki, Cricoteka (waar films werden bekeken van Tadeusz Kantor), galeria Potocka, galeria Starmach en galeria Krzystofory. Tevens bezoek aan Auschwitz-Birkenau, door groot aantal deelnemers. *facilitators, Jaroslaw Kozlowski, Charles Esche*
- _ Uitwisseling met Goldsmith's College in Londen, waarbij een groep van 7 deelnemers van de Rijksakademie het Goldsmith's College voor 3 dagen bezocht en deelnam aan seminars, gevolgd door een bezoek van *facilitators, Els van Odijk, Avis Newman*
deelnemers: Ryan Gander, Mark Kent, Katrin Korfmann, Bas Louter, Jesús Palomino, Sandra Rosa Dias, Marcelino Stuhmer

studenten van Goldsmith's College aan de Rijksakademie

_ Studie/werkreis naar Skoki (Polen) waarin discussie en presentatie van het werk van deelnemers centraal staan. Thema was: East-west-north-south/orientation-disorientation/ to be lost, to be certain, to be confused

Jaroslav Kozlowski

deelnemers: Linda Bannink, Ilana Boltvinik, Stephane Cauchy, Michael Coombs, Hartanto, Aisha Khalid, Meindert Koelink, Dirk Kome, Kenny Macleod, Monali Meher, Mayumi Nakazaki, Jens Nippert, Sandra Rosa Dias, Dieuwke Spaans, Peter Vos, Monika Wiechowska

_ Bezoek aan Cittadellarte in Biella (Italië) van het project '2001: Art in the center of a responsible social transformation'

Michelangelo Pistoletto

deelnemers: Michael Blum, Katrin Korfmann, Jesús Palomino en Gregg Smith

_ Jaarlijkse veertiendaagse studie-/werkreis naar Rome, in samenwerking met het Nederlands Instituut te Rome, onder leiding van Carla Hendriks (kunsthistorica). Dit jaar lag de nadruk in het programma op de relatie tussen schilderkunst/beeldhouwkunst en de omgeving waarin het werk zich bevindt.

deelnemers: Maurice Braspennig, Pieter

Dobbelsteen, Meindert Koelink, Fahrettin Örenli, Peter Vos

INDIVIDUELE WERK-/STUDIEREIZEN

_ Studiereis naar Liverpool en Londen voor een bezoek aan de Department of Oriental Antiques van The British Museum, Victoria & Albert Museum en de Queen's collection, alwaar zij originele miniature paintings heeft kunnen zien.

Aisha Khalid

begeleiding vanuit Rijksakademie: Avis Newman

_ Studie-/werkreis naar Cuba waarbij het boek "the Old man and the sea" de aanleiding vormde en het communisme in het dagelijkse leven werd onderzocht

Fahrettin Örenli

begeleiding vanuit Rijksakademie: Els van Odijk, Gerardo Mosquera

_ Werkreis naar New York en Los Angeles (US) ter voorbereiding van nieuwe films

Lawrence Rengert

begeleiding vanuit Rijksakademie: Els van Odijk

_ Studiereis naar Israël

Boukje Janssen

begeleiding vanuit Rijksakademie: Avis Newman

- _ Reis naar Costa del Sol (Spanje) voor
fotoproject over toerisme *Linda Bannink, Monika Wiechowska*
begeleiding vanuit Rijksakademie:
Hermann Pitz

- _ Bezoek aan Ljubljana in het kader van een
samenwerking met een Sloveens componist
voor haar project "Trembling Time" *Yael Bartana*
begeleiding vanuit Rijksakademie:
Hermann Pitz

- _ Studiereis naar New York voor bezoek aan
diverse organisaties en tentoonstelling op het
grensgebied van beeld en geluid *Bojan Fajfric*
begeleiding vanuit Rijksakademie:
Hermann Pitz

- _ Studie-/werkreis naar Rusland/Turkije in het
kader van zijn onderzoek naar battlefields. *Nebojsa Seric Soba*
begeleiding vanuit Rijksakademie:
Marie-José Burki

KUNSTENAARSPUBLICATIES

- _ Lezing van Johan Deumens over kunste-
naarspublicaties, gevolgd door individuele
atelierbezoeken *facilitators, Johan Deumens*

- _ "Potlach" – Michael Blum; oplage 1000 ex
(afronding in 2002) *Hermann Pitz*

- _ "Corrections and Clarifications" waarin
actuele gebeurtenissen in kranten worden
geanalyseerd *Anita di Bianco*

- _ Kalender 2002 *Meindert Koelink*

OPEN ATELIERS

Aan het einde van elke werkperiode biedt de Rijksakademie deelnemers en publiek de gelegenheid van elkaar kennis te nemen. Gedurende de periode 27 november – 2 december waren de ateliers en andere presentatieruimtes toegankelijk voor bezoekers. Met speciale momenten voor bezoekers uit de kunstwereld, voor pers, oud-deelnemers van de Rijksakademie (alumni) en drie dagen voor het grote publiek, wordt getracht elke bezoekersgroep aandacht te bieden. De Open Ateliers 2001 werden door ca. 7000 bezoekers gezocht. Er was ruime en over het algemeen positieve aandacht van schrijvende pers. Voor een overzicht van artikelen verwijzen wij u naar de bijlage in dit jaarverslag.

Naast individuele presentaties in de ateliers en op locaties binnen en buiten het gebouw waren er gezamenlijke presentaties van deelnemers in de projectruimtes Oost en Noord, in samenwerking met Anne-Mie van Kerckhoven en Narcisse Tordoïr. In de kunstlichtstudio was een presentatie te zien van een groep deelnemers die samen hadden gewerkt met Michel François.

_ Op initiatief van een aantal deelnemers was projectruimte Zuid tijdens de Open Ateliers een ontmoetingsplek voor deelnemende kunstenaars en publiek, met lezingen, muziek en performances.

_ De bezoekers van de Open Ateliers konden door middel van een digitale presentatie, waarin stilstaand en bewegend beeld van de deelnemers werd getoond, een indruk krijgen van hetgeen in de ateliers te zien was. Ter informatie was er een bescheiden brochure met een persoonlijk statement van elke deelnemer.

Michel François, Anne-Mie van Kerckhoven, Narcisse Tordoïr,

deelnemers: Ilana Boltvinik, Jasper van den Brink, Hartanto, Germaine Kruip, Monali Meher, Sandra Rosa Dias, Dieuwke Spaans, Jennifer Tee

facilitators, kunstenaarsdocumentatie

°48 woningen
(53 kamers) voor (buiten-
landse) deelnemers,
met een jaarlijkse huur-
omzet van f 283.000

DEELNEMERSDIENSTEN

Via het Bureau Deelnemersdiensten verloopt onder meer verwerving, beheer en verdeling van woonruimte onder deelnemers°. Ook is het bureau verantwoordelijk voor het totale traject inzake aanvragen verblijfsvergunningen en assistentie bij handelingen met de vreemdelingendienst evenals reizen, taalcursussen en begeleiding van buitenlandse deelnemers bij het inburgeringsproces in de Rijksakademie en in Nederland.

Met name rond de jaarwisseling ligt een piekperiode van enkele maanden. Problematiek rond visa, verblijfsvergunningen en woonruimte vraagt meer aandacht dan soms gegeven kan worden. Het beheer van de in aantal toenemende woonruimtes vraagt om een kritische evaluatie in 2002.

Ook de jaarlijkse kennismakingsreis in februari wordt door dit bureau organisatorisch gecoördineerd. Daarnaast valt de aansturing van de kantine onder de taken van het Bureau Deelnemersdiensten.

De aanvullende diensten (zoals bemiddeling bij en verwerving van stipendia, evenals de toewijzing van stipendia en de uitbetaling ervan alsmede het bieden van hulp bij het zoeken naar financieringsmogelijkheden) worden behartigd en financieel beheerd door de Stichting Trustfonds Rijksakademie. Van deze stichting verschijnt een separaat jaarverslag.

BUREAU ALUMNI

Bureau Alumni richt zich op het bevorderen van de communicatie tussen alumni (oud-deelnemers) en de Rijksakademie, teneinde het wereldwijde netwerk van Rijksakademie kunstenaars te verstevigen en wederzijds elkaars kennis en relaties te kunnen benutten. Doel van Bureau Alumni is de naamsbekendheid van de Rijksakademie als internationaal vooraanstaand kunstenaarsinstituut een positieve impuls te geven. Andersom wordt de naamsbekendheid van Rijksakademie kunstenaars (alumni en aansluitend huidige deelnemers) versterkt en vergroot.

De bijlage bij dit jaarverslag geeft een overzicht van presentaties en tentoonstellingen in het afgelopen jaar van (oud-)deelnemers en verschaft daarmee een goed beeld van de activiteiten die wereldwijd worden ontplooid. Op de website van de Rijksakademie is steeds een actueel overzicht te vinden van tentoonstellingen van deelnemers en alumni.

Naast het realiseren van concrete activiteiten was 2001 een jaar waarin de fundamenten zijn gelegd voor het verder ontwikkelen van en inhoud geven aan het alumni beleid.

In 2001 lag de nadruk met name op

- a** advies bij de professionalisering van de kunstenaarsdocumentatie
- b** knooppuntfunctie
- c** niet-westerse alumni

ad a In samenwerking met de kunstenaarsdocumentatie is via gerichte mailings en individueel contact met oud-deelnemers gewerkt aan de actualisering van de documentatie van alumni. Er is een efficiënter systeem ingevoerd voor het verwerken van data, de 'routing' van uitnodigingen is verbeterd en er is een trefwoordensysteem opgezet.

Bureau Alumni selecteert, zo mogelijk in samenspraak met oud-deelnemers, recente dia's ten behoeve van de digitalisering van documentatie. Daarnaast wordt het linken van websites van alumni aan de website van de Rijksakademie gestimuleerd.

ad b Ten behoeve van aanbevelingsbrieven, algemene adviesvragen, bemiddeling, incidenteel gebruik van werkplaatsen en contact met 'uit het oog verloren' collega's, fungeert het bureau als knooppunt. Zij produceert, adviseert, helpt en/of bemiddelt.

Daarnaast organiseert het bureau bijeenkomsten met alumni. Zo is bijvoorbeeld in april in de opningsweek van de Biënnale te Berlijn een bijeenkomst georganiseerd voor oud-deelnemers woonachtig in of verbonden met Berlijn, (oud-)deelnemers van de Rijksakademie die deelnamen aan de Biënnale en kunstrelaties.

Ook worden presentaties van oud-deelnemers binnen de Rijksakademie georganiseerd; bijvoorbeeld door Monica Nouwens (RA 1991-1993) over wonen en werken in Los Angeles en haar tentoonstelling in Bureau Amsterdam.

Eenmaal per jaar, tijdens de Open Ateliers, is er een speciale preview voor alumni waarvoor ook oud-begeleiders worden uitgenodigd.

ad c Het Bureau Alumni is direct betrokken bij het RAIN Artists' Initiatives Network, waarvoor secretariswerkzaamheden en redactionele activiteiten zijn verricht. Tevens is sprake van actieve betrokkenheid bij de organisatie van bijeenkomsten en interactie met (oud-)deelnemers. Zie verder bij 'RAIN' hierna.

RAIN

In het jaar 2000 initieerde de Rijksakademie van beeldende kunsten het RAIN Artists' Initiatives Network. RAIN is een netwerk van kunstenaarsinitiatieven die zijn opgezet door oud-deelnemers van de Rijksakademie in Afrika, Azië en Latijns-Amerika. RAIN ondersteunt de opzet en continuering van deze initiatieven. Ook wordt de uitwisseling tussen deze initiatieven en met deelnemers en begeleiders van het platform Rijksakademie gestimuleerd. Het Schakel en Coördinatiepunt van het RAIN netwerk wordt beheerd door de Rijksakademie.

Eind 2001 telde het RAIN netwerk acht partners:

- _ trama, Argentinië, opgezet door Claudia Fontes (RA 1996-1997)
- _ El Despacho, Mexico, opgezet door Diego Gutiérrez Coppe (RA 1996-1997)
- _ Los Mutantes, Mexico, opgezet door Carlos Amorales (RA 1996-1997)
- _ PULSE, Zuid-Afrika, opgezet door Greg Streak (RA 1997-1998)
- _ Centre Soleil d'Afrique, Mali, opgezet door Hama Goro (RA 1995-1996)
- _ Open Circle, India, opgezet door Sharmila Samant en Tushar Joag (RA 1998-1999)
- _ ruangrupa, Indonesië, opgezet door Ade Darmawan (RA 1998-1999)
- _ CEIA, Brazilië, opgezet door Marco Rolla (RA 1998-1999)

Alle initiatieven bieden in hun land een daarvoor nog niet bestaande plek voor kunstenaars om te produceren, presenteren, onderzoek te doen en/of te discussiëren. Aandachtspunten zijn de binding met zowel de lokale als de regionale en internationale kunstwereld, de relatie tot de maatschappij in brede zin, en de analyse van het *proces* van maken van kunst.

Het jaar 2001 werd gedeeltelijk gekenmerkt door het zoeken naar financiering om het netwerk te kunnen voortzetten in de toekomst. Deze pogingen waren succesvol, het Ministerie van Buitenlandse Zaken/Ontwikkelingssamenwerking zegde een vervolgsubsidie toe om het netwerk te continueren tot en met 2003.

In 2001 hebben alle initiatieven hun programmering verder uitgebouwd.

Deelnemers en/of begeleiders van de Rijksakademie en kunstenaars verbonden aan de andere initiatieven werden uitgenodigd om deel te nemen.

Zie de bijlage bij dit jaarverslag voor een overzicht van de activiteiten van de RAIN-partners.

In juni verscheen de eerste publicatie van het RAIN-netwerk *Silent zones. On globalisation and cultural interaction*. De publicatie is bedoeld om de binnen RAIN spelende thema's naar een breder platform te tillen.

Het boek werd wereldwijd gedistribueerd door IDEA books en de partners in RAIN.

Ter gelegenheid van de presentatie van *Silent zones* organiseerde de Rijksakademie een debat onder leiding van Chris Dercon (directeur Museum Boijmans van Beuningen). Het forum, bestaande uit Claudia Fontes (trama, Argentinië), Carlos Amorales (Los Mutantes, Mexico), Tiong Ang (kunstenaar, alumnus RA), Els van der Plas (directeur Prins Claus Fonds) en Gerardo Mosquera (begeleider RA, debatteerde over de gevolgen van globalisering voor het werk van kunstenaars, curatoren en instellingen. Het debat verliep zeer levendig en werd goed bezocht.

In de loop van het jaar sloot zich een nieuwe partner bij het RAIN netwerk aan: CEIA, opgezet door oud-deelnemer Marco Paulo Rolla in Belo Horizonte (Brazilië).

In december 2001 nam RAIN/de Rijksakademie deel aan een debat georganiseerd door Erasmus 2001 rond de tentoonstelling *Unpacking Europe* in Museum Boijmans van Beuningen, Rotterdam. De coördinator RAIN was aanwezig met een zestal deelnemers van de Rijksakademie.

04. werkplaatsen

ALGEMEEN

De technische werkplaatsen vormen een essentieel onderdeel van het aanbod van de Rijksakademie ('integrale dienstverlening': faciliteiten en contacten op artistiek, theoretisch en technisch gebied).

Binnen het dynamische veld van kunst en techniek wordt een stabiele, op continuïteit gerichte basisinfrastructuur aangereikt en waar nodig verder ontwikkeld.

In navolging van algemene trends bij hedendaagse jonge kunstenaars, waarbij het niet-mediumgebonden gebruik van middelen en technieken groter wordt, stimuleren de technische werkplaatsen door intensieve advisering het ideevormingsproces, door veel te experimenteren en indien van toepassing 'projectteams' van verschillende technisch begeleiders samen te stellen.

Er wordt meer aandacht besteed aan de onderlinge samenhang tussen de verschillende werkplaatsen, aan uitwisseling van kennis en contacten en aan onderlinge afstemming. Een en ander zodanig dat een intensief gebruik van werkplaatsen wordt gestimuleerd zonder dat dit mediumgebonden hoeft te zijn: vorm volgt inhoud.

Het investeringsbeleid is ten dele afgestemd op deze ontwikkelingen. Uiteraard blijft een deel van de middelen beschikbaar voor het onderhouden en ontwikkelen van werkplaatsen in hun autonome functie. Daarnaast is bij het aanschaffen van nieuwe middelen het gegeven dat deelnemers gedurende een beperkte tijd direct verbonden zijn aan het instituut een belangrijke afweging. Dit kan betekenen dat zeer complexe technieken niet adequaat kunnen worden aangeleerd, dat het opzetten van bepaalde technische infrastructuren voor een autonoom kunstproject te veel tijd en energie vraagt of dat een aangeleerde techniek binnen de eigen praktijk (of land van herkomst) niet te realiseren valt. In het verlengde hiervan zijn externe contacten van groot belang; niet alles hoeft 'in eigen huis' gerealiseerd te kunnen worden.

Inmiddels is voor wat betreft het facilitaire en functionele niveau van de werkplaatsen een goede inhaalslag gemaakt en zijn overgebleven knelpunten gelokaliseerd en benoemd.

Verbetering en intensivering van de verhouding tussen artistieke en technische begeleiding van deelnemers is een permanent streven. Om dichterbij een deelnemer te kunnen staan zal een beter begrip moeten ontstaan van het artistieke streven en de motivatie. Anderzijds blijken de relatie en de activiteiten binnen de technische werkplaatsen voor artistiek begeleiders zeer waardevol te kunnen zijn voor hun inzicht in het werkproces van een deelnemer. Vooral het aangaan van experimentele trajecten, onderzoek door en met deelnemers kan verbeterd worden door de versteviging van de relatie met de artistieke begeleiding.

CLUSTERS

Sinds de hergroepering van de werkplaatsen is er een indeling in vier clusters. Voor alle werkplaatsen wordt binnen de mogelijkheden en beperkingen een gericht investeringsbeleid gevoerd om aansluiting te krijgen (en te houden) met hedendaagse technische mogelijkheden en standaards.

constructie hout, metaal, fijnmechanica, elektronica, was/gips/klei, koud glas

ontwikkelingen

Metaalwerkplaats: nieuwbouw van een zogenaamde 'cleanroom' voor fijnmechanische toepassingen. Tevens is de bijbehorende apparatuur zoals een draaibank, freesmachine, kolomboor en fijnmechanische meet- en regelapparatuur aangeschaft.

Houtwerkplaats: herinrichting van de werkplaats met als doel een betere logistiek en verbetering van de Arbo-omstandigheden.

chemie verf, *signmaking*, kunststof, keramiek, warm glas

ontwikkelingen

Verfwerkplaats: nieuwbouw van verfspuitcabine. Hierdoor voldoet de Rijksakademie volledig aan alle geldende milieu- en Arbonormen. Door de integratie van de spuitcabine binnen de verfwerkplaats is de logistiek aanmerkelijk verbeterd en wordt binnen de cluster chemie door alle disciplines zeer effectief gebruik gemaakt van de nieuwe voorziening.

Keramiekwerkplaats: vervanging aansturing van de keramische ovens. Zowel de gasoven als de elektrische oven zijn nu computergestuurd. Hierdoor zijn beide ovens, ook op afstand, optimaal te sturen voor alle voorkomende producten.

grafiek grafiek (diepdruk, vlakdruk, hoogdruk etc.), inclusief belettering en andere vormen van *signmaking* en drukkerij (offset).

ontwikkelingen

Verdere integratie traditionele en hedendaagse (digitale) technieken.

Intensievere samenwerking met externe bedrijven (veelal gesponsorde relatie).

workshops

In samenwerking met 'the University of West-England', Bristol en de keramiekwerkplaats zijn zeer uitgebreide zeefdrukexperimenten gemaakt voor grafisch/keramische decortoepassingen. Het uitgangspunt voor deze sessie was het in kaart brengen van de technische mogelijkheden. Dit project wordt in 2002 vervolgd.

beeld en geluid fotografie, film, video, computer, geluid

ontwikkelingen

Mediaschip: In samenhang met de verplaatsing van de spuitcabine is de voormalige verfwerkplaats verbouwd. Zodoende is een ruimte voor multimediale toepassingen gecreëerd. De ruimte is verdeeld in een audio-edit en -opnamestudio, een multimedia studio en een projectruimte waarbij het accent zal komen te liggen op multimediale toepassingen. Ingebruikname in 2002.

TECHNISCHE BEGELEIDING

Technisch begeleiders ondersteunen de deelnemers bij het realiseren van werk. Waar nodig worden kennis en inzicht in technieken en materialen overgedragen, of wordt in korte tijd een intensievere kennismaking met voor de kunstenaar 'nieuwe' technieken gerealiseerd.

Bijzonder binnen de Rijksakademie-omgeving is enerzijds de soms zeer specifiek gerichte ambachtelijke kennis en anderzijds de ruimte voor multimediaal gebruik van de aangeboden technieken. Zo kan voor elke kunstenaar een unieke setting van technische mogelijkheden en faciliteiten worden gecreëerd. Waar van belang gaan technische begeleiders extern samenwerkingsverbanden aan met onderzoeksinstituten en bedrijven.

Ook worden door het jaar heen diverse workshops georganiseerd, voornamelijk gericht op het (beter) gebruik van apparatuur en de toepassing van (nieuwe) technieken en materialen.

materiaalexperimenten

Naast deze vormen van begeleiding worden materiaalexperimenten uitgevoerd en nieuwe technieken en methoden getest, veelal naar aanleiding van specifieke vragen van deelnemers.

In 2001 is onder andere het volgende materiaalgebruik onderzocht:

Verftechnologie: industriële verfsystemen op waterbasis

Kunststoftoepassingen: biologische harsen op basis van maïs

Metaal: onderzoek naar zogenaamde *liquid metals*

Keramik en Grafiek: onderzoek naar de combinatie van grafische en keramische technieken

Hout: verlijmingstechnieken op basis van kunstharsen

Elektronica: test- en experimentele apparatuur voor elektronisch mechanische toepassingen

Computer: onderzoek naar de mogelijkheden van *fullsize streaming* van video over het Internet

workshops

Aan het begin van een nieuwe werkperiode worden in de verschillende werkplaatsen een aantal workshops basisvaardigheden georganiseerd. Doel is om deelnemers die in hun vooropleiding geen scholing op dergelijke gebieden hebben genoten in een kort tijdsbestek te leren omgaan met de mogelijkheden die de werkplaatsen binnen de Rijksakademie bieden.

_ houtbewerking, gebruik apparatuur en veiligheid	Wim Janssen
_ vervaardigen van spanlijsten en presentatielijsten	Wim Janssen
_ metaalbewerking, gebruik apparatuur en veiligheid	Stephan Kuderna
_ oriëntatie grafische druktechnieken	Willem Moeselaar
_ pagina opmaak met QuarkXpress (DTP)	Dik Groot
_ photoshop (digitale fotografische beeldbewerking)	Roy Taylor
_ illustrator (digitale Grafische beeldbewerking)	Roy Taylor
_ video Editing (diverse systemen)	William Thomas/Kees Reedijk/ Michiel de Wit
_ vervaardigen fotografische afdrukken (kleur – zw/w)	Roy Taylor

ADDITIONELE WERKZAAMHEDEN EN WORKSHOPS

Prix de Rome

Een aantal eindrondekandidaten Prix de Rome heeft in hun werkperiode gebruik gemaakt van de werkplaatsfaciliteiten van de Rijksakademie.

John Lonsdale (Stedenbouw en Landschapsarchitectuur) werkte in de keramiek- en de houtwerkplaats en Paul Toornend in de grafiek- en de fotografiewerkplaats.

Fjodor Richter (Architectuur) maakte gebruik van de verf- en houtwerkplaats. Gianni Cito en zijn team hebben gebruik gemaakt van de faciliteiten in de hout-, verf- en metaalwerkplaats.

gebruik werkplaatsen door oud-deelnemers

De werkplaatsen blijven – onder condities – beschikbaar voor oud-deelnemers ten behoeve van het realiseren van werk en speciale projecten.

In 2001 waren dat o.a.:

keramiek	Gijs Assman (RA 1991-1993) maakte gebruik van de keramiekwerkplaats voor het realiseren van een aantal grote keramische objecten. Marco Paulo Rolla (RA 1998-1999) vervaardigde in de keramiekwerkplaats werk ten behoeve van een expositie in de Prinsessehof te Leeuwarden.
metaal	Isaac Carlos (RA 1998-1999) heeft in de metaalwerkplaats diverse onderdelen voor een installatie vervaardigd.
verf	Karel Goudsblom (RA 1983-1986) heeft in de verfwerkplaats een aantal kunststof beelden afgewerkt, in samenwerking met Nebojsa Seric Soba.
hout	Lize Kelderman (1994-1995) maakte gebruik van de houtwerkplaats voor het realiseren van diverse objecten van geëxtrudeerd polystyreen. Renate Czajor (1998-1999) maakte in de houtwerkplaats een object van wengé.
grafiek	In de grafiekwerkplaats werkte Helga Kos (RA 1979-1982) door aan de afronding van haar project 'Ode aan de kolossale zon' (gestart in 1999).

Ontwerp op de mm³, workshop muntontwerpen

Voor de workshop muntontwerpen boden de werkplaatsen ondersteuning de elf deelnemers op het gebied van advies en begeleiding, computerfaciliteiten, werkruimte en externe contacten voor uitwerking van schetsen. Er werd gewerkt in een gezamenlijke ruimte met elf werkstations.

De werkplaatsen hout, metaal, keramiek, grafiek, film/fotografie en computer waren bij de workshop betrokken.

PERSONELE BEZETTING**afdelingshoofd**

Robbert Jan Blekemolen (0,8 fte)

**technisch
begeleiders**

constructie

hout

Wim Janssen (0,7 fte)

Jan van Hees (assistent tot 01-03-2001), Dennis de
Rond (assistent per 01-02-2001; 0,3 fte)

metaal

Stephan Kuderna (0,8 fte)

chemie

keramiek
verf en kunststof

Pieter Kemink (0,5 fte)

Arend Nijkamp (0,8 fte)

grafisch

grafische beeldvorming
grafische technieken
reprografie en offset

Robbert Jan Blekemolen

Willem Moeselaar (0,4 fte)

Ton van Halm (1,0 fte)

beeld en geluid

computer
fotografie
video film

Dik Groot (1,0 fte)

Roy Taylor (1,0 fte)

William Thomas (0,8 fte, tot 6-3-'01)

Kees Reedijk (per 15-06-2001; 0,8 fte)

Michiel de Wit (per 15-04-2001; 0,6 fte)

Cyrille Montulet (assistent; 0,72 fte tot 01-12-2001)

05. verzamelingen

INTRODUCTIE

De afdeling heeft zowel een interne als een externe functie. Binnen de muren van de Rijksakademie is de afdeling een 'werkplaats', met name voor theoretische en artistieke begeleiding.

Om de verzamelingen – in hun onderlinge samenhang – toegankelijk te maken en de automatisering conform hedendaagse mogelijkheden aan te pakken, werd het softwarepakket Adlib Plus aangeschaft. De conversie van alle drie catalogi/registraties werd in 2001 gestart en zal in 2002 worden afgerond.

In 2001 is verder gewerkt aan het concept Bezoekerscentrum en zijn plannen ontwikkeld om de verzamelingen ter beschikking te stellen aan een breder publiek.

Bij de werkzaamheden was de inzet van de inmiddels vijf werknemers in het kader van de In- en Doorstroomregeling onmisbaar. Eind 2001 werd door NV Werk, de uitvoeringsinstantie van de regeling, een extra subsidie toegekend om de opleidingen van twee medewerkers financieel af te ronden. Structurele invulling van formatieplaatsen in de afdeling blijft noodzakelijk.

PERSONELE BEZETTING

afdelingshoofd	Tinie Kerseboom (0,8 fte)
bibliotheek	Hortense Wetsels (bibliothecaris tot 1-10-2001; 0,8 fte) Mariëtta Dirker (bibliothecaris per 26-11-2001; 0,8 fte) Roland Fernhout° (assistent; 0,89 fte) Neli Eterovic° (assistent, 0,67 fte)
collecties	Tonny Claassen° (medewerker; 0,67 fte)
kunstenars- documentatie	Sandra Felten (medewerker; 0,8 fte) Marijke Brekelmans° (assistent; 0,89 fte), Harry Liivrand° (assistent tot 10-7-'01 0,89 fte), Anca Iliescu° (assistent per 31 juli, 0,89 fte) evenals Edith Rijnja, medewerker Bureau Alumni (gedetacheerd vanuit afdeling Ateliers)

°gesubsidieerde
arbeidsplaats

BIBLIOTHEEK, KUNSTENAARSDOCUMENTATIE EN COLLECTIES

BIBLIOTHEEK

In 2001 werd, evenals in 2000, naast de aanschaf van boeken, tijdschriften, video's en cd-rom's over kunstgeschiedenis en de actuele kunstpraktijk de nadruk gelegd op hedendaagse cultuur en theorievorming. Met name de gebieden *cultural studies* (waaronder globalisering, het interculturele of transculturele), filosofie en (massa-) media en -communicatie werden uitgebreid. De video- en cd-romcollectie werd aangevuld met speelfilmtitels en kunstenaarsproducties, documentaires en uitgaven ter gelegenheid van tentoonstellingen of manifestaties.

De dienstverlening in het kader van het RAIN-project werd voortgezet; inhoudsopgaven van tijdschriften werden on-line aangeboden en op verzoek werden artikelen toegezonden aan deelnemende kunstenaarsinitiatieven. Ter ondersteuning van workshops bij sommige initiatieven werden publicaties ter beschikking gesteld.

In 2001 is begonnen met de herindeling van de boekencollectie naar een publieksvriendelijker classificatiesysteem. Een vijfde additionele medewerker werd aangetrokken in de I/D-regeling om deze werkzaamheden de komende jaren uit te voeren.

Het aantal bezoekers en uitleningen nemen toe. Ook de leestafel blijkt succesvol.

gebruik bibliotheek

	leesbezoekers	leners	uitgeleende boeken
1999	–	1.785	5.529
2000	–	1.711	4.120
2001	1.350	1.808	6.667

KUNSTENAARSDOCUMENTATIE

herinrichting ruimte

In 2001 is aandacht besteed aan de presentatie en toegankelijkheid van de kunstenaarsdocumentatie. Er is een videokast aangeschaft waarin de videobanden zichtbaar zijn. Ook zijn drie nieuwe computers in gebruik genomen waardoor het raadplegen van Internet en het bekijken van cd-rom's eenvoudiger is. De herinrichting heeft inmiddels tot een intensiever gebruik geleid.

actualisering dossiers

Steeds meer oud-deelnemers voorzien de kunstenaarsdocumentatie van informatie op het gebied van hun tentoonstellingen, projecten en publicaties. Dat zorgde ervoor dat de lijst met exposities op de website van de Rijksakademie uitgebreider en aantrekkelijker werd.

Het grootste deel van de circa 600 dossiers van oud-deelnemers is inmiddels geordend. Aan oud-deelnemers is gevraagd om aan te geven op welke gebieden ze werkzaam zijn, en met welke trefwoorden ze hun werk typeren. Op deze manier kunnen vragen van verschillende gebruikers gericht worden beantwoord.

presentaties, rondleidingen, adviezen, bemiddeling

- _ Entree, de jongerenvereniging van het Concertgebouw, werkte samen met een groep schilders waaronder RA-alumni (Marcel Doorduyn, RA 1994-1995; Pascale Ticheler, RA 1990-1992; Peter de Graaff, 1990-1992; Hannah van Bart, RA 1988-1990; Serge Onnen, RA 1990-1992; Ronald Versloot, RA 1987-1990). Zij lieten zich inspireren door Moesogsky's schilderijtentoonstelling.
- _ Germinations; voordracht vier kunstenaars waarvan Sophie Ernst is geselecteerd door de Finse curator Kati Kivinen voor een tentoonstelling in Ierland in 2002; Centro de la Imagen, Mexico (fotografen);
- _ Amsterdams Fonds voor de Kunst (mupi-project: uitgevoerd door o.a. Bibo, Annelies Dijkman, Gabriël Lester, Jennifer Tee, Monika Wiechowska);
- _ Amsterdams Fonds voor de Kunst, projectgroep IJ-oevers (kunstenaars & geluid: studieopdracht (mogelijk uitmondend in opdracht) aan Bojan Fajfric, Mo Becha/David Neirings voor onderdoorgang aan Oostelijke Handelskade);
- _ Curator Harm Lux over 'performance georiënteerde' kunstenaars t.b.v. tentoonstelling in het kader van Berliner Festspiele 2002
- _ Daarnaast waren er contacten met het MIT (Boston) over een tentoonstelling; het CBK Dordrecht over een buitententoonstelling i.s.m. Hermann Pitz; Victoria Miro Gallery (Londen, GB), atelierbezoeken en organisatie tentoonstelling; Tate Modern (Londen, GB) en het Koninklijk Paleis over Koninklijke subsidie.
- _ Productie achtergrondtekstjes over Saskia Janssen, Bart Hendriks en Ellen Kooi ten behoeve van het sociaal jaarverslag van PinkRocade waarvoor genoemde kunstenaars een opdracht ontvingen.
- _ CREA, Amsterdam, lezing Gijs Frieling (RA 1994-1995, Prix de Rome 1999) over hedendaags impressionisme.
- _ In samenwerking met bureau alumni werden presentaties gegeven aan Cécile Bourne (curator, Frankrijk); Junichi Shioda (Museum of Contemporary Art, Tokio) en Louise Neri (critica, New York).
- _ Verzorging van documentatie voor onder meer het Amsterdams Fonds voor de Kunst, de VPRO, Tema Celeste en het Institut Néerlandais.

digitalisering diamateriaal

Vooruitlopend op virtuele presentatie van werk van deelnemers is in nauwe samenwerking met het Bureau Alumni doorgewerkt aan de digitalisering van de dia's. Steeds meer oud-deelnemers sturen een cd-rom met hun meest recente werk.

Open Ateliers

Vormgever Kristian Esser ontwierp de website van de Open Ateliers 2001. De website vormde de basis voor de 'digitale presentatie' van werk van deelnemende kunstenaars en verving de conventionele diapresentatie. Deze presentatie maakte het mogelijk om ook bewegend beeld te tonen, wat met name voor de videokunstenaars een verrijking betekende.

Prix de Rome

In het voorjaar schreven de coördinator Prix de Rome en de Kunstenaarsdocumentatie een gezamenlijke brief aan alle eindrondekandidaten sinds 1985 met het verzoek actuele cv's en recent beeldmateriaal (catalogi, dia's, cd-rom's etc.) te sturen. Het binnengekomen materiaal en de al aanwezige documentatie is samengevoegd en middels dossiers toegankelijk gemaakt op naam, jaar en discipline. In een later stadium zullen de cv's worden ingevoerd in de database van de kunstenaarsdocumentatie.

GEBRUIKERS KUNSTENAARSDOCUMENTATIE IN 2001

	deelnemers	340
	oud-deelnemers	73
°journalisten, tentoon- stellingsmakers,	potentiële deelnemers	25
collectiebeheerders,	extern bezoek°	51
opdrachtgevers	videogebruikers	80
	internetgebruikers	348
	totaal	917

VIDEOCOLLECTIE

Deelname aan het pilotproject conservering videokunst werd voortgezet in 2001: uit de Rijksakademiecollectie werden acht videotapes geconserveerd.

COLLECTIES

Circa 65% van de totale collectie is ingevoerd in de geautomatiseerde collectiecatalogus. Het fotograferen van objecten is voortgezet.

In 2001 is gestart met voorbereidend onderzoek om een 'kerncollectie' te definiëren.

Het project van Hermann Pitz in het depot voor antiquarische boeken en prenten/tekeningen is uitgevoerd: gipsen portretsculpturen uit de collectie staan op schappen in de ruimte en hebben de sfeer uit de periode van rond 1900 teruggebracht.

Twee kleine depotruimten werden afgestaan aan Werkplaatsen.

Een kleine depotruimte voor de conservering van fotografie, glasnegatieven, videotapes enz., evenals een geschikter depot voor de gipsen staan op de agenda voor 2002.

In het schilderijendepot worden nu ook ruimtelijke werken bewaard.

URIÔT PRIJS / AANKOPEN

W.F.C. Uriôt heeft in 1957 bij testament de 'Stichting Kunstprijs Willem F.C. Uriôt' ingesteld. In de statuten staat dat jaarlijks uit de opbrengsten van het vermogen van de stichting één of meer prijzen worden uitgereikt aan deelnemers van de Rijksakademie. Een onafhankelijke jury, die elk jaar opnieuw wordt samengesteld, nomineert kunstenaars die in hun werk een specifieke leefwereld zichtbaar maken en opvallende risico's nemen in hun werkproces.

**uriôt
jury 2001**

Paolo Colombo (directeur Centre d'Art Contemporain, Geneve-CH)

Fiona Tan (kunstenaar, Amsterdam)

Henk Visch (kunstenaar, Eindhoven)

prijzen

Anita di Bianco (US, 1970)

Jennifer Tee (NL, 1973)

Naast de Uriôt prijsuitreiking wordt sinds 1985, voorafgaand aan de Open Ateliers, jaarlijks werk aangekocht van deelnemende kunstenaars voor de collectie van de Rijksakademie; een externe Aankoopcommissie adviseert hierbij.

Bij de keuze wordt vooral gelet op het werk als bijzonder resultaat van de werkperiode aan de Rijksakademie en de relevantie van het werk binnen de collectie van de Rijksakademie

**aankoop-
commissie 2001**

Suchan Kinoshita (kunstenaar, Maastricht)

Willem Oorebeek (kunstenaar, Brussel-BE)

Nicolaus Schafhausen (directeur Frankfurter Kunstverein, Frankfurt-DE)

aankopen

Kenny Macleod (GB, 1967)

Shahryar Nashat (CH, 1975)

06. Prix de Rome

ALGEMEEN

De Rijksakademie organiseert de jaarlijkse 'staats'prijs Prix de Rome en stelt daarvoor faciliteiten ter beschikking. Aan de Prix de Rome kunnen jonge beeldend kunstenaars en architecten tot 35 jaar uit Nederland meedoen. De wedstrijd bestaat jaarlijks uit een voor- en een eindronde op twee terreinen van beeldende kunsten of architectuur. In een cyclus van vijf jaar komen in totaal tien verschillende terreinen aan bod. De jury's worden samengesteld uit deskundigen uit binnen- en buitenland, onder voorzitterschap (zonder stemrecht) van de algemeen directeur van de Rijksakademie.

In 2001 werden de terreinen 'architectuur' en 'stedenbouw en landschapsarchitectuur' afgerond en werd een aanzet gegeven voor de terreinen 'fotografie' en 'film & video'.

De Prix de Rome wordt bekostigd door het Ministerie van OCenW en externe financiers; Rabobank Nederland is hoofdsponsor.

Voor het Bureau Prix de Rome is per oktober 2001 een organisatiewijziging doorgevoerd.

PERSONELE BEZETTING

afdelingshoofd	Mira Kho (0,4 fte, per 01-10-2001) Christine Wagner (0,8 fte, tot 1-10-2001)
bureau-assistent	Ineke Sinke (0,2 fte, tot 1-9-2001)
bureaucoördinator	Bernie Deekens (0,2 fte, per 10-10-2001/ 0,7 fte per 01-12-2001)
projectmedewerkers	<i>fotografie en film & video</i> Wyke Stommel heeft voor 16 uur per week van oktober t/m december 2001 gedurende de inschrijving en de jureringen het bureau Prix de Rome ondersteund Anneke Bosma en Pinque Bueters: viewing videobanden voorronde Tijdens jureringen wordt vanuit diverse afdelingen van de Rijksakademie ondersteuning geboden.

PRIX DE ROME 2000/2001

ARCHITECTUUR EN STEDENBOUW & LANDSCHAPSARCHITECTUUR

prijzen	De ontwerpopdracht architectuur een schoolgebouw in de Takbuurt te vervangen door een multifunctioneel complex met een Turks bad, een gebedsruimte, internetcafé en een zwembad, werd gewonnen door: Gianni Cito (1970, IT)
overige prijzen	Theo Hauben (1970, NL) tweede prijs Marion Regitko (1971, DE) basisprijs Fjodor Richter (1964, NL) basisprijs

jury	<p><i>architectuur</i></p> <p>Rob Hootsmans, Vittorio Magnago Lampugnani (CH), Liesbeth van der Pol, Bob van Reeth (BE), Lars Spuybroek; onder voorzitterschap van Janwillem Schrofer.</p> <p>De winnende oplossing voor de ontwerpopdracht stedenbouw & landschapsarchitectuur, de uitbreiding met verschillende functies van een benzinestation ter verbetering van de verblijfskwaliteit waarbij tevens een verbinding wordt gelegd met het omringende landschap, werd gevonden door John Lonsdale (1965, GB)</p>						
overige prijzen	<table border="0"> <tr> <td>Jago van Bergen (1969, GB)</td> <td>tweede prijs</td> </tr> <tr> <td>Nikol Dietz (1964, NL)</td> <td>basisprijs</td> </tr> <tr> <td>Paul Toornend (1967, NL)</td> <td>basisprijs</td> </tr> </table>	Jago van Bergen (1969, GB)	tweede prijs	Nikol Dietz (1964, NL)	basisprijs	Paul Toornend (1967, NL)	basisprijs
Jago van Bergen (1969, GB)	tweede prijs						
Nikol Dietz (1964, NL)	basisprijs						
Paul Toornend (1967, NL)	basisprijs						
jury	<p><i>stedenbouw & landschapsarchitectuur</i></p> <p>Kees Christiaanse, Sébastien Marot (FR), Branimir Medic, Maarten Schmitt en Maike van Stiphout. De jury was onder het voorzitterschap van Janwillem Schrofer.</p>						
tentoonstelling	<p>De presentatie van de Prix de Rome architectuur, stedenbouw & landschapsarchitectuur is dit jaar in het kader van Rotterdam 2001, Culturele Hoofdstad van Europa samengevoegd met de presentatie van twee andere belangrijke (aanmoedigings-) architectuurprijzen; Archiprix en European. De tentoonstelling kreeg als titel "Coming Soon!" en vond plaats in de Van Nelle Ontwerpfabriek in Rotterdam (22 juni t/m 29 juli).</p> <p><i>debat</i></p> <p>In het kader van "Coming Soon!" zijn twee paneldebatten georganiseerd met als titel "herstructurering van grootschalige landbouwgebieden in Nederland" en "invloeden van de belevenis economie op de architectuur".</p> <p>_ "herstructurering van grootschalige landbouwgebieden in Nederland" Eric Luiten, Winy Maas, Branimir Medic, Dirk Sijmons, Wouter Van Stiphout, Tracy Metz (discussieleider)</p> <p>_ "invloeden van de belevenis economie op de architectuur" Robert Kloosterman, Sjoerd Soeters, Lars Spuybroek, Hans Mommaas, Ronald Dasbach, Tracy Metz (discussieleider)</p> <p>In totaal hebben meer dan 4500 belangstellenden de exposities van "Coming Soon!" en de verschillende randprogramma's bezocht.</p>						
publicatie	<p>In 2001 is de publicatie Prix de Rome Architectuur en Stedenbouw & landschapsarchitectuur uitgegeven. Met Joost Grootens (ontwerper) en uitgeverij 010 publishers is gekozen voor een nieuwe lay-out en een ander formaat.</p> <p>De teksten zijn van Vittorio Magnago Lampugnani, Olof Koekebakker en Sébastien Marot. De uitgebreide tekst- en beeldverslagen zijn van de hand van de eindrondedeelnemers.</p>						

PRIX DE ROME 2001/2002: FOTOGRAFIE EN FILM & VIDEO

In 2001 werd het startsein gegeven voor de Prix de Rome 'Fotografie' en 'Film & video'.

In verband met de invoering van de euro is het prijzengeld naar boven afgerond op respectievelijk €20.000, €10.000 en €5.000; een verhoging van 10%.

De dekking voor deze verhoging wordt verantwoord uit de post voorziening Prix de Rome en wordt over een periode van vijf jaar afgeschreven.

**voorrunde
2de selectie**

FOTOGRAFIE

170 aanmeldingen

18 kandidaten

eindronde deelnemers

Elspeth Diederix, Amsterdam (Nairobi – Kenia, 1971)

Cuny Janssen, Utrecht (Nijmegen, 1975)

Thomas Manneke, Amsterdam (Vogelwaarde, 1970)

Carla van de Puttelaar, Amsterdam (Zaandam, 1967)

jury*fotografie*

Paul Kooiker (NL), Daniëlle Kwaaitaal (NL), Jean-Hubert Martin (FR), Thomas Struth (DE),
Oliviero Toscani (IT) – onder voorzitterschap van Janwillem Schrofer.

**voorrunde
2de selectie**

FILM & VIDEO

84 aanmeldingen

9 kandidaten

eindronde deelnemers

Jasper van den Brink, Amsterdam (Leidschendam, 1968)

Saskia Olde Wolbers, Amsterdam (Breda, 1971)

Diana Ramaekers, Kerkrade (Kerkrade, 1970)

Igor Sevcuk, Utrecht (Banja Luka voormalig Joegoslavië, 1972)

jury*film & video*

Peter Bogers (NL), Madelon Hooykaas (NL), Mani Kaul (India/NL), Geert Mul (NL),
Mark Nash (GB) – onder voorzitterschap van Janwillem Schrofer.

Evenals het voorgaande jaar zijn de aanmeldingen voor de Prix de Rome verminderd. Voor fotografie is dat 28,3% van 237 kandidaten in 1996 naar 170 kandidaten in 2001; voor film en video geldt een afname van 7,6%: van 91 kandidaten in 1996 naar 84 kandidaten in 2001.

Kon dit feit in 2000 (architectuur, stedenbouw en landschapsarchitectuur) verklaard worden vanuit de werkdruk op de markt, met de stijgende populariteit van fotografie, film en video is deze afname op z'n minst zorgwekkend te noemen. In 2002 vindt een methodische heroriëntatie op de Prix de Rome plaats.

07. externe contacten

DE RIJSAKADEMIE IS EEN FACTOR VAN BETEKENIS IN DE HEDENDAAGSE BEELDENDEN KUNSTWERELD; ALS VRIJPLAATS, KNOOPPUNT EN VINDPLAATS

Vrijplaats: het 'instituut voor praktijkstudie' biedt jonge kunstenaars uit de hele wereld de ruimte om onderzoek te doen, individueel gericht verder te studeren en projecten te ontwikkelen.

Knooppunt: deelnemers en begeleiders nemen persoonlijke netwerken mee die door samenwerking verknoot raken. Na afronding van de werkperiode is ieders netwerk groter geworden; het proces van netwerkvervlochten gaat ook na vertrek bij de Rijksakademie door.

Vindplaats: voor internationaal actieve kunstenaars en theoretici, curatoren, critici en andere geïnteresseerden vormt de Rijksakademie een vindplaats voor jonge belangwekkende collega's, voor confrontaties met de eigen blik en positie en voor ontmoetingen met vakgenoten uit de hele wereld.

Externe contacten en samenwerking spelen een rol bij het geven van inhoud en context, ook buiten de muren, aan de betekenis van een verblijf aan de Rijksakademie.

De positie van het Instituut Rijksakademie wordt verstevigd door externe presentie en presentatie. Dit laatste is mede in het kader van het vergroten van het maatschappelijke draagvlak – na zelfstandiging per 1 november 1999 – voor de Rijksakademie van (groter) belang.

In het kader van de werving van nieuwe deelnemers en netwerkontwikkeling zijn bezoeken gebracht aan de Biënnales in Berlijn en Venetië. Ook zijn contacten gelegd in Brazilië en Polen, vaak via of in samenwerking met oud-deelnemers.

De Rijksakademie voert een gastvrij beleid ten aanzien van het ontvangen van gasten op voordracht van diverse organisaties zoals de Mondriaan Stichting en de Thami Mnyele Stichting, maar ook via het Ministerie van Buitenlandse Zaken en andere instanties.

Relaties worden onderhouden met organisaties die zich op een breed gebied met kunst en cultuur bezighouden. Bijvoorbeeld het Koninklijk Instituut voor de Tropen, het Teylers Museum, de Stichting Kunst en Cultuur Noord-Holland, het Bureau Erfgoed Actueel van het Ministerie van OCenW en het Prins Bernhard Cultuurfonds. Daarnaast worden uiteraard contacten onderhouden met belangwekkende galeries, musea, curatoren, critici en anderen wereldwijd.

Nationaal worden collegiale contacten onderhouden met partners in het kunstonderwijs zoals bijvoorbeeld het Sandberg Instituut, de Jan van Eyck Academie, het Berlage Instituut en het Europees Keramisch Werkcentrum. Maar ook internationaal met gevarieerde instituten als onder andere het San Francisco Art Institute, Goldsmith's College (Londen) en de Academy of Arts & Design uit Jeruzalem.

De Rijksakademie is partner in het Groenevecht-overleg. Dit is een informeel overleg tussen leden van Colleges van Bestuur en andere sleutelpersonen van de Universiteit van Amsterdam, de Hogeschool van Amsterdam, de Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten, de Gerrit Rietveld Academie en de Rijksakademie met als doel de samenwerking tussen de aangeboden kunst- en cultuuropleidingen te bevorderen en vorm te geven.

Oriënterende gesprekken vinden plaats met de Universiteit van Amsterdam over de mogelijkheid een op kunstenaars (oud-deelnemers) toegesneden promotietraject te ontwikkelen. Het gaat hierbij niet om een – extern te communiceren – structureel aanbod, maar om het creëren van een incidenteel door een of enkele kunstenaars te gebruiken specifieke mogelijkheid.

BIJZONDERE SAMENWERKINGSPROJECTEN

Via de Stichting Trustfonds worden – na afstemming met de Rijksakademie – diverse projecten door de Rijksakademie uitgevoerd, met eigen medewerkers en/of (tijdelijke) externe projectmedewerkers.

In 2001 werden diverse projecten behartigd, waaronder RAIN (zie elders in dit verslag) en de driemansexpositie 'Rijksakademie van beeldende kunsten' door de Bank Labouchere op de PAN Amsterdam (met werken van George Hendrik Breitner, Katrin Korfmann en Jill Magid).

Ook werd in 2001 het project 'Ontwerp op de mm³' uitgevoerd.

Voor de tweede maal is in opdracht van het ministerie van financiën de Rijksakademie een project rond Muntontwerpen georganiseerd. Het project vond plaats van maart 2001 t/m januari 2002 en bestond uit een workshop, een tentoonstelling en een publicatie.

In 1988 werd voor de eerste maal een initiatief vanuit enkele begeleiders van de Rijksakademie genomen om jonge kunstenaars/ontwerpers kennis te laten nemen met deze interessante ontwerp-opgave en om de kwaliteit van het Nederlands muntontwerp te stimuleren. Dat de relatie tussen de Rijksakademie en het muntontwerp al veel ouder is getuige de boeiende collectie munten en gipsafgietsels van munten die de akademie in haar bezit heeft en die ook in 2002 de deelnemers aan de workshop nog kon inspireren.

De workshop bestond uit een gevarieerde groep deelnemers qua achtergrond en discipline, die waren geselecteerd (uit 79 aanmeldingen) door deskundigen op het gebied van beeldende kunst en ontwerp al dan niet met ervaring in het muntontwerp. Deze selectiecommissie, bestaande uit: Hans van Houwelingen, Hella Jongerius, Ineke Schwartz, Gerard Unger, Boris van Veldhuijzen van Zanten onder voorzitterschap van Janwillem Schrofer, begeleidde de groep tijdens de zesdaagse workshop.

De deelnemers waren:

- _ Dinie Besems, sieraadontwerper, Amsterdam
- _ Meschac Gaba, beeldend kunstenaar, Amsterdam (RA 1996-1997)
- _ Joost Grootens, architectonisch/grafisch ontwerper, Amsterdam
- _ Manita Kieft, keramisch vormgever, Den Bosch
- _ Marieke van Loenhout, sieraadontwerper, Utrecht
- _ Erick de Lyon, beeldend kunstenaar, Amsterdam (RA 1978-1982)
- _ Steffen Maas, grafisch ontwerper, Rotterdam
- _ Soheila Najand, beeldend kunstenaar/grafisch ontwerper, Arnhem
- _ Maria Verstappen, beeldend kunstenaar, Amsterdam (RA 1988-1990)
- _ Mieke van Wijk, beeldend kunstenaar, Amsterdam (RA 1983-1986)
- _ Ben Zegers, beeldend kunstenaar, Rotterdam

De resultaten van de workshop zijn vervat in een tweetalige (NL/ENG) publicatie met een poëtische column waarin Gert Staal de sentimentele en symbolische betekenis van munten verwoordt. Daarnaast is er ruim aandacht in woord (Lilet Breddels, projectcoördinator) en vooral beeld voor de resultaten van de workshop 'Ontwerp op de mm³'.

Gerard Unger ondergraaft zijn eigen vakgebied als typograaf, in zijn artikel waarin hij uitlegt hoe letters op munten eenvoudig door een kunstenaar zelf te ontwerpen zijn. Hans Jacobi, conservator van het Koninklijk Penningens Kabinet te Leiden laat zijn licht schijnen op het Nederlands muntontwerp van de laatste 20 jaar.

In de epiloog geeft Janwillem Schrofer, lid van de Adviescommissie Muntuitgiften en algemeen

directeur Rijksakademie, zijn visie op het belang van 'goed' muntontwerp. De publicatie is uitgegeven door de Rijksakademie en Uitgeverij Bis.

De tentoonstelling 'Ontwerp op de mm³' was onderdeel van "Hulde aan de Gulden"; een groot overzicht van de geschiedenis van het Nederlandse geld in de Kunsthal te Rotterdam. (15 september 2001 t/m 13 januari 2002)

NEVENACTIVITEITEN

De directeur, Els van Odijk, en de algemeen directeur, Janwillem Schrofer, vervullen een aantal nevenfuncties en geven incidenteel lezingen en presentaties op uitnodiging.

nevenfuncties

Els van Odijk

Bestuur Stichting Amsterdam Photo 2002
Groenevecht Overleg
Adviescommissie videokunst Museum Beelden aan Zee, Scheveningen

Janwillem Schrofer

Voorzitter European Nederland,
Adviescommissie Museum Beelden aan Zee, Scheveningen
Bestuur Van Bijleveltstichting
Externe Open Tafel, Zilveren Kruis Achmea
Bestuur Stichting 'De Gijsselaar Hintzenfonds'
Commissie Huwelijksmunt, Ministerie van Financiën
Commissie de Laatste Gulden, Ministerie van Financiën
Bestuur Pauwhof Fonds
Comité van Aanbeveling Stichting Kinetisch Noord
Comité van Aanbeveling Stichting Ruigoord

lezingen en presentaties

Els van Odijk

Presentatie '2nd World Congress on Biomedical Communication' – UvA Amsterdam

Janwillem Schrofer

Debat over Kunstonderwijs,
op uitnodiging van het NICC te Antwerpen

08. organisatie

ALGEMENE TOELICHTING

De operationele organisatie, bestaande uit de afdelingen Ateliers, Werkplaatsen, Verzamelingen en Prix de Rome, ondersteund door Administratie, Gebouwdienst, ICT en Bestuurssecretariaat, functioneert naar wens. Organisatieaanpassingen (ingezet met de verzelfstandiging in 1999) zijn afgerond.

De Stichting Trustfonds Rijksakademie^o heeft een heldere positie voor wat betreft de organisatie van stipendiaregelingen, huisvesting van deelnemers, algemene en projectmatige fondsenwerving evenals daaraan gelieerde activiteiten.

Het jaar 2001 laat op onderdelen verdere aanscherping zien. In het verlengde van de verzelfstandiging is de aandacht voor communicatie en *public relations* (nog) belangrijker geworden. Er is hiervoor binnen het bestuurssecretariaat een nieuwe functie gecreëerd. Bestaande vacatures op het terrein van ICT (Informatie en Communicatie Technologie) zijn ingevuld. Dit heeft geresulteerd in een verdere standaardisering van hard- en software en professionalisering van gebruiksmogelijkheden. In de loop van het verslagjaar 2001 is ook de positie van Hoofd Trustfonds ingevuld.

De kantine, waarvan de bedrijfsvoering was ondergebracht bij Albron, is weer opgenomen in de Rijksakademie organisatie. Het personeel (2 fte) is bij de Rijksakademie in dienst gekomen.

Een en ander leidt tot een toename van circa vijf formatieplaatsen. Vanuit het management wordt het personele bestand en de ontwikkeling binnen de formatie nauwlettend en kritisch gevolgd.

In 2001 hebben zich verder geen noemenswaardige veranderingen of aanpassingen in de organisatie voorgedaan.

Wel is in 2001 de toename van tijdelijke, meer projectgebonden medewerkers binnen de organisatie voelbaar geworden. In het kader van kwaliteitsverbetering en effectiviteitsvergroting is mede door hogere en scherpere functie-eisen meer dan voorheen sprake van het niet verlengen van contracten, dan wel het actief stimuleren van vertrek. Alhoewel het personele verloop een adequate wisselwerking met de arbeidsmarkt doet ontstaan, is het aantal 'uitdiensttreders' met een vrij korte (een tot drie jaar) arbeidsgeschiedenis bij de Rijksakademie te groot.

In algemene zin vraagt de toegenomen mobiliteit – tijdelijke medewerkers en mutaties bij 'reguliere' functies – openheid en flexibiliteit van het personeel, evenals gerichte aandacht voor goede interne communicatie. Ook dat is en blijft voorlopig een punt van aandacht.

Zie verder '11. sociaal jaarverslag'

^oVan de Stichting Trustfonds Rijksakademie verschijnt sepeeraat een jaarverslag

ORGANISATIESCHEMA

Raad van Toezicht

Bestuur

(directie)

Trustfonds

Rijksakademie

(fondsenwerving)

Bestuurssecretariaat

Administratie

Gebouwdienst

ICT

Ateliers

deelnemers-
(toegang)
begeleiding artistiek
en theorie
voorzieningen
werving/selectie
alumni

Werkplaatsen

technische
begeleiding en
faciliteiten

Verzamelingen

bibliotheek,
collecties en
kunstenaars-
documentatie

Prix de Rome

wedstrijden,
werkperiode en
presentatie

Deelnemers

Anderen

09. bestuur

Statutair is de directie belast met het bestuur van de Stichting Rijksakademie van beeldende kunsten (de algemeen directeur is bestuurder); deze wordt met raad en daad bijgestaan door de Raad van Toezicht. Daarnaast kan (het bestuur van) de Stichting Trustfonds Rijksakademie worden gezien als een Raad van Advies.

RAAD VAN BESTUUR

SAMENSTELLING IN 2001

prof.dr.s. Janwillem
Schrofer (1,0 fte)

algemeen directeur en begeleider
juryvoorzitter Prix de Rome
secretaris Stichting Trustfonds Rijksakademie

drs. Els M.W.A. van
Odiijk (1,0 fte)

titulair directeur en *senior advisor* theorie

De algemeen (statutair) directeur is primair verantwoordelijk voor strategie en hoofdlijnen van de organisatie en wordt hierbij geadviseerd en ondersteund door de (titulair) directeur. Externe relaties, in het bijzonder met overheden en andere geld- en regelgevers zijn een belangrijk onderdeel van zijn taak; fondsenwerving hoort daarbij. De algemeen directeur is intensief betrokken bij bijzondere projecten zoals het RAIN-project (o.a. advisering in Zuid-Amerika, Indonesië, Argentinië en Mali) en de muntworkshop 'Ontwerp op de mm³'

Daarnaast is de algemeen directeur begeleider voor wat betreft de sociaal-economische positie van de beeldend kunstenaar (0,15 fte van 1,0 fte).

De (titulair) directeur geeft dagelijks leiding aan de operationele organisatie en wordt daarbij geadviseerd en ondersteund door de algemeen directeur. Deze taak behelst interne relaties met de afdelingen Ateliers, Verzamelingen, Werkplaatsen en het Bureau Prix de Rome, evenals met de ondersteunende diensten.

De directeur geeft leiding aan het managementteam en is eveneens betrokken bij bijzondere projecten zoals RAIN (o.a. advisering in India en Indonesië). Daarnaast vervult de directeur de functie van senior begeleider kunsthistorie met de nadruk op interpretatie en beeldanalyse (0,3 fte van 1,0 fte).

RAAD VAN TOEZICHT

SAMENSTELLING IN 2001

	geboortejaar	woonplaats	rooster van aftreden	overige functies
Mr.drs. L.C. Brinkman (voorzitter)	1948	Leiden	2005	Voorzitter AVBB, vz NNI, vz Centraal Fonds Volkshuisves- ting, vice-vz Prins Bernhard Fonds
L. in 't Hout	1951	Den Haag	2005	Directeur The Design Academy Eindhoven
Jhr. G.E. Loudon	1942	Londen	2004	Verzamelaar, ondernemer en o.a. patron Tate Gallery Londen
Prof.dr. H. Maassen van den Brink	1951	Amsterdam	2005	Hoogleraar Economie aan de UvA en de Universiteit van Wagenin- gen, bestuurslid Max Goote Centrum UvA, lid CPB
Prof.ir. W.G. Quist	1930	Amsterdam	2003	Architect
Prof.drs. A.J. van der Staay	1933	Leiden	2004	Voormalig directeur Sociaal en Cultureel Planbureau, lid bestuur Prins Claus Fonds etc.

De Raad van Toezicht heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van de directie en de algemene gang van zaken in de Stichting en de met haar verbonden instellingen en staat de directie met raad en daad terzijde. Majeure besluiten zoals onder meer verplaatsing van de organisatie, wijziging van het deelnamereglement, ingrijpende wijzigingen in de arbeidsomstandigheden van een aanmerkelijk aantal werknemers en het aangaan van overeenkomsten tot geldleningen, bankkredieten en andere rechtshandelingen zijn gebonden aan goedkeuring door de Raad van Toezicht. Jaar- en beleidsplannen en het jaarverslag, evenals de daarbij behorende begroting respectievelijk jaarstukken, behoeven goedkeuring door de Raad.

De Raad van Toezicht kwam in 2001 vier maal bijeen (maart, augustus, september en november).

RAAD VAN ADVIES

SAMENSTELLING IN 2001

	functie	geboortejaar	woonplaats
Jhr. G.E. Loudon	voorzitter	1942	Londen
drs. C.J. de Bruin RA	penningmeester	1946	Wassenaar
prof.drs. Jw. Schrofer	secretaris	1945	Heemstede
	bestuursleden		
Tiong Ang		1961	Amsterdam
I.C. de Bruin-Heijn		1951	Wassenaar
dr.mr. J.J. Kamp		1945	Brussel
V. Miro (GB)		1945	Londen
drs. A.H.J. Risseeuw		1936	Loenen a/d Vecht
R. Stilcken(DE)		1925	Hamburg
drs. S.J.Stuiveling		1945	Rotterdam
S.J.R.J. Zijlmans		1964	Amsterdam

De Stichting Trustfonds Rijksakademie heeft tot taak huidige en historisch verbonden functies van de Stichting Rijksakademie van beeldende kunsten te ondersteunen; het aspect *support* staat op de voorgrond.

Het bestuur van de Stichting Trustfonds Rijksakademie kan – in de gehele organisatiestructuur – gezien worden als een Raad van Advies.

Binnen het bestuur wordt nagedacht over de maatschappelijke functie van de Rijksakademie, de positie binnen de (internationale) samenleving, en worden plannen ontwikkeld ten aanzien van alianties met partijen buiten de kunstwereld. Onder andere via de algemeen directeur van de Rijksakademie, tevens bestuurssecretaris van het Trustfonds, worden deze gedachten en voornemens – al dan niet na toetsing bij de Raad van Toezicht – geïntegreerd in het Rijksakademie beleid.

De Raad van Advies kwam in 2001 twee maal bijeen (maart en september).

Van de Stichting Trustfonds Rijksakademie verschijnt een separaat jaarverslag (inhoudelijk) met jaarstukken (financieel).

10. ondersteunende diensten

BESTUURSSECRETARIAAT

Het bestuurssecretariaat ondersteunt de directie (Raad van Bestuur) en Raad van Toezicht bij beleidsvoorbereiding, advisering en evaluatie.

De ondersteuning van de Raad van Advies/bestuur Stichting Trustfonds Rijksakademie geschiedt vanuit het Bureau Trustfonds.

Het bestuurssecretariaat biedt de directie algemene secretariële en administratieve ondersteuning, bij werving en selectie van personeel en sociaal beleid, en verzorgt de coördinatie van opleiding en bijscholing personeel; tevens ondersteuning Raad van Toezicht.

In de loop van 2001 is besloten de taakverdeling binnen het bestuurssecretariaat anders in te richten. Het belang van interne en externe communicatie wordt benadrukt door het aanstellen van een coördinator communicatie & PR die blijvend het contact met de Raad van Toezicht als 'extern orgaan' onderhoudt.

Met de functieverandering van de directiesecretaresse is besloten het secretariaat voor directie en managementteam te verdelen over twee personen. De directiesecretaresse verzorgt de ondersteuning van de algemeen directeur en de directeur en treedt tevens op als coördinator van het bestuurssecretariaat. De secretaresse vervangt de directiesecretaresse bij afwezigheid en richt zich voornamelijk op ondersteuning van een aantal managementteamleden.

De taken van de secretaresse personeelszaken zijn ongewijzigd.

PERSONELE BEZETTING

directiesecretaresse

Monique van Leeuwen (0,89 fte; tot 1 september)

Harmina Snoodijk (0,89 fte; per 1 september)

secretaresse

Linda den Engelsen (0,67 fte; tot 1 mei)

Diana Phoa (0,55) fte, per 1 september)

**secretaresse
personeelszaken**

Anna Oostrom (0,73 fte)

**coördinator
communicatie & PR**

Monique van Leeuwen (0,89 fte, per 1 september), tevens secretaris Raad van Toezicht

SPECIFIEKE – CYCLISCHE – ACTIVITEITEN

jaarslag 2000

In de periode januari 2001 tot eind maart 2001 werd het jaarslag over 2000 geproduceerd. Na bespreking met en instemming door ondernemingsraad en de Raad van Toezicht werd het jaarslag op 26 april 2000 ingediend bij de heer dr. F. van der Ploeg, staatssecretaris van Cultuur – Ministerie van OCenW.

activiteitenplan 2002

Op 1 oktober werd het activiteitenplan 2002 – na goedkeuring door managementteam, ondernemingsraad en Raad van Toezicht – vastgesteld en ingediend bij het Ministerie van OCenW.

archief

In 2000 is een start gemaakt met de reorganisatie van het archief van de Rijksakademie. Via het Uitzendbureau 65+ is een projectmedewerker aangetrokken voor het opschonen van het statisch archief. Deze werkzaamheden hebben zich in 2001 voortgezet.

Met de Rijksarchiefdienst te Haarlem is overeengekomen dat het Rijksakademie-archief tot en met 1995 daar te zijner tijd kan worden ondergebracht.

interne en externe communicatie

In het verlengde van het onderhouden van contacten met externe relaties door de directie is het bewaken van en assisteren bij de externe beeldvorming van de Rijksakademie een belangrijk onderdeel van het bestuurssecretariaat. Om naast de externe communicatie ook de interne communicatie binnen de Rijksakademie een impuls te geven en te professionaliseren is besloten om een coördinator communicatie en PR aan te stellen.

Speerpunten van deze coördinator zijn het verbeteren van de interne communicatie, vernieuwen van de website van de Rijksakademie alsmede het uitbouwen van activiteiten die van invloed zijn op de externe beeldvorming van de Rijksakademie.

Open Ateliers

De coördinatie van de (logistieke) organisatie van de jaarlijkse Open Ateliers, alsmede het verzorgen van drukwerk en publiciteit rond dit evenement, is ondergebracht bij de coördinator communicatie & PR. Inhoudelijk blijft het onderdeel van de afdeling Ateliers (facilitators en begeleiders).

ADMINISTRATIE

In de Administratie is de financiële en personele (salaris)administratie ondergebracht.

Voor de budgethouders (hoofden van de afdelingen, verenigd in het managementteam) vervult de administratie een centrale rol bij vastlegging, rapportage, budgetbewaking en controle van de (circa 60) werkbudgetten van deelnemers, (10) werkplaatsbudgetten, (35) begeleidersbudgetten, diverse projecten, investeringen/aanschaffingen, afschrijvingen en kantoorkosten/overhead. De budgethouders, deelnemers en technisch begeleiders (werkplaatsen) ontvangen maandelijks budgetoverzichten en/of mutatieoverzichten.

financiële administratie

In 2001 heeft de administratie, behalve de normale werkzaamheden en ontwikkelingen, bijna geheel in het teken gestaan van de komst van de euro. In het laatste kwartaal van 2001 zijn de administraties voor 2002 al klaargemaakt om per 1 januari 2002 te starten met de euro.

personeelsadministratie

Voor de personeels- en salarisadministratie is 2001 een intensief jaar geweest; er waren meer in- en uitdiensttredingen en personeelsmutaties dan in 2000. Ook veranderingen en nieuwe ontwikkelingen in de wetgeving zorgen voor extra werkzaamheden (ook voor de Stichting Trustfonds Rijksakademie).

	PERSONELE BEZETTING 2001
afdelingshoofd	Hanneke Singels (1,0 fte)
administratief medewerker	<i>t.b.v. de personele administratie en Stichting Trustfonds (0,4 fte)</i> Ralph Beijers (1,0 fte)
administratief medewerker	Monique Zwart (1,0 fte)

GEBOUWDIENST

De taak van de gebouwdienst, waar het hoofd gebouwdienst de leiding over heeft, kan het best beschreven worden in termen van ondersteuning aan de organisatie en levert daarmee een belangrijke bijdrage aan dienstverlening aan de gebruikers van de RABK op het gebied van het gebouw, receptie, terreinen, installaties en inventaris. Daarnaast geeft de afdeling uitvoering aan Arbo- en andere veiligheidsregelingen, zoals alarmopvolging.

	PERSONELE BEZETTING
afdelingshoofd	René Wokke (0,8 fte)
algemene dienst	Pieter Lammers (1,0 fte) Peter Sniijders (1,0 fte)
schoonmaak	Peter Sniijders (voorman) Anita Autar (0,56 fte) Sally Bierens (0,56 fte) Meelom Watsana (0,56 fte)
receptie	Suzan Bemelmans (0,57 fte) Jenneke de Boer (0,47 fte) Linda Pluimers (0,25 fte) Julie Vegter (oproep receptionist) Patty Lunenburg (oproep receptionist) Marleen Rademakers (oproep receptionist) Philippa Edwards (oproep receptionist)

energie

Begin 2001 is het individuele verwarmingssysteem voor de ateliers in gebruik genomen. Met dit systeem heeft elk atelier 24 uur per dag de beschikking over verwarming. De verwarming wordt ingeschakeld zodra de deelnemer in het atelier aanwezig is.

Er is een proef gedaan met gangverlichting waarbij de verlichting automatisch aangaat op het moment dat iemand zich in de gang begeeft. De resultaten van de proef zijn zodanig dat het verlichtingssysteem wordt uitgebreid naar alle gangen/verkeersruimtes in de Rijksakademie. Uitvoering zal begin 2002 plaatsvinden. De maatregel wordt bekostigd uit beschikbaar gestelde EER gelden

onderhoud

De RGD heeft de dakspantconstructie in het manegegebouw gerestaureerd. Als gevolg van houtrot in de uiteinden van enkele spantbenen was het dak gaan verzakken. Door het injecteren van de spantbenen met een epoxyhars en door het nastellen van de ijzeren polonceauconstructie is het dak gestabiliseerd.

Op onderdelen is door de RGD het golfplatendak van het kazernegebouw vervangen en zijn een aantal aansluitdetails gewijzigd. Hiermee is een eind gekomen aan een lange periode van lekkages in de ateliers op de tweede verdieping van het kazernegebouw.

installaties

Er is een nieuwe spuitcabine gebouwd ten behoeve van de verfwerkplaats. De uitvoering is conform de stand der techniek en de milieueisen. De oude cabine, op de derde verdieping aan de voorzijde van het kazernegebouw is afgebroken om plaats te maken voor een nieuw te realiseren projectruimte.

Op 7 december 2001 is een nieuwe telefooncentrale in gebruik genomen. De meest opvallende kenmerken van de nieuwe centrale zijn het gebruik van voicemail, de toepassing van Dect toestellen (een lokaal mobiel telefoonnetwerk) en gebruiksvriendelijke bediening en beheer.

gebouwaanpassingen

Ten behoeve van de afdeling Verzamelingen is een nieuw kantoor gebouwd dat gebruikt gaat worden voor diverse projecten.

Er is een nieuw kantoor gebouwd naast het directiesecretariaat ten behoeve van de coördinator communicatie en PR.

In de ruimte waar voorheen de verfwerkplaats was gesitueerd (derde verdieping voorzijde kazernegebouw) zijn twee nieuwe werkruimtes gebouwd. Deze ruimtes worden gebruikt voor analoge beeldbewerking en geluidsbewerking. Tevens is een begin gemaakt met de bouw van een multimedia projectruimte, een geluidsstudio en een multimedia werkplek.

In de metaalwerkplaats is een cleanroom gerealiseerd ten behoeve van verspanende bewerkingen en andere werkzaamheden die in een relatief schone omgeving dienen plaats te vinden.

Door de RGD is een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheid van een werkklimaatverbetering in het centrumgebouw in combinatie met een nieuwe indeling van kantoorfuncties. De uitkomst van het onderzoek was een voorstel voor een klimaatsysteem en een nieuwe indeling van kantoren samen met een kostenraming. De Rijksakademie hoopt in 2002 tot uitvoering van het plan te kunnen overgaan.

Arbo/VGWM

In november is de jaarlijkse ontruimingsoefening gehouden. De ontruiming verliep volgens plan. Zeven medewerkers van de Rijksakademie hebben een herhalingscursus bedrijfshulpverlener gevolgd. Deze opleiding, in combinatie met het bedrijfsnoodplan, is de basis voor adequaat ingrijpen bij brand en ongeval. In het afgelopen jaar hebben zich geen bedrijfsongevallen voorgedaan. De aandacht blijft uitgaan naar optimale veiligheid. Door de Arbo Management Groep is een vervolg Risico Inventarisatie & Evaluatie uitgevoerd. Het ging hierbij om werkplekken die bij de vorige inventarisatie nog niet aan bod waren gekomen. Als gevolg van de inventarisatie zijn enkele werkplekken aangepast en zijn nieuwe bureaustoelen aangeschaft die voldoen aan de Arbo norm.

Door de RGD is onderzoek gedaan naar de risico's op legionella infecties in het leidingwater. Hoewel de situatie over het geheel als goed wordt beoordeeld, worden enkele ingrepen in het huidige leidingnet aanbevolen. De uitvoering hiervan zal plaatsvinden begin 2002.

INFORMATIE-COMMUNICATIE TECHNOLOGIE (ICT)

Nadat in 2000 de nieuwe netwerkgeving gerealiseerd is, heeft in 2001 het accent van de activiteiten van de afdeling ICT gelegen op de realisatie van specifieke functionaliteit.

Binnen de organisatiestructuur van de Rijksakademie vinden de activiteiten met betrekking tot ICT sinds 2001 niet meer plaats vanuit de tijdelijke onderbrenging bij de afdeling Werkplaatsen, maar vanuit een aparte faciliterende afdeling.

In de loop van 2001 heeft het in samenspraak met PinkRoccade geformuleerde beleidskader ICT 2001-2003 zijn beslag gekregen in een beleidsnotitie die de leidraad vormt voor de ICT-ontwikkelingen in de komende jaren.

PERSONELE BEZETTING

ICT-coördinator

Wim van Dongen (0,8 fte; per 8 maart)

stysteembeheer

Ariane Seydel (0,8 fte)

Harold Verbakel (1,0 fte)

Internet en e-mail

Vanaf het begin van 2001 zijn de Internet en e-mail faciliteiten ondergebracht bij Zoranet Internet diensten. De Rijksakademie beschikt over een snelle 1Mb verbinding door middel van een SDSL-aansluiting. De e-mail dienst verloopt via het Internet (Webmail) waardoor het in principe mogelijk is om Rijksakademiemail te lezen en te verzenden vanaf elke plek in de wereld waar men over Internettoegang beschikt.

De oorspronkelijke bedoeling om e-mail en agendabeheer via een interactieve Internetomgeving (vergelijkbaar met Yahoo en/of Hotmail) te faciliteren is wegens vertraging bij het verschijnen van de software voorlopig uitgesteld. In 2002 zal worden gestart met het aanbieden van deze faciliteit. Binnen de muren van de akademie is het gebruik van de Outlook-client op verzoek mogelijk.

activiteiten

_ technische en organisatorische ondersteuning bij conversie en implementatie van het systeem AdLib ten behoeve van de bibliotheek, de kunstenaarsdocumentatie en collectiebeschrijving (loopt door in 2002);

_ optimalisering technische inrichting van het netwerk en *on-the-job* scholing van systeembeheerders door inhuur consultant PinkRoccade (loopt door in 2002);

_ implementatie van een professioneel helpdesksysteem ten behoeve van de afhandeling van storingen bij computersystemen en problemen van gebruikers (loopt door in 2002);

_ start van een pilotproject ten aanzien van elektronische aanmelding voor inschrijvingsprocedure nieuwe werkperiode (loopt door in 2002);

_ vervanging van het huidige adressensysteem door een standaard Customer Relation Management oplossing is in de beslisfase; verwacht wordt in 2002 tot implementatie over te gaan,

_ kostenregistratie netwerkactiviteiten door verplicht inloggen voor alle gebruikers op alle syste-

men (Apple, PC) en op alle plaatsen (kantoren, ateliers, mediaschip, bibliotheek en kunstenaarsdocumentatie),
_ daaraan gekoppeld, automatische verwerking en doorberekening printgedrag deelnemers,
_ aanzet gemaakt ten aanzien van kennisopbouw Apple-systemen ten behoeve van de ondersteuning van deelnemers,
_ aanschaf 19 systemen voor de 1ste fase vervanging hardware; uitrol begin 2002,
_ extern: technische ondersteuning ten behoeve van workshop digitale fotografie in het kader van RAIN te Bamako, Mali

11. sociaal jaarverslag

peildatum
31 december 2001

Onderstaande gegevens hebben betrekking op de Rijksakademie – inclusief Prix de Rome. Begeleiders (op freelance basis), oproep- en uitzendkrachten zijn niet meegerekend.

samenstelling personeelsbestand 2001

59 medewerkers^o – 45,77 fte

ter vergelijking: ultimo 2000

53 medewerkers – 40,38 fte

leeftijd	2001	2000
jonger dan 31 jaar	8,5 %	9,4 %
31-40 jaar	40,7 %	45,3 %
	49,27%	54,7 %
41-50 jaar	39 %	30,2 %
51-65 jaar	11,8 %	15,1 %
	50,8 %	45,3 %

gemiddelde leeftijd op peildatum: 41 jaar

vrouw/manverdeling

36 vrouwen (61%), 23 mannen (39%)

32 vrouwen (60%), 21 mannen (40%)

salarisschalen	vrouw	man	vrouw	man
schaal 1 t/m 4	11,3 %	9,4 %	14,6%	8,3 %
schaal 5 t/m 10	34 %	24,5 %	37,5 %	27,1 %
schaal 11 en hoger	15,1 %	5,7 %	10,4 %	2,1 %

Gemiddelde salarisschaal: 7°

^ode algemeen directeur en 5 I/D-medewerkers vallen buiten de salarisschalen

MUTATIES

indiensttredingen en invulling openstaande vacatures

Gedurende 2001 zijn er tweeëntwintig nieuwe medewerkers in dienst getreden. Van het aantal in dienst tredende medewerkers waren er vijf (bijna een kwart van de mutaties) werkzaam op tijdelijke basis; het ging hier onder meer om vervanging tijdens zwangerschapsverlof, ontsluiting van de kunstenaarsdocumentatie en tijdelijke administratieve ondersteuning van het Bureau Prix de Rome.

In het verlengde van de verzelfstandiging van de Rijksakademie is de aandacht voor communicatie en public relations (nog) belangrijker geworden. Hiervoor is binnen het bestuurssecretariaat een nieuwe functie gecreëerd. Daarnaast zijn bestaande vacatures op het terrein van ICT (Informatie- en Communicatie Technologie) en de Stichting Trustfonds in 2001 ingevuld.

De kantine, waarvan de bedrijfsvoering voorheen was ondergebracht bij Albron, is in 2001 weer opgenomen in de Rijksakademie organisatie. Het kantinepersoneel (2 fte) is bij de Rijksakademie in dienst gekomen.

Ten slotte is het aantal medewerkers dat werkzaam is in het kader van de I/D subsidieregeling uitgebreid van vier naar vijf medewerkers.

uitdiensttredingen

Van de vijftien medewerkers die de Rijksakademie in 2001 hebben verlaten waren er zes (40% van de uitdiensttredingen) werkzaam op tijdelijke basis.

Twee medewerkers moesten helaas om gezondheidsredenen hun dienstbetrekking opgeven.

Bij de overige zeven medewerkers speelden argumenten van verdere loopbaanontwikkeling en in enkele gevallen onvoldoende aansluiting bij door de organisatie gestelde eisen een rol.

De positie assistent technisch begeleider gaat uit van een jaarcontract en richt zich op werkervaringsmogelijkheden. Het is derhalve bewust beleid deze positie steeds tijdelijk in te vullen.

werving en selectie

Alle functies werden vervuld via reguliere – interne en/of externe – wervingsprocedures.

OVERIG

werkijdverkorting oudere werknemers

Medewerkers vanaf 57 jaar en ouder kunnen gebruik maken van werkdijdverkorting voor oudere werknemers. Tegen inlevering van 5% van het bruto salaris en de extra vakantie-uren op grond van leeftijd wordt de werkdijd verkort tot 32 uur per week.

In 2001 heeft een medewerker gebruik gemaakt van deze regeling.

ziekteverzuim

Het geregistreerde ziekteverzuim bedroeg 4%. Dit percentage is exclusief een medewerker die inmiddels meer dan anderhalf jaar arbeidsongeschikt is en waarvoor in de loop van 2002 passende maatregelen genomen worden.

In 2001 waren er in totaal 71 personen in dienst van de Rijksakademie. Hiervan hebben 44 medewerkers zich in totaal 81 keer ziek gemeld; 27 medewerkers hebben geen enkele dag verzuimd. Gemiddelde ziekmelding: 9 dagen.

Aantal ziekmeldingen langer dan 9 dagen: 9, waaronder 3 langdurig zieken (langer dan een maand).

kinderopvang/ouderschapsverlof/zwangerschapsverlof

Eén medewerker maakte gebruik van regelingen voor een plaats bij een niet-gesubsidieerde instelling voor kinderopvang.

Medewerkers die een jaar of langer in dienst zijn kunnen voor de verzorging en opvoeding van hun kind gebruik maken van de ouderschapsverlof regeling. Voor ten minste één maand en ten hoogste zes maanden kan de medewerker over maximaal de helft van de voor hem/haar geldende arbeidsduur ouderschapsverlof opnemen met gedeeltelijk behoud van het maandinkomen. Twee medewerkers hebben in 2001 ouderschapsverlof aangevraagd.

In 2001 hebben drie medewerkers gebruik gemaakt van zwangerschapsverlof.

vorming en opleiding

In het verslagjaar is nlg 46.500 uitgegeven aan vorming en opleiding. Uit het Rijksakademiebudget was nlg 30.000 beschikbaar en daarnaast waren er externe bijdragen via onder andere de I/D-regeling en het Scholingsfonds voor Kunst en Cultuur.

Toekenning door de directie vond plaats aan de hand van aanvragen door de medewerker met advies van de leidinggevende. De gehanteerde criteria waren o.a.: mate van 'noodzakelijkheid' voor het uitvoeren van de werkzaamheden; verdere professionalisering en verbetering onderlinge sa-

menwerking in de organisatie; evenals vergroting (interne en externe) beroepsmobiliteit. Naast een geldelijke bijdrage werd veelal ook tijdcompensatie toegekend.

gehonoreerde aanvragen

- _ Word 2000
- _ Water en Vuur
- _ Museum en Onderwijs
- _ Het museale klimaat
- _ Praktische zorg
- _ Foto's + audiovisuele documentatie
- _ Effectief Samenwerken
- _ Basismodule Communicatie (2x)
- _ taal cursus Nederlands Groeps
- _ taal cursus Nederlands Individueel (3x)
- _ Telecom Essentials
- _ Color Management
- _ Inhoudelijk toegankelijk maken van informatie
- _ Gebruik AAT
- _ Basis cursus registratie
- _ Wetenschaps correspondentie
- _ Persoonlijke coaching (2x)
- _ Informatie dienstverlening (2x)
- _ Museumlessen
- _ Jaarcongres salarisadministratie
- _ Adlib
- _ Archivering in de praktijk

stage

Vanessa Ernst heeft vanaf 23 april in het verlengde van haar opleiding als directiesecretaresse bij het Europa-college, 10 weken stage gelopen bij o.a. de afdelingen Bestuurssecretariaat en Gebouwbeheer.

Wendy Wessels en Yvonne Bartelds hebben van 27 april tot 2 december 2001 in het verlengde van hun studie 'Taal- en Cultuurstudies', specialisatie Islamitische talen en culturen, aan de UvU stage gelopen bij de afdeling Ateliers (vertaalproject poëzie Fahrettin Örenli) en het bestuurssecretariaat (assistentie organisatie Open Ateliers).

medezeggenschap

In elk overleg tussen de directie en ondernemingsraad staan de volgende zaken geagendeerd: Beleid, Organisatie en personeel, Financiën, Gebouw, Ondernemingsraad.

Over en weer wordt over deze zaken informatie uitgewisseld. Onderwerpen die in 2001 met name een rol speelden waren:

- _ In overleg met de directie zijn gedragsregels opgesteld omtrent het roken in ruimtes van de Rijksakademie. Tevens is besloten om na een jaar te bekijken in welke mate deze regels in de praktijk doorwerken.
- _ De resultaten van de RIE (Risico Inventarisatie en Evaluatie) 2000 zijn besproken; besloten is welke zaken prioriteit behoeven.

- _ Door de ondernemingsraad is een enquête gehouden onder de medewerkers naar de werkdruk binnen de Rijksakademie en hoofdpunten zijn besproken met de directie. Besloten is om in 2002 een vergelijkend werkdrukonderzoek te laten uitvoeren door de Arbo-dienst van de Rijksakademie.
- _ Twee leden hebben hun werkzaamheden voor de ondernemingsraad beëindigd. De hoofdreden hiervoor was dat het OR-werk zich moeilijk liet combineren met de dagelijkse taken, waardoor óf de OR-taken óf het reguliere werk in de verdrinking raakte.
- _ Op 1 mei 2001 is een bijeenkomst georganiseerd voor alle medewerkers van de RABK waarin de OR zich liet informeren door medewerkers over zaken die via de OR ter sprake gebracht zouden moeten worden bij de directie. Tevens heeft de OR de aanwezigen geïnformeerd over (geplande) activiteiten.
- _ De directie heeft een personeelsbeoordelingssysteem voorgesteld. Na enkele aanpassingen is de systematiek goedgekeurd.
- _ Het belang van goede interne communicatie is besproken met de directie. Vanuit het personeel bestaat behoefte aan meer informatie over onderwerpen die aan de orde komen tijdens het managementteam overleg. Dit loopt uiteen van belangstelling voor meer algemene beleidsmatige zaken tot zicht op praktische interventies, bijvoorbeeld in het gebouw.
- _ De OR heeft overleg gehad met de Arbo-dienst van de Rijksakademie ten aanzien van de oorzaken van ziekteverzuim, verzuimpreventie en arbeidsomstandigheden in het algemeen.

AANWINSTEN EN GEBRUIK COLLECTIES 2001

gebruik collecties in verband met onderzoeks- en kunstprojecten

tot 11 feb 2001	Bruikleen gipsafgietsel Venus van Milo Van Gogh Museum (Amsterdam) ten behoeve van tentoonstelling "Licht!"
3 jan tot
6 mei 2001	Bruikleen gipsafgietsels Mercurius, de Torso van Belvédère, Hermes met Dionysos, de Hurkende Venus, Discuswerper en een Mannelijke Torso ten behoeve van tentoonstelling "Griekse Goden en Helden in de tijd van Rubens en Rembrandt"
7 apr tot
8 juli 2001	Bruikleen 'Studieblad met gevogelte' L. Stracké Teylers Museum te Haarlem ten behoeve van tentoonstelling "Kunstenaars in Artis"
15 sep 2001 tot
11 jan 2002	Bruikleen ets 'Halfnaakt vrouwelijk model' Nicolaas van der Waay ten behoeve van tentoonstelling "Hulde aan de Gulden" Kunsthal Rotterdam
4 okt 2001 tot
6 jan 2002	Bruikleen video's 'Windhangen' en 'Ponderosa' Esther Eva Damen en 'Clash' Jacco Olivier Museum Beelden aan Zee te Scheveningen
25 nov 2001 tot
17 feb 2002	Bruikleen 'The bridge series' David Miles aan Museum Jan Cunen te Oss ten behoeve van tentoonstelling "Verliefd op het ontwerp"
Shahryar Nashat	<i>aangekocht op aanbeveling van de Aankoopcommissie</i>
"All the way back, the reconstruction" (video, 2001)
Kenny MacLeod	"Breaking Up", 2001 (twin screen video installatie, 2001)

°kunstwerken die in de
collectie zijn opgenomen als
tegenprestatie voor de Stichting
Trustfonds Rijksakademie

aanwinsten en gebruik collecties 2001°

"Episodes" (video, 2001)
"Trembling Time" (video, 2001)
"Maybe" (schilderij, 2001)
"Spons, spons" (2001)
"No commercial value" (video, 2001)
"Propaganda" (offset print, 2000)
"City Dreams" (schilderij, 2000-2001)
Z.T. ("Night Scape") (schilderij, 2001)
"Sinaasappel, sinaasappel" (2001)
Z.T. (boek, 2001)
"Woodwork" (gouache, 2001)
Z.T. (meubel, 2001)
"Oldskool sculpture" (tekening, 2001)
"When wood sounds like water"
(CD, 2000-2001)
Z.T. (schilderij, 2001)
"A long weekend" (zeefdruk, 2001)
"A man who marries an unplugged TV,
A man who thinks he can hear silence"
(tekening, 2001)
"Dessislava" (kleurenfoto, 2001)
Z.T. (tekening, 2001)
"Amsterdam one" (schilderij, 2001)
"September" (kleurenfoto, 2001)
"Maria" (kleurenfoto, 2000)
"General Aussaresses" (video, 2001)
"Being lost, sure, confused, certain" (video
performance, 2001)
"15.000.000 parachutes" (video, 2001)
"Sketch of projection" (tekening, 2001)
Z.T. (tekening, 2001)
"La Ultima Espina" (kleurenfoto, 2001)
"Let's talk about money" (collage, 2001)
"Transfer to video collection" (video, 2001)
"Chasing Rainbow" (CD, 2001)
"Abrigo/Canto" (schilderij, 1999)
Z.T. (kleurenfoto, 2001)
"Primavera" (kleurenfoto, 2000)
"Battlefields" (kleurenfoto, 2001)
Z.T. (schilderij, 2000)
"Series of photographs" (2000-2001)
"ElTrust" (kunstenarsboek, 2001)

Linda Bannink
Yael Bartana
Sopo Bazgadze
James Beckett
Anita Di Bianco
Michael Blum
Ilana Boltvinik
Maurice Braspenning
Jasper van den Brink
Stephane Cauchy
Martha Colburn
Michael Coombs
Pieter Dobbelsteen
Bojan Fajfric

Victor Florido
Ryan Gander
Risty Hartanto

Boukje Janssen
Ana Kadoic
Aïsha Khalid
Meindert Koelink
Meindert Koelink
Goddy Leye
Monali Meher

Sebastián Diaz Morales
Mayumi Nakazaki
Jens Nippert
Fahrettin Örenli
Jesús Palomino
Lawrence Rengert
Lawrence Rengert
Sandra Rosa Dias
Rebecca Sakoun
Nebojsa Seric Soba
Nebojsa Seric Soba
Peter Vos
Monika Wiechowska
Judith Witteman

(oud) deelnemers

PRESENTATIES, PUBLICATIES EN PRIJZEN VAN (OUD) DEELNEMERS VOOR ZOVER BEKEND BIJ DE RIJKSAKADEMIE

Ko Aarts (1989-1991)

- KB KunstRAI, Amsterdam, met Steendrukkerij Amsterdam
- KP Private universe, Ko Aarts
- R 'Ko Aarts verdient meer dan minimale expositie', o.a. Deventer Dagblad, Overijssels Dagblad
- T Kunstlab, Deventer

Nindityo Adipurnomo (1986-1987)

- A 'De vele hobbels voor de jonge kunstenaar in Indonesië', Kunstblad, Karin Bos, nr. 2 (april)
- GT Awas!, W139, Amsterdam

Josy Albertus (1998-1999)

- A 'Toppers', Blvd., Patricia van den Broek; fotografie Josy Albertus
- GT De kleine geschiedenis van de slavernij: sporen in Amsterdam, Artoteek Zuidoost, Amsterdam
- GT Sanger Caribense, TENT. CBK, Rotterdam
- P A public space odessey. Nieuwe Kunst / New Art in Amsterdam, Amsterdams Fonds voor de Kunst, Amsterdam
- T From bad to worse...bruised, W#AK, Vlissingen

Jeroen Allart (1999-2000)

- A 'Jonge Rotterdamse schilders bij mecenasen van noname', Rotterdams Dagblad, Canis Zijlmans
- A 'Oude disciplines, nieuwe blik. Drie schilders van de Koninklijke Subsidie 2000', Kunstbeeld, Sandra Spijkerman, nr. 2 (februari)
- A 'Rijksakademie van Beeldende Kunsten, Amsterdam', Tema Celeste, Giuliana Carusi Setari, jrg. 18 (zomer) nr. 86
- GT In het begin, Noname Galerie, Rotterdam
- GT Jeroen Allart – Marnix Goossens – Peter Vos, Galerie Annie Gentils, Antwerpen, BE
- GT LocusFocus, Sonsbeek 9, Arnhem
- GT Opening nieuw complex, Galerie Serieuze Zaken, Amsterdam
- S Basisbeurs, Fonds BKVB, Amsterdam

Carlos Amorales (1996-1997)

- A 'Social Impact & Commerce', Metropolis M, Rein Wolfs, speciale Engelstalige editie (zomer)
- FF Sofia Film Festival 2001, Euro-Bulgarian Cultural Centre, Sofia, BG
- FF World Wide Video Festival, Montevideo, Amsterdam
- GT 2. Berlin Biennale 2001, Berlin, DE, Jannowitzbrücke
- GT Artists from the gallery, Galerie Micheline Szwajcer, Antwerpen, BE
- GT House of Games, Festival aan de Werf, Utrecht
- GT SportCult, Apexart, New York (NY), US
- GT Tirana Biennale 2001, National Gallery/Chinese Pavilion, Tirana, AL

A: Artikel | C: Catalogus | CD: CD-rom | D: Debat | DIV: Overig | F: Film | FF: Film-/videovertoning | GT: Groepstentoonstelling | I: Installatie | KB: Kunstbeurs | KP: Kunstenaarspublicatie | L: Lezing | MA: Manifestatie | O: Opdracht | P: Publicatie | PER: Performance | PR: Prijs | PRO: Project | R: Recensie | T: Solotentoonstelling | TH: Theater | TV: Televisie | V: Video

- P Los Amoraless, Artimo, Amsterdam
- R 'Alles is verdacht in het spookhuis', de Volkskrant, Merel Bem
- R 'Botte bijl en zachte hand', de Volkskrant, Sacha Bronwasser
- R 'Dansen met de Mexicaanse superman', NRC Handelsblad, Anna Tilroe
- T Cabaret Morales, Migros Museum für Gegenwartskunst, Zürich, CH
- Tiong Ang (1988-1990)**
- A 'Duits paviljoen op biennale bekrond', NRC Handelsblad, Sandra Smallenburg
- A 'Szeemann kiest vijf Nederlanders uit voor Venetië', de Volkskrant
- GT Een bonte verzameling, De Paviljoens, Almere
- GT Höhere Wesen befehlen: anders malen!, Smart Project Space, Amsterdam
- GT Mnemosyne, De Veenvloer, Amsterdam
- GT Plateau of Mankind, Biennale di Venezia, Venezia, IT
- GT Sense of Wonder, Herzliya Museum of Art, Herzliya, IL
- KP Underworld, Centrum Beeldende Kunst, Groningen
- O The Art of Waiting, Schiphol Airport, Amsterdam
- P The Art of Waiting, Smart Project Space, Amsterdam
- PRO Timeline Underworld, Europapark, Groningen
- R 'Szeemann heeft voor elk wat wils', Het Parool, Marina de Vries
- R 'Toezien in verwondering', Mabat
- R 'Trampolinespringen in kunststof kraters', NRC Handelsblad, Karin de Mik
- T Institute of Visual Arts, Milwaukee (WI), US
- Emmanuelle Antille (1997-1998)**
- CD Tunes for films and Dance
- GT 9th Biennial of Moving Images, Centre for contemporary images, Genève, CH, Focus
- GT Casino 2001, S.M.A.K., Gent, BE, 1st Quadrennial of Contemporary Art
- KB Art Unlimited, Art Basel, Basel, CH
- P Kiss and Shoot, Artimo, Amsterdam
- Karin Arink (1990-1992)**
- GT Galerie Tanya Rumpff, Haarlem
- GT Squat, Smart Project Space, Amsterdam
- GT Visies, gebruik van textiel in de hedendaagse beeldende kunst..., Tournai, BE
- GT WhiteLight, Grote Markt, Haarlem
- KB Art Brussels, Brussel, BE
- PRO Bump, Revalidatiecentrum De Vogellanden, Zwolle, met Arthur Clemens
- PRO Oasis II, a proposal for Huis ten Bosch, Tokyo Opera City Art Gallery, Tokyo, JP
- R 'De ontdekking van silicoone door Aico. Verrassende mode in Comenius Museum', De Gooi- en Eemlander, Magriet van Seumeren
- Lars Arrhenius (1995-1996)**
- GT Swenglish, Swedish IASPIS/ACME studio, London, GB
- P Domino, Antonio Colombo Arte Contemporanea, Milano, IT
- R 'Il Domino di Arrhenius', Abitare, IT
- R 'La vita è un domino', La Repubblica delle Donne, IT, Laura Taccar.
- T Domino, Antonio Colombo Arte Contemporanea, Milano, IT

Gijs Assmann (1991-1993)

- C TONG. De slag om Roosendaal, Stichting Int Heyderadey, Roosendaal
 DIV Excursies kunst in de openbare ruimte. IJsselstein – Nieuwegein – Utrecht – Apeldoorn – Utrecht, Stroom HCBK, Den Haag, met 'De zeven hoofdzonden'
 GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam
 GT Delfts onder de Loep, Gemeentemuseum, Den Haag
 GT Floating Time 2001/Tuin der lusten, De Groote Stroom, Den Bosch
 GT Heethoofden. Keramische koppen, Princessehof, Leeuwarden
 GT TONG. De slag om Roosendaal, Tongerlohuys, Roosendaal
 GT Wij zijn weer thuis, De Praktijk, Amsterdam
 KB Artissima Turijn, Torino, IT, met De Praktijk
 P A public space odessey. Nieuwe Kunst / New Art in Amsterdam, Amsterdams Fonds voor de Kunst, Amsterdam
 R 'Keramik van Gijs Assmann is net iets te lollig', NRC Handelsblad, Hans den Hartog Jager
 T De heerlijkheid, Vredeskerk, Amsterdam, expositieruimte De Tribune
 T Tuin der lusten, Ram Foundation, Rotterdam

Erzsébet Baerveldt (1990-1993)

- GT Fotografie uit de KPN collectie, Huis Marseille, Amsterdam
 GT My castle, my home, Het Slot Zeist, Zeist
 GT Reuten Galerie, Amsterdam
 GT waar/schijn/lijk - Moments which I intend to remember, Stadsgalerij, Heerlen
 KB Tefaf, Maastricht, Reuten & Reuten Galerie
 MA Studium Generale 2001, Akademie voor Kunst en Vormgeving, Den Bosch, 'De emancipatie van de dood'
 P Monografie, New Sculptor Museum
 R 'Immateriële kunst in bagagehal', de Volkskrant, I.S.
 T Reuten Galerie, Amsterdam
 TH 69, Compagnietheater, Amsterdam

Lise Baggesen (1996-1997)

- GT She, The Chinese European Art Center, Xiamen City, CN
 GT Wij zijn weer thuis, De Praktijk, Amsterdam
 L Tekenen op de Kunstacademie, Van Gogh Museum, Amsterdam
 T Close encounters of the kind, De Praktijk, Amsterdam
 T Deep in the heart of darkest America, De Praktijk, Amsterdam

Mark Bain (1999-2000)

- FF Nederlands Film Festival, Winkel van Sinkel, Utrecht
 FF Sofia Film Festival 2001, Euro-Bulgarian Cultural Centre, Sofia, BG
 GT In the MeanTime, De Appel, Amsterdam
 GT Silhouettes 'n' shadows, Wilhelmina Kwartier, Tilburg
 GT Small narratives: unreal presence, Smart Project Space, Amsterdam
 GT The thin glass line, Galerie Nadja Vilenne, Liège, BE

GT There's gonna be some trouble, a whole house will need rebuilding, Rooseum Center for Contemporary Art, Malmö, SE
 P Laboratorium, Antwerpen Open and Roomade, Antwerp, BE, Dumont, Köln, DE
 PER I don't know, Exedra, Hilversum, performance samen met Tero Nauha op de opening van diens tentoonstelling
 PER It's Done But Is It Dead?, Outline, Amsterdam, met Tero Nauha
 R 'Boodschappen in een trillingslaag', de Volkskrant, Esma Moukhtar
 R 'In the MeanTime...', Metropolis M, Alex Mar, Speciale editie (zomer)
 R 'Reukloze geurposters in de stad', de Volkskrant, Merel Bem
 T "feeler", Gereonswall, Köln, DE
 T Galerie Romain Lariviere, Paris, FR
 T Shake and Shiver, Paraplu Fabriek, Nijmegen, Opponenten 5, met Quirijn Kuchlein

Linda Bannink (2001-)

FF Boulevard Festival, Den Bosch, Kunstruimte Artis
 FF PARK 4AD TV, Amsterdam
 FF Ruimte X, Tilburg
 GT 28, Abel Raum für Neue Kunst, Berlin, DE
 GT Antihelden, Theater Zeebelt, Den Haag
 O Handcomputer, Lam de Wolf
 R 'Liever een camera dan verf en kwast', Het Parool, Marina de Vries
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science

Guy Bar-Amotz (1998-1999)

T I am a Chatroom, The Trade Apartment, London, GB
 T Positive Vibrations & Stars, W139, Amsterdam

Maria Barnas (1999-2000)

GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam
 GT il y a toujours quelqu'un qui veut quelque chose, galerie du jour agnès b., Paris, FR, Affinités électives nr.3
 GT Playstation, Galerie Fons Welters, Amsterdam
 P A public space odessey. Nieuwe Kunst / New Art in Amsterdam, Amsterdams Fonds voor de Kunst, Amsterdam
 TH De dood en de honden, De Brakke Grond, Amsterdam

Hannah van Bart (1988-1990)

GT Galerie Tanya Rumpff, Haarlem

Yael Bartana (2000-2001)

GT 2e Sybren Hellinga Kunstprijs 2001, Kunsthuis SYB, Beetsterzwaag
 GT In the Mean Time, De Appel, Amsterdam, met 'Profile'
 GT Neue Welt, Frankfurter Kunstverein, Frankfurt am Main, DE
 R 'Boodschappen in een trillingslaag', de Volkskrant, Esma Moukhtar
 R 'In the MeanTime...', Metropolis M, Alex Mar, speciale editie (zomer)
 R 'Keelzangers en een dood paard in Open Ateliers', NRC Handelsblad, Hans den Hartog Jager
 R 'Liever een camera dan verf en kwast', Het Parool, Marina de Vries

- R 'Marsmuziek en een leger van naalden. Amsterdamse Rijksakademie houdt Open Ateliers',
De Telegraaf, Paola van de Velde
- S NUFFIC
- S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
- T Profile, Caermersklooster, Gent, BE
- Sopo Bazgadze (2000-2001)**
- S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
- Mo Becha (1999-2000)**
- GT AIRstallation, Galerie In Situ, Aalst, BE
- GT Cargo Series, De Bagagehal, Amsterdam
- GT Silhouettes 'n' shadows, Wilhelmina Kwartier, Tilburg
- L Democratic design: the lectures, Casco projects, Utrecht
- PRO Nacht in het Toonbos, Het Siegerpark, Amsterdam
- T AIRstallation, Watertoren CHK, Vlissingen, met David Neirings
- T AIRstallation, Window gallery, Antwerpen, BE
- T Musickbox, Richard Foncke Gallery, Gent, BE
- James Beckett (2001-)**
- A 'Kunstenars Rijksacademie tonen eigen werk. Internationale kunst vanuit lokaal perspectief',
Noordhollands Dagblad, Monique Groot
- GT "Transmission": Emerging artists living around the North Sea, Las Palmas & MS Stubnitz,
Rotterdam
- GT Clicc, Centre Soleil d'Afrique, Bamako, ML
- GT Home made, Stichting V/H de Gemeente, Leeuwarden
- R 'Op hol geslagen legioen in vloeibaar zand', de Volkskrant, Sacha Bronwasser
- S Ernest Oppenheimer Memorial Trust, Johannesburg, ZA
- S National Art Council, ZA
- S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
- Delphine Bedel (1998-1999)**
- T The Bakery, Amsterdam
- T The Experiment 8, Secession, Wien, AT, met publikatie
- Hans Op de Beeck (1998-1999)**
- FF Argos Festival 2001, Cinéma Nova, Brussel, BE, met publikatie
- GT Aubette. Het verlangen naar een (andere) plaats, Museum Dhondt-Dhaenens, Deurle, BE
- BE La Jeune Peinture Belge / Jonge Belgische Schilderkunst, Antichambres. Paleis voor Schone
Kunsten, Brussel, BE
- GT Still | Life, hARTware projecte, Dortmund, DE
- KP De tuinen van mijn broer, Dietsche Warande & Belfort
- T Breeze of Air/Hortus Ludi, Galerie Ron Mandos, Rotterdam

- T De tuinen van mijn broer, Villa de Bank, Enschede
T Situation 1, Halesgallery, London, GB
- Merina Beekman (1980-1986)**
- GT The Sweatshop, W139, Amsterdam
T Under one's breath, De Nederlandsche Cacaofabriek, Helmond, met Ellert Haitjema
- Abdellatif Ben Faïdoul (2001-)**
- FF Africa in the picture, Rialto, Amsterdam
FF Melkweg Cinema, Amsterdam
FF World Wide Video Festival, Amsterdam
PR International UNESCO award for artists, FR
S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
V a living death
V Immure
V Soon you'll understand
- Otto Berchem (1995-1996)**
- A 'A very Fancy Fair: kunstmarkt voor de "vinex-mens"', Lucasx, Ingrid Commandeur, jrg. 8 (zomer) nr. 3
A 'Verbroederingskunst als reactie op het ik-tijdperk', Kunstblad, Rutger Pontzen
GT audit, Casino Luxembourg Forum d'art contemporain, Luxembourg, LU
GT Being together, Marres, Maastricht
GT Hair styling. The cuts of the month, Valerie's salon, New York (NY), US
GT Revolving doors: Public Sphere / Private Domain, Apexart, New York (NY), US
KB KArt Statements, Art Basel, Basel, CH, door Ellen de Bruijne Projects
MA A very Fancy Fair, Langerakbaan, Leidsche Rijn, beeldende kunstmanifestatie in vorm van jaarmarkt; met 'Le Petition'
P Threesome, BeganeGrond centrum voor actuele kunst, Utrecht
PRO Intercom, Kunstenaarsinitiatief Paraplufabriek, Nijmegen
- Antoine Berghs (1996-1997)**
- A 'De tijd gevangen in beeld', Spits, Maaik Staffhorst
GT De Koninklijke Subsidie voor Vrije Schilderkunst, Haags Gemeentemuseum, Den Haag
GT Fricties, Museum Van Bommel-Van Dam, Venlo, met publikatie
GT Het blauwe uur, Stichting H2OME, Amsterdam, met CD-ROM
GT Het blauwe uur, Synagoge Uilenburg
GT The Sweatshop, W139, Amsterdam
T All about change (A Rhythm of Thoughts), Museum voor Moderne Kunst, Arnhem, met publikatie
T Rhythm is a dancer, Het Wilde Weten, Rotterdam
- Anna Best (1994-1995)**
- GT Demonstration Room: Ideal House, NICC, Antwerpen, BE
W Desk topping, Smart Net.Art Link Collection
- Anita Di Bianco (2000-2001)**
- D Taal vorm engagement, De Verschijning, Tilburg, moderator Kees Hin

- FF Festival Internazionale di Cinema Gaylesbico, Milano, IT
 FF Impakt Festival, Utrecht
 FF Nomads & Residents, Las Palmas, Rotterdam
 GT Galerie Michael Zink, München, DE
 PR Uriôt prijs 2001
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
 T All the things you can C#, Hedeh, Maastricht, (Parallelweg 101), met Bojan Fajfric
 TV Kunst Kanaal
 V No Commercial Value / For Cultural Purposes Only
- Maura Biava (1997-1998)**
- GT Breeze of AIR / Hortus Conclusus, Witte de With, Rotterdam
 GT Floating abstracts, really, AP, Amsterdam
 GT Wild Gliders, Aschenbach & Hofland Galleries, Amsterdam
 MA A very Fancy Fair, Langerakbaan, Leidsche Rijn, beeldende kunstmanifestatie; jaarmarkt
 MA Flash, Institut Néerlandais, Paris, FR, Journées de musique contemporaine
 T www.carla-barbara-claire.nl, Centre Ceramique, Maastricht, opdracht van de provincie Limburg en Maastricht
- Bibo (1999-2000)**
- GT Notatie systemen voor de stad / Notational systems for urban situations, Niggendijker, Groningen
 GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam, Mupi-project
- Michael Blum (2000-2001)**
- A 'Kunstenars Rijksacademie tonen eigen werk. Internationale kunst vanuit lokaal perspectief', Noordhollands Dagblad, Monique Groot
 CD PARK 4DTV, video-cd, ParkTV
 D Taal vorm engagement, De Verschijning, Tilburg, moderator Kees Hin
 FF Hamburger Kammerkunstverein, Hamburg, DE
 FF Maloka Imax cinema, Bogotá, CO
 GT 58 films cash, Musée d'Art Contemporain, Marseille, FR
 GT Den-city, Eme3 / Centre de cultura contemporanea, Barcelona, ES
 GT Take Two / Reprise, The Ottawa Art Gallery, Ottawa, CA, met publikatie
 MA Broadway, Parvis de l'hotel de ville, Paris, FR
 P Silent Zones - on globalization and cultural interaction, Rijksakademie van beeldende kunsten, Amsterdam
 R 'Op hol geslagen legioen in vloeibaar zand', de Volkskrant, Sacha Bronwasser
 S Cittadellarte, Cittadellarte, Biella, IT, artist residency
 S Ministère des Affaires Étrangères (AFAA) et Ministère de la Culture et de la Communication (DAP), FR
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
 V Park 4DTV, Amsterdam

Andrea Boada Páramo (2001-)

- GT 7 jonge talenten, FAXX, Tilburg
GT Art Primeur, Dordrecht
GT 'Una estudiante ecuatoriana rueda en Tudela un documental sobre el Angel', Diario de Noticias, ES, Fermin Pérez-Nievas
S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science

Manon de Boer (1990-1992)

- A 'The Larger Space', Nieuwsbrief Galerie Jan Mot, BE, Oscar van den Boogaard, nr. 25 (jan/feb)
GT (They say this is the) Place - Een plaatsbepaling, Koningin Fabiolazaal - KFZ, Antwerpen, BE
GT De Praktijk, Amsterdam
GT Der Larsen Effekt - Prozesshafte Resonanzen in der Zeitgenössischen Kunst, O.K Centrum für Gegenwartskunst, Linz, AT
GT L'effet Larsen - Processus de résonances dans l'art contemporain, Casino Luxembourg Forum d'art contemporain, Luxembourg, LU
GT Silhouettes 'n' shadows, Wilhelmina Kwartier, Tilburg
GT Still | Life, hARTware projecte, Dortmund, DE
I Mindmapping, Hoofdstedelijke Openbare Bibliotheek, Brussel, BE, permanente installatie
KB ARCO, Madrid, ES, met Galerie Jan Mot
MA Mindmapping, De Appel, Amsterdam
P A-Prior, nr. 5 (lente/zomer)
T The Alpha and Omega Project, Galerie Jan Mot, Brussel, BE

Miriam Böhm (1999-2000)

- GT il y a toujours quelqu'un qui veut quelque chose, galerie du jour agnès b., Paris, FR,
Affinités électives nr. 3
GT Ferveur, proposition collective, Les Subsistances, Lyon, FR

Ilana Boltvinik (2000-2001)

- R 'Liever een camera dan verf en kwast', Het Parool, Marina de Vries
S Inba, MX
S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
T Als je ligt, kun je beter kijken, AYAC'S, Amsterdam

Mattijs van den Bosch (1991-1993)

- GT Museum voor Schone Kunsten, Oostende, BE
GT Verliefd op het onderwerp, Museum Jan Cunen, Oss
R 'In de schaduw van Bob Ross en Bill Gates', Het Parool, Maartje den Beejen
R 'Laureaten Europaprijs', Arts, Antiques, Auctions, (hb), september
S Werkbeurs 2001, Fonds BKVB, Amsterdam

Maria Angela Bottenberg (1981-1985)

- GT Buiten Beelden Binnen IV, SBK Beelden Bickerseiland, Amsterdam
GT Magie op Sypesteyn, Kasteel-Museum Sypesteyn, Nieuw Loosdrecht

Franck Bragigand (1997-1998)

- A 'Schilder van de realiteit', KM, Emilie Feij, nr. 37

- GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam
 GT Biënnale Leuven, Leuven, BE
 GT L'Île Manifeste [5]: DÉPOSER, Bon Accueil / Site expérimental de pratiques artistiques, Rennes, FR
 GT Small Works VII, Ram Foundation, Rotterdam
 KP De nieuwe Spit collectie, Biennale Leuven, affiche
 O Kleurproject, Woningbedrijf Amsterdam / Amsterdams Fonds voor de Kunst, Amsterdam
 P A public space odessey. Nieuwe Kunst / New Art in Amsterdam, Amsterdams Fonds voor de Kunst, Amsterdam
 P Painting(s), Franck Bragigand, Leuven, BE
 T Breeze of Air/Hortus Ludi, RAM Galerie, Rotterdam

Maurice Braspenning (2000-2001)

- GT Demolition derby, Artis, Den Bosch
 GT Galerie Pieter van Ulden, Leiden
 GT INMO Gallery, Los Angeles (CA), US
 GT Room, Rotterdam
 K CBK, Leiden
 K Océ-collectie, Venlo
 R 'De dreiging van spookachtige anonimiteit', Tubelight, Pablo Cabenda, nr. 13 (jan/feb)
 R 'Open Ateliers', Tubelight, Arne Henderickx, nr. 18 (nov/dec)
 R 'Van "landschapjes" tot mormel met glazen ogen', Leidsch Dagblad, C. Polack
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
 S Studiereis Rome, Nederlands Instituut, Roma, IT

Marika Bredler (1998-1999)

- GT Shoot on tour, Kunstlerhaus Bethanien, Berlin, DE

Jasper van den Brink (2000-2001)

- CD PARK 4DTV, video-cd, Park TV
 FF Nederlands Film Festival, Schouwburg, Utrecht
 GT Circus Maximus, Huis aan de Werf, Utrecht
 GT De zonegrens voorbij, Stadsbus 8, Utrecht
 GT Lowlands, Dronten
 GT Mobile, Pavlov Media, Groningen, 'Oranje Boven'; deel van de manifestatie 'Blue Moon'.
 R 'Keelzangers en een dood paard in Open Ateliers', NRC Handelsblad, Hans den Hartog Jager
 R 'Op hol geslagen legioen in vloeibaar zand', de Volkskrant, Sacha Bronwasser
 R 'Zeer fraai oogt het met bloemen versierde legertextiel', Trouw, Sandra Spijkerman
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science

Walter van Broekhuizen (1997-1998)

- FF The first Rotterdam VHS-festival, Het Wilde Weten, Rotterdam
 GT Cabinets of wishful thinking, Galerie Retort, Amsterdam

- GT So above So below, De Fabriek, Eindhoven
 PRO Le Questionnaire, Strasbourg, FR
 PRO Wishful thinking, Dresden, DE
- Matthijs de Bruijne (1999-2000)**
- GT You never walk alone, Stroom HCBK, Den Haag
 PRO it's not what it seems to be, W139, Amsterdam
- Lonnie van Brummelen (1998-1999)**
- GT For Compensation, Feike de Boerlaan, Amsterdam
 T Route sédentaire. 106 scènes van slijtage, Archipel, Apeldoorn
- Machteld van Buren (1986-1988)**
- GT She Shows. Mama Cash Tentoonstelling, Bagagehal, Loods 6, Amsterdam
 GT Pijlers, Fries Museum, Leeuwarden
 GT She, The Chinese European Art Center, Xiamen City, CN
 T Voor ogen 5, De Hogeschool Domstad, Utrecht
 T Kunstruimte Wagemans, Beetsterzwaag
- Isaac Carlos (1998-1999)**
- GT Going places, Smart Project Space, Amsterdam
 GT Healing, NICC, Antwerpen, BE, The Big Show, Part two
 GT Vanuit de beweging, Achter de barakken, Groningen, onderdeel van manifestatie 'Blue Moon'
 MA Rumori: Solitary Waves, De Balie, Amsterdam
 T Falling angels, Villa de Bank, Enschede, met Osnat Weiss
- Paul Casaer (1990-1992)**
- GT MUHKA te gast, De Beyerd, Breda
- Stephane Cauchy (2000-2001)**
- GT De wereld volgens... Frankrijk / Le monde selon...La France, Stichting Odapark, Venray
 S Ministère des Affaires Étrangères (AFAA) et Ministère de la Culture et de la Communication (DAP), Paris, FR
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
 T Art streams, Alliance Française, Rotterdam
- Karin Christen (1996-1997)**
- R 'Kunst am Reifen', Tip, DE, Gudrun Holz, nr. 8
 T Wunschlandschaften, Friedrichshain, Berlin, DE
- Charlie Citron (1985-1988)**
- GT Bollywood has arrived, Passenger Terminal Amsterdam, Amsterdam
 GT Migrating identity, Hooghuis, Arnhem
 T A Memory Place, Joods historisch Museum, Amsterdam
- David Claerbout (1996-1996)**
- GT 2. Berlin Biennale 2001, Berlin, DE, Jannowitzbrücke

- GT Artists from the gallery, Galerie Micheline Szwajcer, Antwerpen, BE
 GT Aubette. Het verlangen naar een (andere) plaats, Museum Dhondt-Dhaenens, Deurle, BE
 GT Cargo II, De Bagagehal, Amsterdam
 GT Institute of Visual Arts, Milwaukee (WI), US
 GT MUHKA te gast, De Beyerd, Breda
 GT Rites of Spring, Marres, Maastricht
 GT Touch me..., Cultural Centers Strombeek, Sint Niklaas, Roeselare, BE
 GT Videoserie in der Black Box, 6 Künstler - 6 Positionen, Sammlung Goetz, München, DE
 R 'Botte bijl en zachte hand', de Volkskrant, Sacha Bronswasser
 T Galerie Rudiger Schöttle, München, DE
 T Johnen & Schötte, Köln, DE

Peter Cleutjens (1993-1994)

- GT 11e Van Bommel van Dam Prijs, Museum van Bommel van Dam, Venlo, NE

Martha Colburn (2001-)

- D Taal vorm engagement, De Verschijning, Tilburg, moderator Kees Hin
 FF Bisbee Underground Film Festival, US
 FF Brussels International Festival of animation, Brussel, BE
 FF Festival International de Cine Documental y Cortometraje de Bilbao, Bilbao, ES
 FF International Film Festival, Clermont Ferrand, FR
 FF Lege Maag Film Festival, BE
 FF MIX Festival of Film and Video, São Paulo, BR
 FF MIX Film Festival, US
 FF Philipine International Film Festival
 FF Women's Film Festival, Dortmund, DE
 GT "Transmission": Emerging artists living around the North Sea, Las Palmas, Rotterdam
 K Dibendetto Collection
 R 'Op hol geslagen legioen in vloeibaar zand', de Volkskrant, Sacha Bronswasser
 R 'Open Ateliers', Tubelight, Arne Henderickx, nr. 18
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science

Michael Coombs (2000-2001)

- GT Johannesburg Art Gallery, Johannesburg, ZA
 GT Nehru Centre, London, BG
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science

Marco Cops (1986-1989)

- GT [:capture], Hospitaallaan 6, Veenhuizen
 DIV Amsterdams Fonds voor de Kunst, Amsterdam

Roger Cremers (1996-1997)

- GT Stadsgalerij, Heerlen

- T Galerie Van Wijngaarden, Amsterdam
 A 'Notities uit Parijs', Bonnefanten magazine, jrg.1, nr.0
- Attila Csörgö (1993-1993)**
 GT What, how and for whom, Kunsthalle Exnergasse, Wien, AT
- Raymond Cuijpers (1996-1997)**
 A 'De artiest van Zeeburgia', Het Parool, Igor Wijnker
 GT Stadsgalerij, Heerlen
 GT Toekenning 003, Fonds BKVB, Amsterdam, "Wat denk je als je Duits spreekt?"
 T Verre en nabije ontmoetingen, Paraplufabriek, Nijmegen, Opponenten 2
- Anne Daems (1994-1995)**
 GT (They say this is the) Place - Een plaatsbepaling, Koningin Fabiolazaal KFZ, Antwerpen, BE
 GT Encounter, Tokyo Opera City Art Gallery, Tokyo, JP
 GT Rites of Spring, Marres, Maastricht
 GT Sonder shau!, Zollgewölbe, München, DE
 P Laboratorium, Antwerpen Open and Roomade, Antwerp, BE, Dumont, Köln, DE
 T Galerie Micheline Sz wajcer, Antwerpen, BE
 T Gallery Side 2, Tokyo, JP
 T Points of Suspensions, Tokyo, JP
 T Taka Ishii Gallery, Tokyo, JP
- Ester Eva Damen (1999-2000)**
 A 'De sensatie van desoriëntatie', Holland Festival Weekkrant, Martin Kuiper
 F Falling Man (werktitel), Amsterdam, short fiction film, 20 minutes (Script and direction)
 FF HARD kijken, Filmhuis Arnhem, Arnhem
 FF Museum Beelden aan zee, Scheveningen
 FF Nederlands Film Festival, Utrecht
 FF NFTA, Amsterdam, met Rhombos. Circles for camera, dancers and orchestra
 FF Shorts!, Kriterion, Amsterdam
 GT Orders and Loss, Kampnagel K3, Hamburg, DE
 GT Van hoenders en de nacht, lofzang op de poëzie, De Gele Ridder, Arnhem
 GT Vanuit de beweging, Groninger Museum, Groningen, manifestatie 'Blue Moon'
 MA Toen de dag ons verliet, De Gele Ridder, Arnhem
 PRO Sound screen, Stadsschouwburg, Amsterdam
 TV RHombos (in programma "Pitch"), NPS
 TV Exterior, Kunstkanaal, 1997/99, super VHS, 11'
- Ade Darmawan (1998-1999)**
 A 'Kunstenaars Rijksacademie tonen eigen werk. Internationale kunst vanuit lokaal perspectief', Noordhollands Dagblad, Monique Groot
 GT Healing, NICC, Antwerpen, BE, The Big Show, part two
- De Geuzen (Riek Sijbring & Renée Turner) (-)**
 T Künstlerhaus, Bremen, DE

Koen de Decker (1998-1999)

- GT Century cities, Modern Tate, London, GB
- GT Trading show, London, GB, met Guy Bar Amotz en Lisa Prior
- GT Vlam, Netwerk 2, Aalst, BE
- T Koen de Decker, Netwerk Galerij, Aalst, BE
- T Mobile station, Antwerpen, BE

Connie Dekker (1988-1990)

- T Galleria Dryphoto, Prato, IT

Thomas Demand (1995-1995)

- A 'At the galleries: Thomas Demand & Victoria Miro', Flash Art International, nr. 215 (nov/dec)
- A 'Thomas Demand, Monika Sprüth Galerie', Kunstforum International, Helga Meister, nr. 151 (juli-sep)
- C 2nd Ars Baltica Triennial of Photographic Art, Galleria OTSO, Espoo, FI
- GT 4 Free, Büro Friedrich, Berlin, DE
- GT Autowerke. Hedendaagse Europese en Amerikaanse fotografie, Vleeshal/Verweyhal, Haarlem
- GT Mirror's edge, Tramway, Glasgow, GB
- GT Tracking, CCAC Logan Galleries, San Francisco (CA), US
- T 303 gallery, New York (NY), US
- T ArtPace, San Antonio, US
- T Aspen Art Museum, Aspen, US
- T De Appel, Amsterdam
- T Report, Sprengel Museum, Hannover, DE

Sebastián Diaz Morales (2000-2001)

- FF Impakt Festival voor vernieuwende beeld en geluidscultuur, Centraal Museum, Utrecht
- FF Premio ICI de Video, Buenos Aires, AR
- FF World Wide Video Festival, Melkweg Cinema /W139, Amsterdam, met publikatie
- GT 11e Van Bommel Van Damprijs, Museum van Bommel van Dam, Venlo
- GT In the MeanTime, De Appel, Amsterdam, met publikatie
- GT In the MeanTime program, Biennale Berlin, Berlin, DE met publikatie
- GT In the MeanTime program, Reina Sofia de Madrid, Madrid, ES
- GT In the MeanTime... special screening programme, De Balie, Amsterdam
- GT Joubert Park Project, Johannesburg Art Gallery, Johannesburg, ZA
- GT open circuit: (closing), n.s.a. gallery, Durban, ZA
- GT Silent forces, Hall Pusat Kebudayaan Jepang, Jakarta, ID
- PR 11e Van Bommel van Dam prijs, Stichting van Bommel van Dam, Venlo
- PRO A trip with a found Boat called "La Cultura", Amsterdam-Paris
- R 'Liever een camera dan verf en kwast', Het Parool, Marina de Vries
- S Mondriaan Foundation, Amsterdam, "Joubert Park Exhibition", Johannesburg, ZA
- S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
- T Biennale Berlin, Berlin, DE, Paralelo 46
- TV 15.000.000 Parachutes, Kunstkanaal, Amsterdam

- TV The Persecution of the white Car, Kunstkanaal, Amsterdam
- Elspeth Diederix (1998-1999)**
- GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam
 GT dutchdelight, foam, Amsterdam
 GT Fotografische Drieluiken, Amsterdams Centrum voor Fotografie, Amsterdam
 GT mooie foto's, Aschenbach & Hofland Galleries, Amsterdam
 O Amsterdams Fonds voor de Kunst, Amsterdam, Polikliniek AMC, Amsterdam, NL
 P A public space odessey. Nieuwe Kunst / New Art in Amsterdam, Amsterdams Fonds voor de Kunst, Amsterdam
 T Wetering Galerie, Amsterdam, met Pia Wergius
- Annelies Dijkman (1984-1987)**
- GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam, Mupi-project
 D Stad, beeld en gebouw: perspectieven op kunst in de openbare ruimte, Centrum Beeldende Kunst, Leiden, presentatie en debat
- Pieter Dobbelsteen (2000-2001)**
- GT Something is rotten in the State of Europe, Lokaal 01, Antwerpen, BE
 R 'Open Ateliers', Tubelight, Arne Henderickx, nr. 18
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
 T Another myth exploded, Archipel, Apeldoorn, met Esther Tielemans
 T PRC Bouwcentrum, Bodegraven
- Marcel Doorduyn (1994-1995)**
- T Stichting voor Kunst en Cultuur Gelderland, Arnhem
- Sean Dower (1993-1994)**
- P Art - Pop - City, DE, Revolver Verlag
- Erwin Driessens (1988-1991) & Maria Verstappen (1988-1991)**
- A 'Wassen sculptuurtjes van de 'lopende band', Kunstblad, Claudine Hellweg, april
 GT Binnen steden, DeFKa, Assen
 GT Multiple Meervoud, De Parel, Amsterdam
 GT Ontwerp op de mm3. Munt in beeld, Kunsthall, Rotterdam (Maria Verstappen)
 MA AlmostTilt, Het Consortium, Amsterdam
 P Ontwerp op de mm3. Munt in beeld, Uitgeverij BIS/Rijksakademie van beeldende kunsten, Amsterdam (Maria Verstappen)
 R 'De kietelrobot; Kunst en artificiële intelligentie', NRC Handelsblad, Anna Tilroe
 R 'Organisch en toch bedacht', de Volkskrant, Sacha Bronwasser
 T Recent works, Vous etes ici, Amsterdam
 T To go to, Hortustunnel, Amsterdam
- Yvonne Dröge-Wendel (1993-1994)**
- T Lumen Travo, Amsterdam
 GT Altijd staan wij op de grens van de wildernis, W139, Amsterdam

Charlotte Dumas (2001-)

- GT It's a hang, Rijksakademie van beeldende kunsten, Amsterdam, curator Michel François
S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science

Koen Ebeling Koning (1993-1994)

- GT Centred, Loerakker Galerie, Amsterdam
GT Mind the gap!, Artis, Den Bosch

Moritz Ebinger (1985-1988)

- A 'Kangoeroes symbol voor geborgenheid eigen woning', Dagblad Zaanstreek
A 'Kunst is een soort reclame voor een kleurrijker wereld', Noordhollands Dagblad
DIV Feestelijke onthulling van de Griendosaurus, Puttershoek
GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam
GT The Sweatshop, W139, Amsterdam
GT Zilt, Hoek van Holland, 9 kunstwerken langs de Nieuwe Waterweg in Hoek van Holland
L 100 x Ouborg, Artoteek, Den Haag, over Pieter Ouborg
MA Heemskerk aan Zee, Heemskerk, met publikatie
R 'Fascinerende en flauwe variaties op strandhuisjes', NRC Handelsblad, Sandra Heerma van Voss
T Voorwoord, Gemeentemuseum, Maassluis

Jeroen Eisinga (1997-1998)

- FF HARD kijken, Filmhuis Arnhem, Arnhem (Intenationaal festival van de studentenfilm/ kaAp hogeschool voor de kunsten Arnhem)
FF Het zesde zintuig, De Balie, Amsterdam
GT Casino 2001, S.M.A.K., Gent, BE
GT LocusFocus, Sonsbeek 9, Arnhem

Fendry Ekel (1998-1999)

- GT CITYJAM # 2, Stichting Hooghuis, Arnhem
I studie voor portret van een hongerstaker, Rijksmuseum van Volkenkunde, Leiden
MA Kunstroute Leiden, De Waag, Leiden
P The Numbers, reproduction of "a missing page of the hunger strikers diary"; no. 38 (sep/okt)
PRO a key coming from the overseas, Projectatelier Leiden, Leiden
PRO Wishful thinking, Dresden, DE
T One man shows, Helderse Kunstliga, Den Helder

Jeff Elrod (1991-1991)

- T Galleria Paolo Curti & Co., Milano, IT

Sophie H. Ernst (1999-2000)

- FF Video in the city, Hedah, Maastricht, curator Sophie Ernst
GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam, Mupi-project

Mary Evans (1991-1993)

A 'Venijnig en politiek incorrect. Honderd hipste kunstenaars bloeiend in Fresh Cream',
de Volkskrant, Sacha Bronwasser

Bram Faber (1986-1989)

GT The Longlist, Galerie Het Langhuis, Zwolle
T Suzanne Biederberg Gallery, Amsterdam

Bojan Fajfric (2000-2001)

GT (O)WORM.salon # 7, Gebouw Las Palmas, Rotterdam
GT Atopia, Storkterrein, Amsterdam
R 'Marsmuziek en een leger van naalden. Amsterdamse Rijksakademie houdt Open Ateliers',
De Telegraaf, Paola van de Velde
R 'Op hol geslagen legioen in vloeibaar zand', de Volkskrant, Sacha Bronwasser
R 'Slagveld aarde. Kunst na elf september', NRC Handelsblad, Anna Tilroe
R 'Zeer fraai oogt het met bloemen versierde legertextiel', Trouw, Sandra Spijkerman
S NUFFIC
S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
T All the things you can C#, Hedah, Maastricht (Parallelweg 101), met Anita Di Bianco
T Outline, Amsterdam

Malachi Farrell (1994-1995)

GT Neue Welt, Frankfurter Kunstverein, Frankfurt am Main, DE

Víctor Florido (2001-)

S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
S Fundación Antorchas, AR

Yvonne Fontijne (1995-1996)

GT WhiteLight, Grote Markt, Haarlem
GT Vanuit de beweging, Schuitemuurskwartier, Groningen, manifestatie 'Blue Moon'
GT Lopend beeld. Geanimeerde kunst, De Lichtfabriek, Haarlem
GT Multiple Meervoud, De Parel, Amsterdam
GT Trendwände, Kunstraum Düsseldorf, DE

Alicia Framis (1995-1996)

A 'Brood en spelen: over engagement bij kunst in het publieke domein', Beelden,
Wapke Feenstra; nr. 1
A 'El arte político huye del panfleto', El País, ES, Fietta Jarque/Catalina Serra
A 'Social impact & commerce', Metropolis M, Rein Wolfs, speciale editie (Summer)
GT 2. Berlin Biennale 2001, Berlin, DE, met 'Just for women only'
GT Artists from the gallery, Galerie Micheline Szwajcer, Antwerpen, BE
GT artline 5, Kunstraum Depot an der Mißgunst, Borken, DE
GT Demonstration Room: Ideal House, NICC, Antwerpen, BE
GT En verder..., Annet Gelink Gallery, Amsterdam
GT International Triennale of Contemporary Art, Yokohama 200, Yokohama, JP
GT LocusFocus, Sonsbeek 9, Arnhem

- GT Mobeie architectuur, Storkterrein, Czaar Peterstraat 213, Amsterdam
 GT Silhouettes 'n' shadows, Wilhelmina Kwartier, Tilburg
 GT Squatters, Serralves Foundation, Porto, PT, different places across town
 MA Studium Generale 2001, Akademie voor Kunst en Vormgeving, Den Bosch
 MA Werkspoor 2001, Storkterrein, Amsterdam
 R 'Botte bijl en zachte hand' de Volkskrant, Sacha Bronwasser
 R 'Dansen met de Mexicaanse superman', NRC Handelsblad, Anna Tilroe
 R 'Reukloze geurposters in de stad', de Volkskrant, Merel Bem

Vincent Francois (1983-1986)

- GT (On)voltooide Beelden. Almere 2001: 25 jaar kunst in de openbare ruimte, De Paviljoens, Almere

Gijs Frieling (1994-1995)

- GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam
 GT Art Rotterdam, Rotterdam, met Galerie Maria Chailloux
 GT Centred, Loerakker Galerie, Amsterdam
 GT Delta Axis@Marshall Arts. The Dutch Connection 2, Kunstruimte NP40, Amsterdam,
 GT Figures in Fields, Flatland Galerie, Utrecht
 GT Höhere Wesen befehlen: anders malen!, Smart Project Space, Amsterdam
 GT Pietà, Museum voor Religieuze Kunst, Uden
 KB Art Brussels, Brussel, BE, met Galerie Maria Chailloux
 KB KunstRAI, Amsterdam, met Galerie Maria Chailloux
 O Slors/Veldpape House, Abcoude
 R 'KunstRai moet concurreren met Biennale. Muurbloempjesgevoel overheerst bij galeriehouders op Amsterdamse kunstbeurs', NRC Handelsblad, Hans den Hartog Jager

Darko Fritz (1990-1992)

- GT Interstanding 4, Arts Centre Rotermann's Salt Storage, Tallinn, EE
 GT What, how and for whom, Kunsthalle Exnergasse, Wien, AT
 T p.sound, De Loge, Haarlem, onderdeel van Toon Festival

Meschac Gaba (1996-1997)

- A "Afrikaanse kunst is niet alleen puur". Gesprek met Meschac Gaba over zijn boekenmuseum', NRC Handelsblad, Sandra Smalenburg
 A 'Dans van zwart en wit balletje', Het Parool, Kees Keijer
 A 'Het eenmansmuseum van Meschac Gaba', Vrij Nederland, Rutger Pontzen
 A 'Het museum als kunstwerk', Kunstbeeld, Saskia Monshouwer, nr. 3
 A 'Publiek stemt over slavenerijmonument', NRC Handelsblad, Mark Duursma
 GT LocusFocus, Sonsbeek 9, Arnhem
 GT Mirror's edge, Tramway, Glasgow, GB
 GT Ontwerp op de mm3. Munt in beeld, Kunsthall, Rotterdam
 KB Art Statements, Art Basel, Basel, CH, met Galerie Gebauer
 P Library of the Museum, Vol. 1, Artimo, Amsterdam

- P Ontwerp op de mm3. Munt in beeld, Uitgeverij BIS/Rijksakademie van beeldende kunsten, Amsterdam
- T Institute of Visual Arts, Milwaukee (WI), US
- T Lumen Travo, Amsterdam, met Michel François
- T Museum of Contemporary African Art, The Library, Witte de With, Rotterdam
- T The Info-Room, Kunsthalle, Bern, CH

Francesca Gabbiani (1993-1994)

- GT Hair styling. The cuts of the month, Valerie's salon, New York (NY), US
- T Cabinet PH, Genève, CH

Ryan Gander (2001-)

- GT In a language you don't understand, Rijksakademie van beeldende kunsten, Amsterdam
- GT It's a hang, Rijksakademie van beeldende kunsten, Amsterdam, curator Michel François
- GT Record collection, Galerie Forde, Genève, CH
- GT The International 3, Manchester, GB
- GT Year of the artist residency, The Lowry/Decaux Project, Manchester, GB
- KP Do it just to please me
- P 'Joep van Lieshout: artist, sculptor, designer, scientist, inventor, racing-car driver or A case-study in role-playing', Dot-Dot-Dot Magazine, Ryan Gander; Issue 3
- R 'Open Ateliers', Tubelight, Arne Hederickx, nr. 18
- R 'Tram stop gallery', Flux, Jane Griffiths, nr. 24 (April/May)
- S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science

Dora Garcia Lopez (1989-1991)

- A 'Visitors amazed as art space is doubled', Nieuwsbrief Galerie Jan Mot, BE, Dora Garcia, nr. 25, (jan.-feb)
- GT Being together, Marres, Maastricht
- GT Embodiment, Vlaams Cultuurhuis de Brakke Grond, Amsterdam
- GT House of Games, Festival aan de Werf, Utrecht
- GT Ici et maintenant / Hier en nu, Espace 251 Nord, Brussel, BE
- GT Silhouettes 'n' shadows, Wilhelmina Kwartier, Tilburg
- KB ARCO, Madrid, ES, met Caja Madrid, Galeria Juana de Aizpuru, Galerie Jan Mot
- MA Heartbeat, De Appel, Amsterdam
- PER Proxy, Marres, Maastricht
- R 'Alles is verdacht in het spookhuis', de Volkskrant, Merel Bem
- R 'Reukloze geurposters in de stad', de Volkskrant, Merel Bem
- T Lowest Common Denominator, Montcada Gallery of Fundació "La Caixa", Barcelona, ES
- T The Glass Wall, La Gallera, Valencia, ES

Wineke Gartz (1997-1998)

- FF Central Screening, Centraal Museum, Utrecht
- GT For Compensation, Feike de Boerlaan, Amsterdam
- R 'Buren', Tubelight, Marieke van Hal, nr. 13 (jan/feb)

Kirsten Geisler (1993-1993)

- KB Art Chicago, Chicago (IL), US, met Galerie Akinci

- R 'Kirsten Geisler', NRC Handelsblad, Hans den Hartog Jager
 T Virtuarium: The Fly (*Musca domestica virtualis*), Galerie Akinci, Amsterdam
 Hermanna Zwaant Gerrits (1983-1986)
 GT Open Ateliers-Route 2001, Oost Indisch Huis, Amsterdam
- Maria van Gerwen (1981-1984)**
 T Galerie Imago, Amsterdam
 GT Muziek in beeld, Het Stroomhuis, Neerijnen
- Marnix Goossens (1999-2000)**
 A 'Almeerse natuur in bijzondere foto-expositie in het Stadshart', De Almare
 A 'Buitenexpositie 'Regarding Nature' geopend in Stadshart. Almeerse natuur vastgelegd door fotograaf Marnix Goossens', De Almare
 A 'Marnix Goossens', Kunstblad, Frank van der Stok, nr. 4 (aug)
 GT Belgian Brand, Galerie Annie Gentils, Antwerpen, BE
 GT Fotografische Drieluiken, Amsterdams Centrum voor Fotografie, Amsterdam
 GT high fidelity # 1, Aschenbach & Hofland Galleries, Amsterdam
 GT Jeroen Allart - Marnix Goossens - Peter Vos, Galerie Annie Gentils, Antwerpen, BE
 GT Me and them, Galerie Fons Welters, Amsterdam
 GT Mimicri/mommi cries, Jansen & Kooy, Warnsveld
 GT mooie foto's, Aschenbach & Hofland Galleries, Amsterdam
 KB Art Brussels, Brussel, BE, met Aschenbach & Hofland Galleries
 O Regarding nature. Natuur in Almere, opdracht van de Stichting Stadspromotie Almere
 P Regarding nature. Natuur in Almere, Uitgeverij De Verbeelding, Amsterdam
 PR Aanmoedigingsprijs Fotografie, Amsterdams Fonds voor de Kunst, Amsterdam
 R 'Op de brommer naar de volmaakt ronde knotwilg', de Volkskrant, Machteld van Hulten
 T Marnix Goossens, Aschenbach & Hofland Galleries, Amsterdam
 T Regarding nature. Natuur in Almere, Almere, buitenexpositie georganiseerd door Aschenbach Hofland Galleries Amsterdam
- Hama Goro (1995-1996)**
 A 'Kunstenaars Rijksacademie tonen eigen werk. Internationale kunst vanuit lokaal perspectief', Noordhollands Dagblad, Monique Groot
- Karel Goudsblom (1983-1986)**
 GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam
 GT De Tussenstand. Aanwinsten en opdrachten 1995-2000, De Paviljoens, Almere
 GT Galerie Hüsstege, Den Bosch
 GT Heethoofden. Keramische koppen, Princessehof, Leeuwarden
 GT Jeroen Bosch: Tuin der Lusten, Galerie Hüsstege, Den Bosch
 GT Outline, Amsterdam
 GT Under construction, De Branderij, Borgerhout, BE (The Indoor Land Art Program)

Peter de Graaff (1990-1992)

T It must be love, Galerie Podion, Amsterdam

Voebe de Gruyter (1993-1994)

A 'Verbroederingskunst als reactie op het ik-tijdperk', Kunstblad, Rutger Pontzen
GT Biennale Leuven, Leuven, BE
GT small narratives: unreal presence, Smart Project Space, Amsterdam
KP Wetend water, De Kunstbank, Leuven, BE

Jos de Gruyter (1995)

GT House of Games, Festival aan de Werf, Utrecht
GT Parcours d'incidents, De Ateliers, Amsterdam
GT Rites of Spring, Marres, Maastricht

Annemiek de Haan (1990-1992)

GT Don't go to work, Rhodes + Mann, London, GB
P Oscillations, La Lettre Volée, Brussels, BE
T Schilderijen, TENT., Rotterdam

Hein Hage (1996-1997)

A 'The People's Art. An interview met Bartomeu Mari', Metropolis M, Let Geerling, speciale editie (zomer)
DIV In het Veem, Het Veem, Amsterdam
GT The People's Art / A Arte do Povo, Central Eléctrica do Freixo, Porto, PT
GT The People's Art / A Arte do Povo, Witte de With, Rotterdam

Dianne Hagen (1993-1994)

GT Bollywood has arrived, Passenger Terminal Amsterdam, Amsterdam
KB Art Brussels, Brussel, BE, met Ferdinand van Dieten-d'Eendt
R 'Bollywood in een dekbedovertrek', de Volkskrant, Lucette ter Borg

Ellert Haitjema (1987-1989)

A 'Trouw', Sandra Spijkerman
GT The Sweatshop, W139, Amsterdam
O Gemeente Voorburg, Voorburg, Servicecentrum stadskantoor
O Gemeentehuis Leek, Leek
T Under one's breath, De Nederlandsche Cacaofabriek, Helmond, met Merina Beekman

Ab van Hanegem (1987-1989)

A 'Achtbaan in verfstreken. Monumentale schilderijen van Ab van Hanegem bij galerie Vous etes ici', Het Financieele Dagblad, Karel Ankerman
GT Schilderijen, Galerie In Situ, Aalst, BE
T Gaststudio 8, Vlissingen
T Recente schilderijen, Vous etes ici, Amsterdam

Georges Hanna (1998-1999)

- GT flash, Archipel, Apeldoorn
 GT WhiteLight, Grote Markt, Haarlem

Ristijo Eko Hartanto (2001-)

- GT Bienalle BAE, Soemardja Gallery, Bandung, ID
 GT Interactiva01, Malay Contemporary Art Gallery, Merida, MX
 PRO Art & Capitalism, Rijksakademie van beeldende kunsten, Amsterdam
 PRO East, West, North, South, Skoki, PL, workshop
 R 'Op hol geslagen legioen in vloeibaar zand', de Volkskrant, Sacha Bronwasser
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science

Mathilde ter Heijne (1993-1994)

- CD For a better world, mediamatic Off-Line 10#3
 GT Big Nothing, Kunsthalle, Baden-Baden, DE
 GT Facts and Fictions, Kampnagel K3, Hamburg, DE
 GT futureland2001.com, Museum van Bommel van Dam, Venlo, met publikatie
 GT futureland2001.com, Städtisches Museum Abteiberg, Mönchengladbach, DE, met publikatie
 GT Hriller Show, Bonnefantenmuseum, Maastricht
 GT I am someone else, Chapel, Plantage Doklaan 8-12, Amsterdam
 GT Prodigal prodigy, White Box, New York (NY), US
 GT The People's Art / A Arte do Povo, Central Eléctrica do Freixo, Porto, PT
 GT The People's Art / A Arte do Povo, Witte de With, Rotterdam
 PR Mama Cash Kunstprijs 2001, Stichting Mama Cash, Amsterdam
 R 'Buren', Tubelight, Marieke van Hal, nr. 13 (jan/feb)

Bart Hendriks (1998-1999)

- GT mooie foto's, Aschenbach & Hofland Galleries, Amsterdam
 GT The Sweatshop, W139, Amsterdam
 O één? Sociaal Jaarverslag 2000, PinkRoccade nv, Voorburg
 GT Me and them, Galerie Fons Welters, Amsterdam

Una Henry (1995-1996)

- FF Central Screening, Centraal Museum, Utrecht
 GT All the things he gave her, Galerie Cokkie Snoei, Rotterdam
 R 'Blauwdruk van een herinnering', Tubelight, Machteld Leij, nr. 13 (jan/feb)

Petra Herzog (1993-1994)

- GT Home made, Stichting V/H de Gemeente, Leeuwarden
 T Perle, Galerie Ulrich Fiedler, Köln, DE

Filia den Hollander (1993-1994)

- A Noppeskrant, interview door Sylvia van den Bremen, (aug/sep)
 KB Kunst-Ahoy, Ahoy, Rotterdam

L Noppeskantoor, Amsterdam, extra presentatie van werk
T Noppeskantoor, Amsterdam

Arnoud Holleman (1987-1990)

A 'Connie Palmen spreekt Hindi', Het Parool, Paul van Liempt
GT We are A&C, Stedelijk Museum Bureau Amsterdam, Amsterdam
GT WIJ, Kunstvereniging Diepenheim, Diepenheim
GT WIJ, Rijksmuseum Twenthe, Enschede
TV Driving Miss Palmen, VPRO's Waskracht, soap in drie delen

Mark Hosking (1997-1998)

GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam
GT Altijd staan wij op de grens van de wildernis, W139, Amsterdam
GT City Racing 1988 - 1998: a partial account, ICA Galleries, London, GB
P A public space odessey. Nieuwe Kunst / New Art in Amsterdam, Amsterdams Fonds voor de
R Kunst, Amsterdam
R 'De galerie: W139 en Fons Welters', NRC Handelsblad, Hans den Hartog Jager

Pierre Houcmant (1987-1989)

GT Regards, Coeur-saint-Lambert, Liège, BE
P Pierre Houcmant: Ravel: partitions pour un paysage, Editions MET, Namur, BE

Hans van Houwelingen (1984-1988)

A 'Brood en spelen: over engagement bij kunst in het publieke domein', Beelden,
Tine van de Weyer; nr./ 2001
DIV Excursies kunst in de openbare ruimte. IJsselstein - Nieuwegein - Utrecht - Apeldoorn - Utrecht,
GT Stroom HCBK, Den Haag
GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amster-
dam, met Berend Strik
GT De Nederlandse ontwerpen van de euro, Nederlands Muntmuseum, Utrecht
MA Studium Generale 2001, Akademie voor Kunst en Vormgeving, Den Bosch,
'Levensecht of monddood?'
O Annie/Barbie, Kinderwinkelcentrum DrakenNest, Amersfoort, mozaïek
P A public space odessey. Nieuwe Kunst / New Art in Amsterdam, Amsterdams
Fonds voor de Kunst, Amsterdam
R 'Annie en Barbie', Lucasx, Patricia Pulles, jrg. 8 (voorjaar) nr. 1

Kirsten Hutsch (1997-1998)

GT Flash, Archipel, Apeldoorn, met Georges Hanna

Runa Islam (1997-1998)

FF Video in the city, Hedah, Maastricht, curator Sophie Ernst
GT 1901-2001, Whitechapel Art Gallery, London, GB, exhibited work: Turn (Gaze of Orpheus) (1998)
GT Century City, Tate Modern, London, GB, exhibited work: Refuse (1996)
GT Footloose, Stedelijk Museum Amsterdam, Amsterdam
GT Neue Welt, Frankfurter Kunstverein, Frankfurt am Main, DE
GT Runa Islam, White Cube, London, GB

- GT Squatters #1, Witte de With, Rotterdam
 GT Squatters, Serralves Foundation, Porto, PT, in different places in town
 R 'Digitaal op de foto met vaders kleren aan', de Volkskrant, Merel Bem
 R 'Runa Islam', Metropolis M, Katarina Wadstein, Special edition Summer
 R 'Wollige taal, concrete kunst', de Volkskrant, Merel Bem

Henri Jacobs (1988-1990)

- A 'De liniaal als toverstaf / La règle comme baguette magique', Bulletin Stedelijk Museum Schiedam, Roel Arkesteijn, mei/juni
 GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam
 GT Cross-Over Bouw-Kunst, ARCAM Galerie, Amsterdam, transformation of the block of flats Kleiburg
 GT De liniaal als toverstaf, Stedelijk Museum Schiedam, Schiedam
 GT Ici et maintenant / Hier en nu, Espace 251 Nord, Brussel, BE
 GT La règle comme baguette magique, Musée des Beaux Arts, Tourcoing, FR
 GT Ossensia, Museum Jan Cunen, Oss
 GT Paper, Galerie Paul Andriessse, Amsterdam
 GT A public space odessey. Nieuwe Kunst / New Art in Amsterdam, Amsterdams Fonds voor de Kunst, Amsterdam
 P Le trajet / les traces, Stroom hcbk, Den Haag

Saskia Janssen (1996-1997)

- GT Docenten van het ACF, Amsterdams Centrum voor Fotografie, Amsterdam
 GT Ellen de Bruijne Projects, Amsterdam
 GT goEurope: the kaleidoscopic eye, Kunsthalle des ARTmax, Braunschweig, DE
 GT House of Games, Festival aan de Werf, Utrecht
 MA Studium Generale 2001, Akademie voor Kunst en Vormgeving, Den Bosch, 'Unterbrechung Drewen', met George Korsmit
 O één? Sociaal Jaarverslag 2000, PinkRocade nv, Voorburg
 P P'Als opgeprikte vlinders', Kunstblad, Claudine Hellweg, februari
 R 'Alles is verdacht in het spookhuis', de Volkskrant, Merel Bem

Boukje Janssen (2000-2001)

- GT 3d International Women's Art Festival, le Pont Gallery, Aleppo, SY
 GT It's a hang, Rijksakademie van beeldende kunsten, Amsterdam, curator Michel François
 GT mooie foto's, Aschenbach & Hofland Galleries, Amsterdam
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science

Esther Jiskoot (1991-1993)

- O Murluss (32 waterspuwers), Amsterdams Fonds voor de Kunst, Amsterdam, De Aker

Folkert de Jong (1998-1999)

- A "The iceman cometh": een ijselijke zoektocht van Folkert de Jong naar de krochten van de ziel', Nieuwsbrief Bureau Amsterdam, David Stroband, nr. 60

FF The first Rotterdam VHS-festival, Het Wilde Weten, Rotterdam
 GT Cabinets of wishful thinking, Galerie Retort, Amsterdam
 GT In het begin, Noname Galerie, Rotterdam, contribution to Rotterdam 2001
 GT reizende galerie vertrek en verblijf, Amsterdam, westerdoksdiik 40 C
 GT So above So below, De Fabriek, Eindhoven
 GT Stroomversnelling, Groninger Museum, Groningen
 PRO Folkert de Jong's CERAMIC AIR and GUN SHOW, Rijksakademie van beeldende kunsten,
 Amsterdam
 PRO wishful thinking, Dresden, DE
 R 'Onderzoek naar horror, heksen en wereldoorlogen', de Volkskrant, Merel Bem
 R 'Processie van vele lachende invaliden', Het Parool, Kees Keijer
 R 'Vor Sonnenbänken wird gewarnt', Frankfurter Allgemeine, DE, Günter Beyer
 T Marlin says..., Galerie Fons Welters, Amsterdam, Playstation
 T The Iceman Cometh, Stedelijk Museum Bureau Amsterdam, Amsterdam

Ana Kadoic (2001-)

S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science

Dessislava Karoushkova (1999-2000)

FF 001 Sofia Film Festival, Euro-Bulgarian Cultural Centre, Sofia, BG
 GT C2001, De Nederlandsche Cacaofabriek, Helmond
 MA MCC#8, Amsterdam, met Nienke Jansen

Peter Keizer (1984-1988)

T Schilderijen & tekeningen, Galerie Witteveen, Amsterdam

Lize Kelderman (1994-1995)

GT Home made, Stichting V/H de Gemeente, Leeuwarden

Mark Kent (2001-)

GT It's a hang, Rijksakademie van beeldende kunsten, Amsterdam, curator Michel François
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science

Aïsha Khalid (2001-)

GT The eye still seeks: Comtemporary art from Pakistan, Ivan Dougherty Gallery, Sydney, AU
 R 'Marsmuziek en een leger van naalden. Amsterdamse Rijksakademie houdt Open Ateliers',
 De Telegraaf, Paola van de Velde
 R 'Zeer fraai oogt het met bloemen versierde legertextiel', Trouw, Sandra Spijkerman
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
 T Corvi-Mora, London, GB

Fransje Killaars (1979-1984)

GT Hriller Show, Bonnefantenmuseum, Maastricht
 GT Mوبiel dromen. Ontwerpen voorbij de slaapkamer, Kunsthal, Rotterdam
 GT Waterproof, Fort Asperen, Acquoy

- O Kleurtoepassing, Amsterdams Fonds voor de Kunst, Amsterdam, Kinderdagverblijf
De Bromtol, Buskenblaserstraat 65, Amsterdam
- T Bedspreien en rookgordijn, De Expeditie, Amsterdam
- Arnout Killian (1996-1997)**
- T Opponenten 4: Zwaargewichten en Medialicht, Paraplufabriek, Nijmegen, met Hartmut Wilkening
- Carla Klein (1994-1995)**
- GT Beeldentuin de Tienhof, Tienhoven
- GT Far from us, Annet Gelink Gallery, Amsterdam
- GT Galerie De Eendvogel, Gorkum
- GT Muziek in beeld, Het Stroomhuis, Neerijnen
- R 'Expositie in galerie Atelier de Eendvogel', Altena Nieuws
- T Bonakdar Jancou Gallery, New York (NY), US
- Arthur Kleinjan (2001-)**
- CD PARK 4DTV, video-cd, Park TV
- GT Den-city, Eme3 / Centre de cultura contemporanea, Barcelona, ES
- GT Gouvernestraat, Rotterdam
- GT t's a hang, Rijksakademie van beeldende kunsten, Amsterdam, curator Michel François
- O The Art of Waiting, Schiphol Airport, Amsterdam
- P Paris Looks, Artimo, Amsterdam
- P The Art of Waiting, Smart Project Space, Amsterdam
- S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
- T Erasmus Galerij, Rotterdam
- T Paris Looks, 2YK Galerie, Berlin, DE
- T TENT., Rotterdam, met 'Paris Looks' en 'Loop'
- Meindert Koelink (2000-2001)**
- S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
- TH Vloed van vissen, vrouwen en verlangen, Gasthuis, Amsterdam
- Jean Bernard Koeman (1993-1994)**
- GT Under construction, Factor 44, Borgerhout, BE, presented by The Indoor Land Art Program
- W.J.M. Kok (1984-1987)**
- T either way, CNR, Melbourne, AU
- Aleksander Komarov (1998-1999)**
- FF The first Rotterdam VHS-festival, Het Wilde Weten, Rotterdam
- GT Cabinets of wishful thinking, Galerie Retort, Amsterdam
- GT So above So below, De Fabriek, Eindhoven
- PRO 0 (space), Stadhuis Rotterdam, Rotterdam, onderdeel van 'Ruimte bezetten'

- PRO Wishful thinking, Dresden, DE
 T Luchtvaart I, Archipel, Apeldoorn
 T Stanger, De Loge, Haarlem
- Toshihiro Komatsu (1995-1996)**
 T Adjoining spaces, The Queens Museum of Art, New York (NY), US, installation of periscopes
- Dirk Kome (2001-)**
 GT Bastion Oranje, fotofestival Naarden, Naarden
 K De Nederlandsche Bank, Amsterdam, work from the series "Rockanje"
 O Stichting Kunst Openbare Ruimte, presentation for "Inkijk"
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
 S Zilveren Kruis Achmea
 T Rockanje, De Nederlandsche Bank, Amsterdam
- Komen, A.P. & Murphy, Karen (1993-1995)**
 A 'Stedelijk koopt film en video', Het Parool
 D Real-Fictions. Discussion, Kunst-Werke, Berlin, DE, Berlin Biennale Fringe Program
 GT Control[space], ZKM, Karlsruhe, DE
 GT Copper Fusion, Lowlands Festival, Biddinghuizen
 GT Fringe Program, Berlin Biennale, Berlin, DE
 GT From Here to Reality - a Dutch show, The Swedish Contemporary Art Foundation, Stockholm, SE
 GT KPN Collectie Fotografie, Huis Marseille, Amsterdam
 GT Met dank aan, CBK, Groningen
 GT Moving Stories, Nederlands Foto Instituut, Rotterdam
 GT Tales from paradise (lost), Galerie Fotohof, Salzburg, AT
 GT World Wide Video Festival, Baby, Amsterdam
 KB Art Brussels, Brussel, BE, met Flatland Galerie
 KB Art Film, Art Basel, Basel, CH, met Ellen de Bruijne Projects
 P 'Tristan & Isolde', de Volkskrant, voorpagina van de culturele weekagenda 'Opmaat'
 R 'Therapeutisch gezwets als egotrip', NRC Handelsblad, Janneke Wesseling
 T Me, Martin & I, Ellen de Bruijne Projects, Amsterdam
- Ellen Kooi (1993-1994)**
 GT Les Intérieurs du Monde, Spaarnestad Fotoarchief, Haarlem
 GT Les Intérieurs du Monde, Zaan Museum, Zaanstad
 GT Met een knipooog naar de camera, Het Kruithuis, Den Bosch
 GT Revisited, Noorderlicht 2001, Groningen, in Galerie De Pijp
 O één? Sociaal Jaarverslag 2000, PinkRocçade nv, Voorburg
- Paul Kooiker (1990-1992)**
 GT Gerard Fieret Paul Kooiker Arno Nollen, Gemeentemuseum, Den Haag
 GT Slow Motion, Galerie Lumc, Leiden
 GT Tales from paradise (lost), Galerie Fotohof, Salzburg, AT
 R 'Geleend van Vermeer', de Volkskrant, Arno Haijtema
 R 'Slow Motion', Tubelight, Martijn Verhoven, nr. 14 (maart/april)
 T Modelstudies, Van Zoetendaal, Amsterdam

- Hans van Koolwijk (1981-1984)**
- PRO Klanksporen, Kasteel Vliet, Ulestraten, nachtconcert, onderdeel van project van Stichting Intro/Klankwerkplaats In Situ
- Katrin Korfmann (2000-2001)**
- A 'Artistes Lleidatans a Arco', Lectura, ES, Josep Miquel Garcia
 GT Artaffairs, Galeriecomplex Lijnbaangracht 316, Amsterdam
 GT Cucina Mobile, Plus eV., Düsseldorf, DE
 GT De verbeelding van het alledaagse, pAn Amsterdam, Amsterdam
 GT Den-city, Eme³ / Centre de cultura contemporanea, Barcelona, ES, curatorship
 GT She Shows. Mama Cash Tentoonstelling, Bagagehal, Loods 6, Amsterdam
 GT The body's performance, Art Affairs, Amsterdam
 KB ARCO, Madrid, ES, met Art Contemporani
 L Cittadellarte, Biella, IT
 L Goldsmith Master course exchange, London, GB
 PER appearing live, zu tun in b., Köln, DE
 PR Robert Bosch Foundation, DE
 R 'Bulevar, Filtres artistics', El Pais, ES, on Viewing the viewer
 R 'Esperit voyeurista', L'Avui, Exposiciones, ES, Agata Dalmau
 R 'Katrin Korfman, Galerie 44', Vanguardia, ES
 R 'Trasiego Cotidiano, Katrin Korfmann expone en Barcelona', Pais de las Tentaciones, ES
 R "'Videokunstenaar Katrin Korfmann, Boulevard Magzine, de wereld volgens Blvd.
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
 S Robert Bosch Stiftung, DE
 T counter-strike, Artaffairs, Amsterdam, video-installation + stills
 T Cucina Mobile, Outline, Amsterdam
 T Plus.Quam.Perfect, Museum Ludwig, Köln, DE
 T Viewing the viewer, Art Contemporani, Barcelona, ES
- Paul de Kort (1986-1987)**
- T Tsunami / Okeanos 1998-2001, Phoebus, Rotterdam
 T Seed sound, Watertoren AK, Vlissingen, videoinstallatie
- Helga Kos (1979-1982)**
- GT Galerie Samuel Lallouz, Amsterdam, Presentatie Ode aan de Kolossale Zon
 GT Veraf en Dichtbij, SBK Kunsthal de Remise, Amsterdam
 GT Schreibezeit, Stedelijk Museum Amsterdam, Amsterdam
 KP Ode aan de kolossale zon, Wendingen, Amsterdam
- Bastienne Kramer (1987-1989)**
- GT My castle, my home, Het Slot Zeist, Zeist
 T Girlpower. Keramische beelden van Bastienne Kramer, Het Princessehof, Leeuwarden
 R 'Bollywood in een dekbedovertrek', de Volkskrant, Lucette ter Borg
 A 'Bollywoodsterren in de Keukenhof', Het Parool, Maartje den Breejen

- GT WhiteLight, Grote Markt, Haarlem
 GT Bollywood has arrived, Passenger Terminal Amsterdam, Amsterdam
- Judith Krebbekx (1993-1994)**
- C TONG. De slag om Roosendaal, Stichting Int Heyderadey, Roosendaal
 GT TONG. De slag om Roosendaal, Tongerlohuys, Roosendaal
 T Dreamland, Gemeentemuseum Weert, Weert
 T dreamscape, Galerie Van Wijngaarden, Amsterdam
- Germaine Kruij (2000-2001)**
- A "Cargo II, Metropolis M, Selene Kolman; nr.6, dec./jan.2001
 A 'Charlotte Köhler Prijzen 2001', BK informatie
 A 'Köhlerprijzen voor jonge kunstenaars', Metro
 GT Cargo II, De Bagagehal, Amsterdam
 GT From Here to Reality - a Dutch show, The Swedish Contemporary Art Foundation, Stockholm, SE, met publikatie
 GT Homeless, Reuten Galerie, Amsterdam
 GT The thin glass line, Galerie Nadja Vilenne, Liège, BE
 GT waar/schijn/lijk - Moments which I intend to remember, Stadsgalerij, Heerlen, part of the "Festival Lange Lies Lange Jan"
 L De straat. Een woon-, werk- en leefplan, Marres, Maastricht, met Christiaan Klaseman; een project van Mug met de Gouden Tand
 PR Charlotte Köhlerprijs, Prins Bernhard Cultuurfonds, Amsterdam
 R 'The difficulties of not sounding like a soap opera', Svenska Dagbladet, SE, Anna Orrghen
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
 S Van Bijleveltstichting, Amsterdam
- Marnix Kwakernaak (1994-1994)**
- GT The Longlist, Galerie Het Langhuis, Zwolle
- Marjan Laaper (1995-1996)**
- GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam
 GT DeTuin der Lusten (nav Hieronymus Bosch), MK galerie, Rotterdam, Rotterdam 2001 Culturele Hoofdstad van Europa
 P A public space odessey. Nieuwe Kunst / New Art in Amsterdam, Amsterdams Fonds voor de Kunst, Amsterdam
 PRO Oehoe, Vondelpark, Amsterdam, nightly projections
 S Sapporo Artist in Residence Program, Sapporo, JP, September - December
 T The Contemporary Art Institute, Sapporo, JP
 T TimeLine Underworld, Kolenmuur, Europapark, Groningen, video-installation; part of the manifestation 'Blue Moon - De ongekende stad'; met publikatie
- Kiki Lamers (1990-1992)**
- R 'Vooruitblikken op nieuwe solo's', de Volkskrant, Esa Moukhtar
 GT En verder..., Annet Gelink Gallery, Amsterdam

Moshekwa Langa (1997-1998)

- A 'Bloemen zonder titel', Wolkenridder, KLM Magazine, Nico Cornelissen, nr. 1 (februari), in de serie 'KLM kunstcollectie'
- A 'Moshekwa Langa: ver van hier, ver van daar', Haarlems Dagblad, Monica Aerden; also in IJmuider Courant, Leidsch Dagblad
- A 'Venijnig en politiek incorrect. Honderd hipste kunstenaars bloeiend in Fresh Cream', de Volkskrant, Sacha Bronwasser
- GT Taal in beeld, Museum de Wieger, Deurne
- T Galerie Ghislaine Hussenot, Paris, FR
- T Island Tourist Hotel, Tanya Rumpff, Haarlem

Guillaume Leblon (1999-2000)

- GT Ferveur, proposition collective, Les Substances, Lyon, FR
- GT il y a toujours quelqu'un qui veut quelque chose, galerie du jour agnès b., Paris, FR, Affinités électives nr.3
- GT LocusFocus, Sonsbeek 9, Arnhem
- GT Strategies against architecture II, Laboratorio per l'arte contemporanea, Pisa, IT
- T Equipement, Public >, Paris, FR

Adam Leech (2001-)

- CD PARK 4DTV, video-cd, ParkTV
- GT Clic, Centre Soleil d'Afrique, Bamako, ML
- GT Panorama, Impakt Festival, Utrecht
- S Artschool Chicago, Chicago (IL), US
- S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
- T FineSilver Gallery, San Antonio, US
- TV ParkTV

Marie van Leeuwen (1981-1984)

- C Ins blaue, Nuova Icona/Oratorio di San Ludovico, IT
- GT Ins blaue, Oratorio di San Ludovico, Venezia, IT

Jorgen Leijenaar (1986-1988)

- T Beside the point, Compagnietheater, Amsterdam

Gabriel Lester (1999-2000)

- A 'De scherpe blik van Gabriel Lester', NRC Handelsblad, Hans den Hartog Jager
- GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam, Mupi-project
- GT Crash, FRAC, Lyon, FR
- GT Ferveur, proposition collective, Les Substances, Lyon, FR
- GT Group Show X 2, Galerie Fons Welters, Amsterdam
- GT il y a toujours quelqu'un qui veut quelque chose, galerie du jour agnès b., Paris, FR, Affinités électives nr.3

GT Unlimited.NL #4, De Appel, Amsterdam
 KB Art Statements, Art Basel, Basel, CH, with Galerie Fons Welters
 R 'Geworstel met vormgeving van de wereld', NRC Handelsblad, Hans den Hartog Jager
 T Attic, Centre d'Art Neuchâtel, Neuchâtel, CH
 T Lokaal 01, Breda, together met Wim Catrysse

Goddy Leye (2001-)

GT Blick Wechsel, ifa-Galerie, Berlin, DE
 GT Lucarne, Goethe Institute, Yaoundé, CM
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
 S UNESCO-Aschberg
 T I.C.B.A. Gallery (Goethe Institut), Salvador de Bahia, BR

Fang Lijun (1997-1997)

GT C'est moi, c'est nous, Galerie de France, Paris, FR
 GT T*H*E*S*W*A*P*S*H*O*W, Serieuze Zaken 2, Amsterdam

Ida Lohman (1995-1996)

R 'Zo O Scoop', Tubelight, Martine van Kampen, nr. 14 (maart/april)
 GT Zo O Scoop, Arti et Amicitiae, Amsterdam
 GT My castle, my home, Het Slot Zeist, Zeist

Bas Louter (2001-)

GT Solidarity Shipyard, Gdansk, PL
 GT To make a long story short, Nieuwe Vide, Haarlem
 S PRC Bouwcentrum, Bodegraven
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
 T damn right i am somebody, Archipel, Apeldoorn, together met Dieuwke Spaans

Erick de Lyon (1978-1982)

GT (On)voltooide beelden. Almere 2001: 25 jaar kunst in de openbare ruimte, De Paviljoens, Almere
 GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam
 GT Ontwerp op de mm³. Munt in beeld, Kunsthal, Rotterdam, part of the exhibition "Hulde aan de Gulden" and of "Rotterdam Culturele Hoofdstad 2001"; met publikatie
 P A public space odessey. Nieuwe Kunst / New Art in Amsterdam, Amsterdams Fonds voor de Kunst, Amsterdam
 P Ontwerp op de mm³. Munt in beeld, Uitgeverij BIS/Rijksakademie van beeldende kunsten, Amsterdam

Kenny Macleod (2000-2001)

CD PARK 4DTV, video-cd, ParkTV
 D Taal vorm engagement, De Verschijning, Tilburg, moderator Kees Hin
 FF Video in the city, Hedah, Maastricht, met 'Amateur Detective', curator Sophie Ernst
 FF Videorum, Valencia Biennial, Valencia, ES, met publikatie
 GT Clicc, Centre Soleil d'Afrique, Bamako, ML
 GT Den-city, Eme3 / Centre de cultura contemporanea, Barcelona, ES
 GT Neue Welt, Frankfurter Kunstverein, Frankfurt am Main, DE, met publikatie

- GT New Releases, Gallery 4a, Sydney, AU
 GT Panorama, Impakt Festival, Utrecht
 GT Poëziezomer 2001 - Een lege plek om te blijven, Watou, BE, curated by Pier Luigi Tazzi and Ann Demeester; met publikatie
 GT Psychological Therapy and Leisure (London Based Art), Galeria Moriarty, Madrid, ES
 GT Relaks, National Gallery, Bialystok, PL
 GT Sense of Wonder, Herzliya Museum of Art, Herzliya, IL
 GT Videonale 9, Bonner Kunstverein, Bonn, DE, met publikatie
 PR Voss Postproduction Award, videonale 9, Bonn, DE
 R 'Toezien in verwondering', Mabat, nr. 47, winter 2001/2002
 S NUFFIC
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science

Jill Magid (2001-)

- GT De verbeelding van het alledaagse, pAn Amsterdam, Amsterdam
 PER Facades, Museum Van Loon, Amsterdam
 PER Intimates Unfolding, Xth Ave. Lounge, New York (NY), US
 S Bank LaBouchere
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
 S The Netherland-America Foundation, US
 T Facades, Museum Van Loon, Amsterdam
 T Vanity shoes, kissmasks, and cushions, 180 Orchard Street, New York (NY), US

Thomas Manneke (2001-)

- GT It's a hang, Rijksakademie van beeldende kunsten, Amsterdam, curator Michel François
 GT Plus eV, Düsseldorf, DE
 K Opening hellenistic, Jean Bernard Coeman, Amsterdam
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science

Cary Markerink (1987-)

- MA Werkspoor 2001, Storkterrein, Amsterdam

Audrey Marlhens (1997-1998)

- C Ginger i companyia, Intercanvis Europeus Catalunya / Roine-Alps
 GT Fragile, Le Pave Dans la Mare Gallery, Besançon, FR
 GT Presente continuo. Producción artística y construcción de realidad, Quam 2001, Vic, ES

Dana Marshall (1989-1991)

- GT Milk & Honey, SBK Centrum, Amsterdam, Weekend van de fotografie # 1
 T Padma en Gestures in Water, Galerie Pennings, Eindhoven
 T Stichting Interarts, Arnhem

Uli Martens (2001-2001)

- GT Expositie fotografie, De witte arend, Utrecht
GT mooie foto's, Aschenbach & Hofland Galleries, Amsterdam
S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
T De Balie, Amsterdam

Frenk Meeuwsen (1996-1997)

- T Rites Riten, Galerie Maria Chailloux, Amsterdam

Monali Meher (2000-2001)

- A 'Bollywoodsterren in de Keukenhof', Het Parool, Maartje den Breejen
GT Asiat Biennale d'arte Contemporanea, Genoa, IT
GT Bollywood has arrived, Passenger Terminal Amsterdam, Amsterdam
GT Camouflage, Nehru Centre, London, GB, performance, video, photograph
PER Anonymous Space, Rijksakademie van beeldende kunsten, Amsterdam, in studio
PER It's Done But Is It Dead?, Outline, Amsterdam, curated by Monali Meher
PR Unesco-Aschberg, Federal Chancellery for the Arts and Science, Wien, AT
R 'Vluchtige kunst die je toch niet vergeet', de Volkskrant, Anne van Driel
S NUFFIC
S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science

Bjarne Melgaard (1993-1993)

- GT Galerie Tanya Rumpff, Haarlem
GT Mean Mercy, TENT. Centrum Beeldende Kunst, Rotterdam, curated by Mariette Linders and Chris Baaten
R "'Kopen" is het enige statement van de KunstRai', de Volkskrant, Merel Bem
T Stella Lohaus Gallery, Antwerpen, BE

Govinda Mens (2001-)

- A 'De kick van een heel team', de Volkskrant, Annemieke Jansen
A 'De week van Govinda Mens', Vrij Nederland, nr. 48 (1 December)
GT En verder..., Annet Gelink Gallery, Amsterdam
KB Liste 2001, Young Art Fair, Basel, CH, met Annet Gelink Gallery
R 'Job Koelewijn installeert "lift" in Begane Grond', Utrechts Nieuwsblad, Marleen Blokhuis
R 'Plant zoekt tafel tijdens verbouwing', de Volkskrant, Sacha Bronwasser
R 'Ruimte op z'n kop: Begane Grond gaat verbouwen', Kunstbeeld, Sandra Spijkerman; nr. 11/2001
R 'Vooruitblikken op nieuwe solo's', de Volkskrant, Esma Moukhtar
S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
T Common ground, Begane Grond, Utrecht

Mark Met (1984-1986)

- GT The Longlist, Galerie Het Langhuis, Zwolle

Monica de Miguel Rubio (1996-1997)

- C Generación 2001. Premios y Becas de arte Caja Madrid, ES, Madrid, p.28-31
GT Generación 2001, Caja de Madrid, Madrid, ES, met publikatie
GT Sala Rekalde, Bilbao, ES

- PR Mención de honor, Premios y Becas de Arte Caja, Madrid, ES
 T La función impura, Centro de Arte Joven, Madrid, ES, curated by Agustín Valle
- David Miles (1996-1997)**
 GT Altijd staan wij op de grens van de wildernis, W139, Amsterdam
 GT The Chestgallery, W139, Amsterdam
 T La Amenaza Fantasma, Espacio Duplus, Buenos Aires, AR
- Lin de Mol (1995-1996)**
 F Road Map, 12 min.
 FF Nederlands Film Festival, Winkel van Sinkel, Utrecht, "About Green Things (2001)
 FF Sofia Film Festival 2001, Euro-Bulgarian Cultural Centre, Sofia, BG, met 'Heading South'
 GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam
 P A public space odessey. Nieuwe Kunst / New Art in Amsterdam, Amsterdams Fonds voor de Kunst, Amsterdam
 TV Kunstkanaal, met Road Map
- Jurriaan Molenaar (1994-1995)**
 GT Lijst op zicht, Stedelijk Museum Schiedam, Schiedam
 GT SCHOON, W139, Amsterdam
- Lara de Moor (1994-1995)**
 GT Altijd staan wij op de grens van de wildernis, W139, Amsterdam
 R 'Lara de Moor: Galerie Maria Chailloux', Kunstbeeld, Anne Berk; nr.9/2001
 S Basisstipendium, Fonds BKVB, Amsterdam
 T Galerie Maria Chailloux, Amsterdam
- Ali Mroivili (1995-1996)**
 GT (H)art voor Afrika 4, Gebouw Noord-Holland, Haarlem
 GT De Tussenstand. Aanwinsten en opdrachten 1995-2000, De Paviljoens, Almere
 GT Een bonte verzameling, De Paviljoens, Almere
 O Ngazi-Nguzo, Stadsdeel Bos en Lommer, Amsterdam, Haarlemmerweg/Admiraal de Ruijterweg
- Begoña Muñoz Garcia (1997-1998)**
 GT Revolving doors: Public Sphere / Private Domain, Apexart, New York (NY), US
 MA A very Fancy Fair, Langerakbaan, Leidsche Rijn, beeldende kunstmanifestatie in vorm van jaarmarkt
 T Gaur Hemen Orain, Museu de Belles Arts, Bilbao, ES
 T Passatge de Montcada, Montcada Gallery of Fundació "La Caixa", Barcelona, ES; met publikatie
- Mathieu Nab (1984-1988)**
 GT Buiten Beelden Binnen IV, SBK Beelden Bickerseiland, Amsterdam
 GT Jeroen Bosch: Tuin der Lusten, Galerie Hüsstege, Den Bosch
 GT Galerie Hüsstege, Den Bosch

Mayumi Nakazaki (2000-2001)

- GT I am someone else, Chapel, Plantage Doklaan 8-12, Amsterdam
- GT Voormalige Lutherse Kerk, Amsterdam
- S Huygens grant, NUFFIC
- S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
- TV O vader!, AVRO, (regisseerde aflevering in de serie "De achtbaan")

Shahryar Nashat (2001-)

- GT Record collection, Galerie Forde, Genève, CH
- KB Kunst 2000, Zürich, CH, Kunstraum Walcheturm Videolounge
- PR namics e-commerce prize, Basel, CH
- PR Prix Kiefer-Hablitzel, Basel, CH
- PR Swiss Federal Prize for Visual Arts, Basel, CH
- S Fondation Barbour, Genève, CH
- S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
- T All the way back, Centro d'Arte Contemporaneo Ticino, Bellinzona, CH
- T And he was meant to disappear, Galerie Elizabeth Kaufmann, Zürich, CH

Agnaton Nassar (1981-1984)

- GT Amstelveen Triënnale 2001, Cobra Museum voor Moderne Kunst, Amstelveen
- R 'Saskia en Hassan gaan trouwen', Leids Nieuwsblad
- T Saskia en Hassan gaan trouwen, Universiteitsbibliotheek, Leiden

Shibu Natesan (1996-1997)

- C Engendering - Images of Women, The Guild Art Gallery, Mumbai, IN
- GT Engendering - Images of Women, The Guild Art Gallery, Mumbai, IN
- GT Van verre..., Galerie Nanky de Vreeze, Amsterdam
- KB KunstRAI, Amsterdam, with Galerie Nanky de Vreeze
- T Galerie Nanky de Vreeze, Amsterdam

Tero Nauha (1999-2000)

- GT Filter Rooms, Homegallery, Rotterdam, met Gil & Moti
- PER It's Done But Is It Dead?, Outline, Amsterdam, met Mark Bain
- R 'Vluchtige kunst die je toch niet vergeet', de Volkskrant, Anne van Driel
- T Recording weaves, Exedra, Hilversum, opening met performance 'I don't know' samen met Mark Bain

David Neirings (1999-2000)

- GT AIRstallation, Galerie In Situ, Aalst, BE
- GT Cargo Series, De Bagagehal, Amsterdam
- I Travel Kit, MU, Eindhoven
- T AIRstallation, Watertoren CHK, Vlissingen, met Mo Becha
- T Airstallation, Window gallery, Antwerpen, BE

Luan Nel (1998-1999)

- A 'Villa De Bank', De Twentsche Courant Tubantia
- T Kwyt, Villa de Bank, Enschede

Elske Neus (1997-1998)

- GT Bijzondere bijdragen, Nederlands Film Festival, Utrecht, Dans (2000)
 GT LocusFocus, Sonsbeek 9, Arnhem
 GT Present, Museum voor Moderne Kunst, Arnhem
 P Sonsbeek 9 Locus/Focus 2001, Sonsbeek
 R 'Gewillig decor', de Volkskrant, A. van Driel
 T Stella Lohaus Gallery, Antwerpen, BE

Annemarie Nibbering (1989-1991)

- GT Al huid, Kunstlijn, Haarlem

Rinke Nijburg (1993-1994)

- A 'Kunstwerk van de maand februari', Tentoonstellingskrant SBK Gelderland, februari
 A 'Prenten Rinke Nijburg 'kunstwerk van de maand', Barneveldse Krant
 GT 7 Goede dagen, Museum Het Valkhof, Nijmegen
 GT Figures in fields, Loerakker Galerie, Amsterdam
 GT Pietà, Museum voor Religieuze Kunst, Uden
 KB KunstRAI, Amsterdam, met Loerakker Galerie
 T soul mates, Gist, Brummen

Barry Nijkeuter (2001-)

- S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
 GT It's a hang, Rijksakademie van beeldende kunsten, Amsterdam, curator Michel François
 GT Academie Minerva, Groningen, diploma project; installation, photo and video

Jens Nippert (2000-2001)

- GT daad-weltwärts, Kunstmuseum Bonn, Bonn, DE
 P Geschichte einer unterirdischen Floßfahrt mit Mastbruch und Rettung im Ballon, der unterwegs zum Zeppelin umgebaut wird, Staatliche Akademie der Bildenden Künste, Karlsruhe, DE
 S DAAD, DE
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
 T Debütantenausstellung, Lichthof der Akademie, Karlsruhe, DE

Xavier Noiret-Thomé (1996-1997)

- GT Ici & maintenant / Hier & nu, Espace 251 Nord, Brussel, BE
 GT La Jeune Peinture Belge / Jonge Belgische Schilderkunst, Antichambres. Paleis voor Schone Kunsten, Brussel, BE
 GT Erwan Maheo, Xavier Noiret-Thomé, Catherine Bastide, Brussel, BE

Monica Nouwens (1991-1993)

- L Rijksakademie van beeldende kunsten, Amsterdam
 T Rubbernecking, Stedelijk Museum Bureau Amsterdam, Amsterdam

Lennaart van Oldenborgh (1994-1995)

GT Tautology, Smart Project Space, Amsterdam, curator

Jacco Olivier (1997-1998)

R 'Jacco Olivier in Plus Min', Ons Eiland Schouwen-Duiveland
T TY 507, Stichting Plus Min, Renesse
GT Tracing my white horse, Het Consortium, Amsterdam

Paulina Olowska (2001-)

A "Enigmatic Girls. Lucy McKenzie & Paulina Olowska in conversation", Untitled Contemporary Art, Summer 2001
C IX Festival Inner Spaces, Ostatnia Kobieta, the last woman, PL
GT Contemporary Painting, National Gallery, Wroclaw, PL
GT Fish Eye, BWA Gallery, Slupsk, PL
GT Hotel Subrosa, Cabinet Gallery, London, GB
GT Inner Spaces, Poznan, PL
GT Mascarada, Contemporary Art Center, Poznan, PL
GT Open Studios, Center for Contemporary Art, Kitakyushu, JP
GT Psycho-booble, Raucci / Santamaria Gallery, Napoli, IT
GT Relax, National Gallery, Bialystok, PL
R 'Heavy Duty, Inverleith House, Edinburgh', The Guardian, GB, Elisabeth Mahoney
R 'Heavy Duty: Lucy Mckenzie and Paulina Olowska', The List 91, GB, Sarah Lowndes; 10-24 May 2001
R 'The fine art of fulfilling hype', The Sunday Times, GB, Elisabeth Mahoney
S Océ N.V.
S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
T Heavy Duty, Inverleith House, Edinburgh, GB, met Lucy Mckenzie
T Mural Project, Solidarity Shipyard, Gdansk, PL, met L.Mckenzie
T Raucci / Santamaria Gallery, Milano, IT

Serge Onnen (1990-1992)

GT The Sweatshop, W139, Amsterdam
GT Home, Loerakker Galerie, Amsterdam

Owen Oppenheimer (1996-1997)

F Mudchute, 10 min.
FF Impakt Festival voor vernieuwende beeld en geluidscultuur, Centraal Museum, Utrecht
GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam
GT Swenglish, Swedish IASPIS/ACME studio, London, GB
P A public space odessey. Nieuwe Kunst / New Art in Amsterdam, Amsterdams Fonds voor de Kunst, Amsterdam
TV Kunstkanaal, met Mudchute

Els Opsomer (1996-1997)

GT (They say this is the) Place - Een plaatsbepaling, Koningin Fabiolazaal KFZ, Antwerpen, BE
GT Ici & maintenant / Hier & nu, Espace 251 Nord, Brussel, BE
GT Still | Life, hARTware projecte, Dortmund, DE

mondophrenetic TM, Badischer Kunstverein, Karlsruhe, DE

Fahrettin Örenli (2000-2001)

- GT Amstelveen Triënnale 2001, Cobra Museum voor Moderne Kunst, Amstelveen
- GT Exhibition of Contemporary Artists in the Netherlands, Turkish Consulate, Rotterdam
- S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science

Gabor Ösz (1993-1994)

- T The Liquid Horizon, Gemeentemuseum, Den Haag

Ebru Özseçen (1997-1998)

- GT Les Intérieurs du Monde, Spaarnestad Fotoarchief, Haarlem
- GT Les Intérieurs du Monde, Zaans Museum, Zaanstad
- GT LocusFocus, Sonsbeek 9, Arnhem
- GT Transsexual Express. A classic for the third millennium, Centre d'Art Santa Monica, Barcelona, ES
- GT Unlimited.NL #4, De Appel, Amsterdam
- I The Red Architecture Venetian Machine Boy's Dream Ornaments, 2000, Lindig in Paludetto, Nürnberg, DE
- T Sugar top girl, Henry Urbach Architecture, New York (NY), US

Rudolf Pacsika (1995-1996)

- GT Compatibility, ZOO Galerie, Nantes, FR
- T Infantilisme, Institut Français de Budapest, Budapest, HU

Fernando Palma Rodriguez (1994-1995)

- A 'Mechatronic Circus: Tecnología, arte y narrativa', Noticias Latin America, Leonard Boix, juni

Jesús Palomino (2001-)

- GT Doméstico, Madrid, ES
- GT Figuraciones del Sur, Centro de Arte Joven, Madrid, ES
- GT Galeria Carmen Claramunt, Barcelona, ES, met publikatie
- GT Neubauten, W139, Amsterdam
- GT Squat, Smart Project Space, Amsterdam
- KB ARCO, Madrid, ES, met Galeria Helga de Alvear, Madrid
- S Fundación Marcelino Botín, ES
- S Kaus Australis Stichting, Rotterdam
- S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
- T Galeria de Helga de Alvear, Madrid, ES
- T Para la Gente de la Ciudad. Malaga, Sala de Arte Moreno Villa, Málaga, ES

Anne van der Pals (1996-1997)

- GT Delta Axis@Marshall Arts. The Dutch Connection 2, Kunstruimte NP40, Amsterdam

- GT Eight sculptors, Galerie Annette de Keyser, Antwerpen, BE
T Galerie De Expeditie, Amsterdam, part of project 'Embodiment'
- Annette Palstra (1991-1993)**
- GT Under construction, Factor 44, Borgerhout, BE, presented by The Indoor Land Art Program
GT Art Rooms, Winston Hotel, Amsterdam, 'Ilopovo yopou', room 410
- Guillaume Paris (1993-1994)**
- A 'Le Monde enchanté des marchandises, entretien avec Guillaume Paris', La Voix du Regard, Hugues Marchal, nr. 14 (fall 2001)
GT Nos Rendez-vous (3)..., Galerie Michel Rein, Paris, FR
KB FIAC 2001, Paris, FR, met Galerie Michel Rein
V Abstractionnisme Expressionniste I,
- Jan van der Ploeg (1983-1986)**
- T Test-Grip, Exedra, Hilversum
GT Under construction, De Branderij, Antwerpen, BE, met 'Grip', (The Indoor Land Art Program)
GT Under construction, Factor 44, Borgerhout, BE, (The Indoor Land Art Program)
- Liza May Post (1994-1995)**
- A 'A need for a basis camp', NRC Handelsblad, Sandra Smallenburg (interview)
A Covering up Lisa May Post', Metropolis M, Tineke Reijnders, Special edition Summer
A Het Parool
A 'Ik vertel geen verhaal, ik maak beelden'. Liza May Post in Nederlands paviljoen tijdens Biënnale Venetië', Noordhollands Dagblad, Angelique Spaninks
A 'Kwetsbare raadsels in duistere doos. Liza May Post in het Nederlands paviljoen tijdens de 49ste Biënnale van Venetië', Eindhovens Dagblad, Angelique Spaninks
A 'Nederland legt keurige maar weinig avontuurlijke eieren', de Volkskrant, Sacha Bronwasser
A 'Social impact & commerce', Metropolis M, Rein Wolfs, Special edition Summer
A 'Wonderlijke muurbloemen van Liza May Post', de Volkskrant, Anne van Driel
GT Fotografie uit de KPN collectie, Huis Marseille, Amsterdam, met publikatie
GT Mobile Wall Systems 1996-, Museum Boijmans Van Beuningen, Rotterdam
GT Post-Nature. Ten Dutch Artists, Biennale di Venezia, Venezia, IT, Ca' Zenobio, Dorsoduro
GT Vanuit de beweging, Groninger Museum, Groningen, manifestation 'Blue Moon'
MA Flash, Institut Néerlandais, Paris, FR, Journées de musique contemporaine
P KPN collectie fotografie: Huis Marseille, Amsterdam, Els Barents...[et al.] [red.], Huis Marseille, Amsterdam [2001]
P Liza May Post, Biennale di Venezia 2001, Stedelijk Van Abbemuseum, Eindhoven
R 'Een marktkraam vol wisselende aankopen', de Volkskrant, Esma Moukhtar
R 'Opnieuw', Tubelight, Martijn Verhoeven, nr. 13 (jan/feb)
R 'Stedelijk overtuigt niet met nieuwe aanwinsten', de Volkskrant, Merel Bem
T Biennale di Venezia, Venezia, IT, Dutch Pavilion, Giardini di Castello
T Stichting Kunst Openbare Ruimte, Amsterdam
T Visitors, Stichting Kunst Openbare Ruimte, Amsterdam
- Ilya Rabinovich (1998-1999)**
- A photographs, Studio Art Magazine, Tel Aviv, IL, March-April 2001

- GT For Compensation, Feike de Boerlaan, Amsterdam
 MA Werkspoor 2001, Storkterrein, Amsterdam
 T Ilya Rabinovich, Kanal 11 & 20, Brussel, BE
- Michael Raedecker (1993-1994)**
 A 'Venijnig en politiek incorrect. Honderd hipste kunstenaars bloeiend in Fresh Cream',
 de Volkskrant, Sacha Bronwasser
 GT Far from us, Annet Gelink Gallery, Amsterdam
 GT Post-Nature. Ten Dutch Artists, Biennale di Venezia, Venezia, IT, Ca' Zenobio, Dorsoduro
 TV Michael Raedecker, VPRO, documentaire van Michiel van Nieuwkerk
- Jannie Regnerus (1995-1996)**
 GT Open Studio, CCA, Kitakyushu, JP
- Lawrence Rengert (2000-2001)**
 FF Summer video/film evening, Museum Ludwig, Köln, DE, through Plus Gallery Düsseldorf/Köln
 GT Den-city, eme3 / Centre de cultura contemporanea, Barcelona, ES
 L Lecture during 'It's done, but is it dead?', Outline, Amsterdam, curated by Monali Meher
 L University of California, Los Angeles (CA), US
 PER Help, Outline, Amsterdam
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
- Wouter van Riessen (1991-1992)**
 A 'Als wroeging kwelt', de Volkskrant, Marian Buijs; illustratie Wouter van Riessen
 GT Het traditieproject, PlaatsMaken Galerie, Arnhem
 GT Migrating Identity, Hooghuis, Arnhem
 KP Jan Klaassen, Signature IV, Stichting Plaatsmaken/Het Grafisch Centrum, Arnhem
 MA Sonsbeektheateravenue, Sonsbeek Park, Arnhem, music
 P Art - Pop - City, DE, Revolver Verlag, Frankfurt/Main
 T Wouter van Riessen, Illustraties, Fries Museum, Leeuwarden
- Jeroen de Rijke & Willem de Rooij (1997-1998)**
 A 'Stedelijk koopt film en video', Het Parool
 A 'Het venster van De Rijke & De Rooij', Skrien, Esma Moukhtar, nr.1, jrg. 33
 A 'Social Impact & Commerce', Metropolis M, Rein Wolfs, Special edition Summer
 GT Casino 2001, S.M.A.K., Gent, BE, 1st Quadrennial of Contemporary Art
 GT CITYJAM # 2, Stichting Hooghuis, Arnhem locatie: Centraal station NS en stationsgebied;
 Ligtingen/de Rooij, multimedia i.s.m.stadsomroep
 GT Deliberate Living, Greene Naftali Gallery, New York (NY), US
 GT For Compensation, Feike de Boerlaan, Amsterdam, (Willem de Rooij)
 GT Neue Welt, Frankfurter Kunstverein, Frankfurt am Main, DE
 GT New Heimat, Frankfurter Kunstverein, Frankfurt am Main, DE
 GT Squatters, Serralves Foundation, Porto, PT, in different places in town

GT Yokohama 2001: International Triennale of Contemporary Art, Pacifico Yokohama Exhibition Hall, Yokohama, JP
 R 'De Rijke & De Rooij', Kunstbeeld, Esther Darley, nr. 2, februari
 T Regen Projects, Los Angeles (CA), US
 T Tre filmer / Three films, Museet for Samtidskunst, Oslo, NO

Marie-José Robben (1985-1988)

GT Galerie Nieuw Schoten, Haarlem
 R 'Expositie Galerie Nijehove Diepenheim', Deldens Weekblad
 R 'Stoere landschappen en paarden op sokkels: Expressief werk van Marie-José Robben en Annette Koek', o.a. IJmuider Courant, Haarlems Dagblad, Monica Aerden
 T Galerie Nijehove, Diepenheim
 T Recente schilderijen, Galerie Josine Bokhoven, Amsterdam

Marco Rolla (1998-1999)

GT Floating Time 2001/Tuin der Lusten, De Groote Stroom, Den Bosch
 GT Vanuit de beweging, Schuitenschuiverskwartier, Groningen, manifestatie 'Blue Moon'
 PER It's Done But Is It Dead?, Outline, Amsterdam
 R 'Boottochtje in de geest van Jeroen Bosch', NRC Handelsblad, Sandra Smalenburg
 T Espacio Duplus, Buenos Aires, AR

Sandra Rosa Dias (2000-2001)

GT You are here, Rijksakademie van beeldende kunsten, Amsterdam, installation
 S Instituto de Arte Contemporânea, Lisboa, PT
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science

Mathilde Rosier (2001-)

FF Impakt Festival voor vernieuwende beeld en geluidscultuur, Centraal Museum, Utrecht
 FF World Wide Video Festival, Montevideo, Amsterdam
 GT Dessins en cours, Musée des Beaux Arts, Paris, FR
 GT Sincères félicitations, Musée des Beaux Arts, Paris, FR
 GT Tambours et trompettes, Immanence Gallery, Paris, FR
 S Ministère des Affaires Étrangères (AFAA) et Ministère de la Culture et de la Communication (DAP), FR
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
 T Le chateau intérieur, Galerie Public, Paris, FR

Julika Rudelius (1999-2000)

FF National Cinema Museum, Torino, IT
 GT From Here to Reality – a Dutch show, The Swedish Contemporary Art Foundation, Stockholm, SE
 GT Group Show, Impakt Festival, Utrecht, in Centraal Museum
 GT The People's Art / A Arte do Povo, Witte de With, Rotterdam
 GT The People's Art / A Arte do Povo. Contemporary Dutch Art / Arte Contemporânea Neerlandesa, Central Eléctrica do Freixo, Porto, PT
 GT You never walk alone, Stroom HCBK, Den Haag
 MA Lost and Found, Amsterdam, (feb)
 P Kunst in het Oostelijk Havengebied in Amsterdam / Art in Amsterdam's Eastern Dock Area,

- 010 Publishers, Rotterdam; texts by Bert Jansen & Janneke Wesseling
 T Talkshow, Stedelijk Museum Bureau Amsterdam, Amsterdam
- Iris Le Rütte (1983-1987)**
 GT De laatste lof, Phoebus, Rotterdam
- Noa Sadka (1997-1998)**
 GT Winners of the annual prizes in art and design, Israel Museum, Jerusalem, IL
 PR Prize for a Young Artist, Israel Museum, Jerusalem, IL
- Rebecca Sakoun (2000-2001)**
 GT Den-city, eme3 / Centre de cultura contemporanea, Barcelona, ES
 GT La Cucina Mobile, Plus eV, Düsseldorf, DE
 GT plus.quam.perfekt, Filmbar: Museum Ludwig, Köln, DE
 PER appearing live, zu tun in b., Köln, DE
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
- Martijn Sandberg (1990-1990)**
 GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam
 GT Multiple meervoud, De Parel, Amsterdam
 GT The Longlist, Galerie Het Langhuis, Zwolle
 P A public space odessey. Nieuwe Kunst / New Art in Amsterdam, Amsterdams Fonds voor de Kunst, Amsterdam
- Frank Sanderink (1988-1990)**
 T Malerei und Zeichnung, Akademie für Kultur & Bildung in Berlin, Berlin, DE
- Bojan Sarcevic (1999-2000)**
 A 'Bojan Sarcevic. Toe-eigeningspogingen', Nieuwsbrief Bureau Amsterdam, Anja Dorn, nr. 59
 GT 10 years, Gebauer, Berlin, DE
 GT Ferveur, proposition collective, Les Subsistances, Lyon, FR
 GT Tirana Biennale 2001, National Gallery/Chinese Pavilion, Tirana, AL
 GT Tracking, CCAC Logan Galleries, San Francisco (CA), US
 GT Traversées, Musée d'art Moderne de la Ville de Paris, Paris, FR
 I IFriedrichsstrasse ecke Reichstagfuhrer, Berlin, Marie-Blanche Carlier, Nathalie Boutin, Berlin, DE, posters in de openbare ruimte
 R 'Hoboïst als slangenbezweerder. Turkse muzikanten maken zich Marley's reggae eigen', De Telegraaf, Paola van de Velde
 T Cover versions, Galerie Gebauer, Berlin, DE
 T Cover versions, Stedelijk Museum Bureau Amsterdam, Amsterdam
 T Ohne Titel (Bamako) 2000, Galerie Elisabeth Kaufmann, Zürich, CH

Theo Schepens (1989-1991)

- GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam
- GT Bollywood has arrived, Passenger Terminal Amsterdam, Amsterdam
- GT Heemskerk aan Zee, Heemskerk, met publikatie
- GT Kunstenaarscentrum Bergen, Bergen
- GT Lokaal 01, Breda
- GT Oplossend vermogen, Watertoren AK, Vlissingen
- GT Stilet, TENT., Rotterdam
- O Onuitputtelijke Voorraden, Gemeente Heemstede, School Overboslaan
- O Vliegend Hert, Gemeente Amsterdam, Amsterdam-Noord
- P A public space odessey. Nieuwe Kunst / New Art in Amsterdam, Amsterdams Fonds voor de Kunst, Amsterdam

Janine Schimkat (1998-1999)

- GT Schoonheid, Sigarenfabriek, Delft
- KB Art Rotterdam, Rotterdam
- KB KunstRai, Amsterdam
- S Basisstipendium, Fonds BKVB, Amsterdam
- T "Omnis Cella e Cellula", A-1, Maastricht
- T keramiek en glaswerken, de Nederlandsche Bank, Amsterdam

Dierk Schmidt (1996-1997)

- GT 4 Free, Büro Friedrich, Berlin, DE
- T Ich weiss... was du nicht weisst... 'When opinion becomes an occasion for calculation', Objectif, Antwerpen, BE

Marike Schuurman (1999-2000)

- A 'Rijksakademie van Beeldende Kunsten, Amsterdam', Tema Celeste, Giuliana Carusi Setari, jrg. 18 (zomer 2001) nr. 86
- GT dutchdelight, foam, Amsterdam
- GT L'Oeil du Nord II, Maison Descartes, Amsterdam
- GT mooie foto's, Aschenbach & Hofland Galleries, Amsterdam
- MA In Focus, De Badcuyp, Amsterdam
- T Trivialities, Buro Leeuwarden, Leeuwarden

Nebojsa Seric Soba (2000-2001)

- A 'Artistic statement', After Image, New York (NY), US, vol. 28
- GT Body and the East, Exit Art, New York (NY), US
- GT Never stop the Action, Sporgasse/Färbergasse, Graz, AT
- GT Tirana Biennale 2001, National Gallery/Chinese Pavilion, Tirana, AL
- GT Under construction, Factor 44, Borgerhout, BE, (The Indoor Land Art Program)
- GT What, how and for whom, Kunsthalle Exnergasse, Wien, AT
- PER Splitzij, De Bijenkorf, Amsterdam, hoeketalage
- R 'Op hol geslagen legioen in vloeibaar zand', de Volkskrant, Sacha Bronwasser
- R 'Studenten tonen kunst', De Telegraaf
- S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science

- V Square, Warsaw, PL, 5 minutes
 V The Walk, Auschwitz, PL, 2,5 minutes
- Riek Sijbring (1991-1993)**
 L Inside the Archive: the Politics and Poetics of Collecting, De Geuzen, Amsterdam, Albert Wulffers
 P Parole! Parole!, De Geuzen, Amsterdam, Gruppo A12(IT)+ Udo Noll (DE)
- Isabelle Simons (1994-1995)**
 GT Tracing my white horse, Het Consortium, Amsterdam
 T Schilderijen en tekeningen, Galerie Maria Chailloux, Amsterdam
- Agata Siwek (2001-2001)**
 GT Musée des Beaux Arts, Le Locle, CH
 GT Kanagawa prefectural Gallery, Kanagawa, JP
 GT Eusebiuskerk, Arnhem
 GT Tuinbeestjes, Artots, Den Bosch
 GT Las Palmas, Rotterdam
- Det Smeets (1980-1985)**
 GT Open Atelierdagen, Artoteek Oost, Amsterdam
 T Nieuwe beelden, AdK, Amsterdam
- Peter Smit (1983-1986)**
 T Schilderijen, Galerie Vieleers, Amsterdam
- Stephanie Smith (1991-1993) & Edward Stewart (1990-1992)**
 T Smith / Stewart. Whatever was in your head you projected on the wall, Galerie Akinci, Amsterdam
- Gregg Smith (2001-)**
 PER Trams taken and trams missed, Muiderpoort, Amsterdam
 PRO The Lovephones, Gasworks Studios and Gallery, London, GB
 S Ernest Oppenheimer Memorial Trust, Johannesburg, ZA
 S Harry Crossley Foundation Trust, Cape Town, ZA
 S National Art Council, ZA
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
- Machiel van Soest (1991-1993)**
 GT SCHOON, W139, Amsterdam
- Monika Sosnowska (1999-2000)**
 GT Tirana Biennale 2001, National Gallery/Chinese Pavilion, Tirana, AL
 T Mala alicja, Centrum sztuki wspolczesnej, Zamek Ujazdowski, Warszawa, PL

- GT Concepts on the Move, HISK, Antwerpen, BE
 GT il y a toujours quelqu'un qui veut quelque chose, galerie du jour agnès b., Paris, FR
 Affinités électives nr.3
 GT Cabinets of wishful thinking, Galerie Retort, Amsterdam

Dieuwke Spaans (2001-)

- C 8 Kunstenaars, Prix NI, Galerie Nouvelles Images, Den Haag
 GT PRIX NI 2001, Galerie Nouvelles Images, Den Haag
 GT She, The Chinese European Art Center, Xiamen City, CN
 GT Unbreakable, Arti et Amicitiae, Amsterdam
 GT Wij zijn weer thuis, De Praktijk, Amsterdam
 K Fries Museum, Leeuwarden
 R 'Dieuwke Spaans in Buro Leeuwarden', Huis aan Huis Leeuwarden
 R 'Keelzangers en een dood paard in Open Ateliers', NRC Handelsblad, Hans den Hartog Jager
 R 'Marsmuziek en een leger van naalden. Amsterdamse Rijksakademie houdt Open Ateliers',
 De Telegraaf, Paola van de Velde
 R 'Uiterst traag breekt de zon door', de Volkskrant, Karin Feenstra
 R 'Verontrustend', Friesch Dagblad, rubriek 'Kunstvaria'
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
 T damn right i am somebody, Archipel, Apeldoorn, met Bas Louter
 T I will never understand me, Buro Leeuwarden, Leeuwarden
 T Pussy footing around, De Praktijk, Amsterdam

Chantal Spit (2001-)

- GT internet-galerie
 GT Mastodont (de voorwereldlijke werkelijkheid), Outline, Amsterdam
 GT Op de huid bekeken, SBK Kunsthall de Remise, Amsterdam
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
 S Zilveren Kruis Achmea

Patricia Spoelder (1995-1996)

- C Interbellum grafiek 2, Interbellum grafiek, Amsterdam
 GT I am someone else, Chapel, Plantage Doklaan 8-12, Amsterdam

Marlene Staals (1991-1993)

- GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam
 O Stichting GGZ Friesland, Heerenveen
 P A public space odessey. Nieuwe Kunst / New Art in Amsterdam, Amsterdams Fonds voor de
 Kunst, Amsterdam

F. Starik (1987-1989)

- GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam
 P A public space odessey. Nieuwe Kunst / New Art in Amsterdam, Amsterdams Fonds voor de
 Kunst, Amsterdam
 T Simpele Ziel, Flatland Gallery, Utrecht
 TH Grote vis, Zeebelt Theater, Den Haag

Georgina Starr (1993-1994)

- CD Art - Pop - City, Revolver Verlag, Frankfurt am Main, DE (DVD)
 GT dai dai dai, where do we go from here?, Montevideo/TBA, Amsterdam
 GT Een goed in de weg staande tafel, Galerie van Gelder, Amsterdam
 GT En verder..., Annet Gelink Gallery, Amsterdam
 GT Fotografie uit de KPN collectie, Huis Marseille, Amsterdam
 GT Le Rire d'Echo, Centre d'Art Contemporain, Genève, CH
 MA Een goed in de weg staande tafel, Galerie van Gelder, Amsterdam
 R 'Szeemann heeft voor elk wat wils', Het Parool, Marina de Vries
 R 'Weinig geslaagde flirt in Montevideo', o.a. Alkmaarsche Courant, Monique Groot
 TV Tokyo TV 1, met 'The Bunny Lake Collection'

Bea Stienstra (1988-1990)

- DIV Excursies kunst in de openbare ruimte. IJsselstein - Nieuwegein - Utrecht - Apeldoorn - Utrecht, Stroom HCBK, Den Haag, 'Three Floating Figures'
 GT Een bonte verzameling, De Paviljoens, Almere
 GT Floating Time 2001/Tuin der Lusten, De Groote Stroom, Den Bosch
 GT Het Münchhausen Syndroom, Outline, Amsterdam

Tim Stoner (1997-1998)

- A 'Back to the future as avant-garde arts prize goes to oil painter and his nuclear families', The Independent, GB, Louise Jury
 A 'Grote kunstprijs voor Tim Stoner', NRC Handelsblad
 A 'Kunstprijs voor ex-student', o.a. Algemeen Dagblad
 A 'Nieuwe prijs voor Tim Stoner', Het Parool
 A 'Painter wins top ICA prize', The Times, GB, Dalya Alberge
 C Beck's Futures 2, ICA, London, GB
 GT ICA Beck's Futures 2, Bluecoat Gallery, Liverpool, GB
 GT ICA Beck's Futures 2, Fruitmarket Gallery, Edinburgh, GB
 GT ICA Beck's Futures 2, Institute of Contemporary Arts, London, GB
 GT The Leisure Society, De Vleeshal, Middelburg
 PR Beck's Futures 2 Award, ICA, London, GB
 T Natives, Kerstin Engholm Galerie, Wien, AT

Greg Streak (1997-1998)

- A 'A feature on an artist in the public eye: Greg Streak', Artthrob, Virginia MacKenny, nr. 42 (feb)
 GT South - voyages into mutant technologies, Camoes Institute - Portugese Cultural Centre, Maputo, MZ

Berend Strik (1985-1988)

- A 'Bollywoodsterren in de Keukenhof', Het Parool, Maartje den Breejen
 GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam, met Hans van Houwelingen
 GT Bollywood has arrived, Passenger Terminal Amsterdam, Amsterdam

GT De Nederlandse ontwerpen van de euro, Nederlands Muntmuseum, Utrecht
 GT Open Studios, Malmö Art Academy, Malmö, SE
 GT Vanuit de beweging, Groninger Museum, Groningen, manifestatie 'Blue Moon'
 L De Beeldende Kunst Slaat Terug, Lux, Nijmegen, Rutger Pontzen in gesprek met Berend Strik
 MA In Focus, De Badcuyp, Amsterdam
 P A public space odessey. Nieuwe Kunst / New Art in Amsterdam, Amsterdams Fonds voor de Kunst, Amsterdam
 R 'Bollywood in een dekbedovertrek', de Volkskrant, Lucette ter Borg
 T Reproductive rights are human rights, Galerie Annette de Keyser, Antwerpen, BE

Marcelino Stuhmer (2001-)

A 'Liever koffie en gras dan verf en penseel', de Volkskrant
 GT De Koninklijke Subsidie voor Vrije Schilderkunst, Gemeente Museum, Den Haag
 GT Recent work, Jewett Cultural Center, Salt Lake City (UT), US
 PR De Koninklijke Subsidie voor Vrije Schilderkunst, Stichting Koninklijk Paleis, Amsterdam
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science

Robert Suermondt (1990-1992)

GT Far from us, Annet Gelink Gallery, Amsterdam
 T Galerie Rodolphe Janssen, Brussel, BE

Apolonija Sustersic (1994-1995)

GT City Lounge, 2. Berlin Biennale 2001, Berlin, DE
 GT Kunsthalle, Budapest, HU
 L Kunsthalle, Budapest, HU
 PRO Home Design Service, Langerakbaan, Leidsche Rijn
 R 'Gratis interieuradviezen voor Leidsche Rijners', Lucasx, Véronique Hoedemakers, jrg. 8 (zomer) nr. 3
 T Home Design Service, Casco, Utrecht
 T Paul Slusser Gallery, Michigan, US

Rob Sweere (1991-1992)

CD PARK 4DTV, video-cd, ParkTV
 GT Beeldentuin de 5 zinnen, Arnhem
 GT Cityjam/ Hooghuis, Arnhem
 GT Landgoed Schovenhorst, Putten
 GT Raid Projects, Los Angeles (CA), US
 GT Stichting G.A.N.G., Arnhem
 O Gemeente Lingewaal,
 PER Cypress College, Los Angeles (CA), US
 PRO De Baak (VNO), Driebergen
 T Transit, Delft
 TV PARK 4TV
 V Park 4 DTV, Berlin, DE

Tomoko Take (1997-1998)

- P A-Prior, nr. 5 (lente/zomer)
 R 'Julia Kristeva en de gekke milkshake', NRC Handelsblad, Hans den Hartog Jager

Fiona Tan (1996-1997)

- A 'Fotografie kijkt vooruit, schilderkunst achterom', Het Parool, Marina de Vries
 GT 2. Berlin Biennale 2001, Berlin, DE
 GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam
 GT Endtroducing, Villa Arson, Nice, FR
 GT Exploding Cinema/Cinema without walls, Museum Boijmans Van Beuningen, Rotterdam
 GT futureland2001.com, Museum Abteiberg, Mönchengladbach, DE, met publikatie
 GT futureland2001.com, Museum van Bommel van Dam, Venlo, met publikatie
 GT Mobile Wall System 1996-, Museum Boijmans Van Beuningen, Rotterdam
 GT Plateau of Mankind, Biennale di Venezia, Venezia, IT
 GT Un livre, un artiste, une performance, Galerie Michel Rein, Paris, FR
 GT Yokohama 2001: International Triennale of Contemporary Art, Pacifico Yokohama Exhibition Hall, Yokohama, JP
 I Rain 2001, Galerie Elisabeth Kaufmann, Zürich, CH
 KB Art Unlimited, Art Basel, Basel, CH, met Galerie Paul Andriesse
 KB FIAC 2001, Paris, FR, met Galerie Michel Rein
 KP Marebito
 P A public space odessey. Nieuwe Kunst / New Art in Amsterdam, Amsterdams Fonds voor de Kunst, Amsterdam
 R 'Dansen met de Mexicaanse superman', NRC Handelsblad, Anna Tilroe
 R 'Een marktkraam vol wisselende aankopen', de Volkskrant, Esma Moukhtar
 R 'Een naakte vrouw met suikerklontjes', NRC Handelsblad, Hans den Hartog Jager
 R 'Stedelijk overtuigt niet met nieuwe aanwinsten', de Volkskrant, Merel Bem
 R 'Szeemann heeft voor elk wat wils', Het Parool, Marina de Vries
 T Galerie der Hochschule für Gestaltung und Kunst, Luzern, CH
 T Matrix 144, Wadsworth Atheneum Museum of Art, Hartford, US
 T Recent works, Galerie Michel Rein, Paris, FR
 T Wako Works of Arts, Tokyo, JP

Christine Tauber (1998-1999)

- GT Vanuit de beweging, Luktenieuwstraat, Groningen, manifestatie 'Blue Moon'
 PER It's Done But Is It Dead?, Outline, Amsterdam
 R 'Galerie van de Week', AFM, Amsterdam, interview
 R 'Vluchtige kunst die je toch niet vergeet', de Volkskrant, Anne van Driel

Jennifer Tee (2000-2001)

- A 'Beeld', Lust & Gratie, Jennifer Tee & Jonas Ohlsson, nr. 65
 A 'Fotografie kijkt vooruit, schilderkunst achterom', Het Parool, Marina de Vries
 A 'Het is een absurde wereld', de Volkskrant, Esma Moukhtar
 A 'Kunstexplosie. Jennifer Tee maakt mysterieuze installaties', Blvd., nr. 4

- A 'Op jacht naar de Toverknaal. Schimmig reisverslag van Jennifer Tee in Sittard', De Telegraaf, Paola van de Velde
- A 'Rijksakademie van Beeldende Kunsten, Amsterdam', Tema Celeste, Giuliana Carusi Setari, jrg. 18 (zomer 2001) nr. 86
- A Stedelijk koopt film en video, Het Parool
- GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam, Mupi-project
- GT dai dai dai, where do we go from here?, Montevideo/TBA, Amsterdam
- GT Group show X 2, Galerie Fons Welters, Amsterdam
- GT Kyoto x Amsterdam - New Directions, Kyoto Art Centre, Kyoto, JP
- GT NL, Milano, IT, met exhibit: "Down the Chimney"
- GT Vanuit de beweging, Luktenieuwstraat, Groningen, manifestatie 'Blue Moon'
- GT Wild Zone, Witte de With, Rotterdam
- PER Art Bar les 33, Rotterdam
- PR Uriôt-prijs, Rijksakademie van beeldende kunsten, Amsterdam
- R 'Fictieve ontmoeting tussen drie kunstenaars', de Volkskrant, Merel Bem
- R 'Keelzangers en een dood paard in Open Ateliers', NRC Handelsblad, Hans den Hartog Jager
- R 'Liever een camera dan verf en kwast', Het Parool, Marina de Vries
- R 'Op hol geslagen legioen in vloeibaar zand', de Volkskrant, Sacha Bronwasser
- R 'Stedelijk overtuigt niet met nieuwe aanwinsten', de Volkskrant, Merel Bem
- R 'Visie op het leven in het kunstmuseum', Tubelight, Daphne Pappers, (nov/dec)
- R 'Weinig geslaagde flirt in Montevideo', o.a. Alkmaarsche Courant, Monique Groot
- R 'Wilde zones en fantastische verhalen', de Volkskrant, Esma Moukhtar
- S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
- T In Air I Presume, The Non-Logical Hunt for Toverknaal, Museum Het Domein, Sittard

Maurice van Telling (1985-1988)

- GT Until tilt, Het Consortium, Amsterdam
- GT Mnemosyne, De Veemvloer, Amsterdam
- GT Magistan, Oud Amelisweerd, Bunnik

Rein Jelle Terpstra (1988-1991)

- GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam
- O Amsterdams Fonds voor de Kunst, Amsterdam

Philippe Terrier-Hermann (1997-1998)

- GT Endtroducing, Centre d'art contemporain/Villa Arson, Nice, FR, met publikatie
- GT Video Tour, Arco, Madrid, ES
- GT Video Tour, Art Basel, Basel, CH
- GT Video Tour, Art Forum, Berlin, DE
- P Castel del Monte, nid d'aigle, Alliance Française
- P Internationales, Artimo, Amsterdam
- S Académie de France à Rome/Villa Medici, Roma, IT
- T Intercontinental, Centre Culturel Français, Torino, IT
- T Intercontinental, Hotel Salomon de Rothschild, Paris, FR

Tien Le Thua (1995-1995)

GT Acht amberschilders, Galerie Amber, Leiden

Pascale Ticheler (1990-1992)

KB KunstRAI, Amsterdam, met Galerie Rob de Vries
T Recente schilderijen, Galerie Rob de Vries, Haarlem

Esther Tielemans (2001-)

GT 11e Van Bommel Van Damprijs, Museum van Bommel van Dam, Venlo
S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
T Another myth exploded, Archipel, Apeldoorn, met Pieter Dobbelsesteen
T SBK KNSM-eiland, Amsterdam

Roel van Timmeren (-)

GT Art Rooms, Winston Hotel, Amsterdam

Anton Valens (1990-1992)

T High Voltage, Plantage Doklaan, Amsterdam

Els Vanden Meersch (2001-)

GT Containers kunst in een stadspark, Stadspark Leuven, Leuven, BE
GT Flanders in NWF, Hoherweg studio's, Düsseldorf, DE
GT Hortus Panoramiscus, Park van Groenenberg, Sint-Pieters-Leeuw, BE
GT Interferenties, De Overslag, Eindhoven, met catalogus
S Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, BE
S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science

Reinaert Vanhoe (1999-2000)

GT il y a toujours quelqu'un qui veut quelque chose, galerie du jour agnès b., Paris, FR,
Affinités électives nr.3
GT Something is rotten in the State of Europe, Lokaal 01, Antwerpen, BE
GT The thin glass line, Galerie Nadja Vilenne, Liège, BE
PRO Wishful thinking, Dresden, DE

Siree van der Velde (1997-1998)

FF The first Rotterdam VHS-festival, Het Wilde Weten, Rotterdam
GT 4x4 Tekeningen, Motiv ruimte voor kunst, Amersfoort
GT Figures in fields, Loerakker Galerie, Amsterdam
GT MediaCity 7, Ontario, CA
O Amsterdams Fonds voor de Kunst, Amsterdam
PRO Wishful thinking, Dresden, DE

Richard Venlet (1987-1988)

- GT Ici & maintenant / Hier & nu, Espace 251 Nord, Brussel, BE
T double-take-table, Archetype, Brussel, BE

Simona Vergani (1990-1992)

- GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam

Jacqueline Verhaagen (1989-1991)

- GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam, Mupi-project

Linda Verkaaik (1983)

- KB KUNST-EVENT, Beursgebouw, Eindhoven

Daniel Verkerk (1997-1998)

- GT 11e Van Bommel van Dam Prijs, Museum van Bommel van Dam, Venlo

Johan Verlinden (1997-1998)

- T Poste-restante Amerika, Vrieshuis aan de Zuidas/Nicolaaskerk, Amsterdam

Koen Vermeule (1990-1992)

- A 'Achter de horizon', Noordbrabants Museum Nieuws, Maureen Trappeniers, jrg 16 (maart) nr. 65
A 'Kus de grond', NRC Handelsblad, Sandra Smallenburg
A 'Pleinen en landschappen van Vermeule', Huis aan Huis Leeuwarden
C TONG. De slag om Roosendaal, Stichting Int Heyderadey, Roosendaal
GT Achter de horizon: Landschappen, Noordbrabants Museum, Den Bosch
GT Figures in Fields, Flatland Galerie, Utrecht
GT Figures in Fields, Loerakker Galerie, Amsterdam
GT Framed, Steendrukkerij, Amsterdam
GT TONG. De slag om Roosendaal, Tongerlohuys, Roosendaal
R 'Passanten in nazomerlicht', de Volkskrant, Sacha Bronwasser
T Septemberlicht, Fries Museum, Leeuwarden, met catalogus

Ronald Versloot (1987-1990)

- T Galerie Maurits van de Laar, Den Haag
KB Tefaf, Maastricht, Josje Reutens Bloembinderij

Roy Villevoey (1979-1984)

- A 'In de verte schemert Oceanië. Het vernieuwde Rijksmuseum voor Volkenkunde',
NRC Handelsblad, Gerda Telgenhof
C Interbellum grafiek 2, Interbellum grafiek, Amsterdam
F us/them, 105 min., met Jan Dietvorst
GT A Midsummer Night's Dream, Museum van Bommel van Dam, Venlo
GT Being together, Marres, Maastricht
GT Embodiment, Vlaams Cultuurhuis de Brakke Grond, Amsterdam
GT Thriller Show, Bonnefantenmuseum, Maastricht
O The Way to Go, AMC Amsterdam

- PER Splitzij, De Bijenkorf, Amsterdam, hoeketalage
 T Hunting and Gathering, Galerie Fons Welters, Amsterdam
- Bea de Visser (1993-1994)**
- F The Barren Land
 FF Kurzfilmtage Oberhausen, International Short Film Festival, Oberhausen, DE
- Guido Vlottes (1988-1991)**
- GT Carte Blanche, Hoffmann Gallery, Paris, FR
 GT Lounge, Centrum Beeldende Kunst, Dordrecht
 GT Wij zijn weer thuis, De Praktijk, Amsterdam
 KB Art Rotterdam, met De Praktijk
 PER Splitzij, De Bijenkorf, Amsterdam, hoeketalage
 T Spitfire, De Praktijk, Amsterdam
- Madje Vollaers (1988-1990)**
- GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam
 P A public space odessey. Nieuwe Kunst / New Art in Amsterdam, Amsterdams Fonds voor de Kunst, Amsterdam
- Jurgen Voordeckers (1988-1990)**
- GT MUHKA te gast, De Beyerd, Breda
 GT Under construction, Factor 44, Borgerhout, BE, (The Indoor Land Art Program)
 T Ruimte Morguen, Antwerpen
- Giny Vos (1988-1990)**
- GT In het Veem, Het Veem, Amsterdam
 P A public space odessey. Nieuwe Kunst / New Art in Amsterdam, Amsterdams Fonds voor de Kunst, Amsterdam
 GT 2001: A Public Space Odessey. new art in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam, NL
 T To go to, Hortustunnel, Amsterdam
 R 'Lust for life', SMAAK, jrg. 1 (april 2001), nr. 1
 DIV Excursions art in public space. IJsselstein - Nieuwegein - Utrecht - Apeldoorn - Utrecht, Stroom HCBK, Den Haag
- Peter Vos (2000-2001)**
- A 'Peter Vos', Kunstbeeld, Saskia Monshouwer; p.20-21
 GT Jeroen Allart - Marnix Goossens - Peter Vos, Galerie Annie Gentils, Antwerpen, BE
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
 T Galerie Metis, Amsterdam
- Marijke van Warmerdam (1987-1990)**
- A 'Social impact & commerce', Metropolis M, Rein Wolfs, speciale editie (zomer)

- DIV Excursies kunst in de openbare ruimte. IJsselstein - Nieuwegein - Utrecht - Apeldoorn - Utrecht, Stroom HCBK, Den Haag
- GT Biënnale Leuven, Leuven, BE
- GT Cine y Casi Cine, Museo Nacional Centro de Arte Reina Sofía, Madrid, ES
- GT De Tussenstand. Aanwinsten en opdrachten 1995-2000, De Paviljoens, Almere
- GT Fotografie uit de KPN collectie, Huis Marseille, Amsterdam
- GT Thriller Show, Bonnefantenmuseum, Maastricht
- GT Post-Nature. Ten Dutch Artists, Biennale di Venezia, Venezia, IT, Ca' Zenobio, Dorsoduro
- GT Toekenning 003, Fonds BKVB, Amsterdam
- GT WIJ, Kunstvereniging Diepenheim, Diepenheim
- GT WIJ, Rijksmuseum Twenthe, Enschede
- GT Yokohama 2001: International Triennale of Contemporary Art, Pacifico Yokohama Exhibition Hall, Yokohama, JP
- MA Flash, Institut Néerlandais, Paris, FR
- R 'Stedelijk overtuigt niet met nieuwe aanwinsten', de Volkskrant, Merel Bem
- R 'Zonigheid en maneschijn', Tubelight, Lotte Haagsma, nr. 14 (maart/april)
- T Forever, Galerie van Gelder, Amsterdam
- Chikako Watanabe (2001-)**
- GT Kyoto X Amsterdam - New Directions, Kyoto Art Centre, Kyoto, JP
- K Kyoto University of Art, Kyoto, JP
- P A-Prior, nr. 5 (lente/zomer)
- R 'Julia Kristeva en de gekke milkshake', NRC Handelsblad, Hans den Hartog Jager
- R 'Keelzangers en een dood paard in Open Ateliers', NRC Handelsblad, Hans den Hartog Jager
- R 'Marsmuziek en een leger van naalden. Amsterdamse Rijksakademie houdt Open Ateliers', De Telegraaf, Paola van de Velde
- S Pola Art Foundation, JP
- S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
- T #001.... www.chikahome.nl, Art Space Niji, Kyoto, JP
- TV RAI 3, IT
- Osnat Weiss (1998-1999)**
- T Falling angels, Villa de Bank, Enschede, met Isaac Carlos
- Lie van der Werff (1993-1994)**
- KB Tefaf, Maastricht, Reuten & Reuten Galerie
- GT Mean Mercy, TENT. Centrum Beeldende Kunst, Rotterdam
- Pia Wergius (1999-2000)**
- FF 9th Biennial of Moving Images, Genève, CH
- FF Drumrhythm Festival, Amsterdam
- FF I Love Art Video, Le-Maillon, Strasbourg, FR
- FF Inter Space / International Sofia Film Festival 2001, Euro-Bulgarian Cultural Centre, Sofia, BG
- FF Nederlands Film Festival, Stadhuis, Utrecht
- FF The International Festival of New Film Split 2001, Split, HR
- GT Faces of Laghter; Female Strategies in Art, Stedelijk Museum Amsterdam, Amsterdam
- GT For Compensation, Feike de Boerlaan, Amsterdam

- GT In between/Renato Galante, Galerie Diana Stigter, Amsterdam (special guest Pia Wergius)
 GT Inside/Outside, Kunsthalle Dominikanerkirche, Osnabrück, DE
 GT Private in public, Exporium Vrije Universiteit, Amsterdam
 GT The Longlist, Galerie Het Langhuis, Zwolle
 GT Video Jam, Palm Beach Institute of Contemporary Art, Palm Beach, US
 K Frac-Lorraine, FR, Sketch for angels
 R 'Geworstel met vormgeving van de wereld', NRC Handelsblad, Hans den Hartog Jager
 S Basisstipendium, Fonds BKVB, Amsterdam
 T Sprookjes en bouwvakkers, Paraplufabriek, Nijmegen, Opponenten
 T Wetering Galerie, Amsterdam, met Elspeth Diederix
 TV Kunstkanaal

Jeroen Werner (1979-1982)

- GT Het Münchhausen Syndroom, Outline, Amsterdam
 GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam, Mupi-project
 GT Multiple Meervoud, De Parel, Amsterdam

Monika Wiechowska (2000-2001)

- DIV Stacja/Station, PL, co-curator; independent artist project
 GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam, Mupi-project
 GT Fotografische Drieluiken, Amsterdams Centrum voor Fotografie, Amsterdam
 GT It's a hang, Rijksakademie van beeldende kunsten, Amsterdam, curator Michel François
 GT N.E.W.S. - International Exhibition under the Tachanka Principle, Szczecin, PL
 S City Council Szczecin, Szczecin, PL
 S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science

Mieke van Wijk (1983-1986)

- GT 2001: A Public Space Odessey. Nieuwe kunstwerken in Amsterdam, Arti et Amicitiae, Amsterdam
 GT Ontwerp op de mm3. Munt in beeld, Kunsthall, Rotterdam
 P Ontwerp op de mm3. Munt in beeld, Uitgeverij BIS/Rijksakademie van beeldende kunsten, Amsterdam

Jane Wilbraham (1993-1994)

- T globallocalformalfolk, Nicole Klagsburn Gallery, New York (NY), US

Hartmut Wilkening (1996-1997)

- T Zwaargewichten en Medialicht, Paraplufabriek, Nijmegen, Opponenten 4, met Arnout Killian
 GT taking care, Smart Art Space, Amsterdam
 A 'Een koude en decadente wereld', de Volkskrant, Karin Feenstra
 GT Hoofdwerk, NBKS, Breda
 GT For Compensation, Feike de Boerlaan, Amsterdam

- Stephen Wilks (1994-1995)**
P Remake Berlin, Steidl Verlag
GT Remake Berlin, Neuen Berliner Kunstverein & daadgalerie, Berlin, DE
- Joris Wille (1987-1990)**
T To go to, Hortustunnel, Amsterdam
- Marcel Willems (1981-1986)**
GT Entre . Deux . Yeux, Locatie Entre Deux gebouw (voormalig Bonnefantenmuseum), Maastricht
- Judith Witteman (2000-2001)**
PER Cucina Mobile, Amsterdam
PER Cucina Mobile, Düsseldorf, DE
PER t's Done But Is It Dead?, Outline, Amsterdam
R 'Vluchtige kunst die je toch niet vergeet', de Volkskrant, Anne van Driel
S Rijksakademie van beeldende kunsten/Dutch Ministry of Education, Culture and Science
T Mirror on the wall/hall, Stationsvitrine, Breda
- Mattie van der Worm (1985-1988)**
PER Splitzij, De Bijenkorf, Amsterdam, hoeketalage
- Sylvie Zijlmans (1987-1989)**
T SKOR 'De Inkiijk', Amsterdam
T Freunde, Art Agents Gallery, Hamburg, DE
T Stockholm Syndrome, Het Torentje, Almelo
- Edwin Zwakman (1996-1997)**
A 'Een koude en decadente wereld', de Volkskrant, Karin Feenstra
A 'The People's Art. An interview met Bartomeu Mari', Metropolis M, Let Geerling, speciale editie (zomer)
GT Altijd staan wij op de grens van de wildernis, W139, Amsterdam
GT Das flache Land, Brandenburgische Kunstsammlungen, Cottbus, DE, met publikatie
GT Een bonte verzameling, De Paviljoens, Almere
GT In verzekerde bewaring: Openbaar depot De Collectie Almere, De Paviljoens, Almere
GT Met een knipoog van de camera, Museum Het Kruithuis, Den Bosch
GT Notatiesystemen voor de stad / Notational systems for urban situations, Niggendijker, Groningen
GT Post-Nature. Ten Dutch Artists, Biennale di Venezia, Venezia, IT, Ca' Zenobio, Dorsoduro
GT Realidad Construida, Galeria Helga de Alvear, Madrid, ES
GT taking care, Smart Art Space, Amsterdam
GT The People's Art / A Arte do Povo, Central eléctrica do Freixo, Porto, PT, met publikatie
GT The People's Art / A Arte do Povo, Witte de With, Rotterdam
GT True Fictions, Ludig Forum, Aachen, DE, met catalogus
GT True Fictions, Schloss Arolsen, München, DE, met catalogus
GT Ways of worldmaking, Mücsarnok, Budapest, HU, met publikatie
P Still Moving. Contemporary photography, film and video from the Netherlands, National Museum of Modern Art, Kyoto, JP
R "'Kopen" is het enige statement van de KunstRai', de Volkskrant, Merel Bem

- R 'Zonnestralen van gekleurde kabels', de Volkskrant, Merel Bem
T Het Gat van Bestemming, De Paviljoens, Almere
T No Fiction II, Galerie Akinci, Amsterdam

Christiaan Zwanikken (1993-1994)

- GT Altijd staan wij op de grens van de wildernis, W139, Amsterdam
R 'Schedels in beweging', Tubelight, Machteld Leij, nr. 14 (maart/april)
GT Alles onder controle, Museum Het Valkhof, Nijmegen
GT Kinetic sculptures, Galerie Ramakers, Den Haag
R "'Kopen" is het enige statement van de KunstRai', de Volkskrant, Merel Bem
KB Statements, KunstRAI, Amsterdam, met Galerie Ramakers

RECENSIES OPEN ATELIERS 2001

nov 201	Tubelight nr 18	"Open Ateliers" <i>Arne Henderickx</i>
29 nov 2001	NRC Handelsblad	"Keelzangers en een dood paard in Open Ateliers", Hans den Hartog Jager
30 nov 2001	Noordhollands Dagblad	"Kunstenaars Rijksakademie tonen eigen werk" <i>Monique Groot</i>
	Het Parool	"Liever een camera dan verfkwast" <i>Marina de Vries</i>
	De Telegraaf	"Marsmuziek en een leger van naalden" <i>Paola van de Velde</i>
	Trouw	"Zeer fraai oogt het met bloemen versierde legertextiel" <i>Sandra Spijkerman</i>
	de Volkskrant	"Op hol geslagen legioen in vloeibaar zand" <i>Sacha Bronwasser</i>

Open Ateliers

Rijksakademie van beeldende kunsten 30 nov tm 2 dec open dag. 12-19 uur Sarphatistraat 470, 1018 GW Amsterdam
2 films van Martha Colburn
 te zien op PARK 4DTV in Amsterdam
 Cinemadness #1 op 16 dec.
 Cinemadness #2 op 26 dec.

Arne Henderickx

8 Tubelight 18

OPEN ATELIERS

Het is bijna zover, 'Open Ateliers' van de Rijksakademie in Amsterdam. De deelnemers aan één van Nederlands meest befaamde opleidingsinstituten voor kunstenaars gooien de deuren open en gunnen iedereen een kijkje in hun tijdelijke studio's. Een mooier weekend bestaat er niet op Nederlands kunstkalender. Ik kan iedereen aanraden om de KunstRAI uit de agenda te schrappen en naar de 'Open Ateliers' te gaan. De kwaliteit is beter, veel van het werk is te koop zonder de tussenkomst van galeries, het gebouw is minder deprimerend dan de RAI, en het is nog gratis ook. Of dat niet genoeg is krijg je als neutrale toeschouwer ook nog eens een interessant kijkje in de machinaties van de kunstwereld. Tijdens de 'Open Ateliers' worden de deals gemaakt. Collectievoorkeur struikelt over galeries, botst tegen kunstcriticus, valt over onafhankelijke tentoonstellingsmaker. Dominodag voor de cultuurindustrie. Je moet en wilt er geweest zijn. En dat geldt zeker ook voor de deelnemers zelf. Een verblijf aan de Rijksakademie kan een belangrijke opstap betekenen in de wereld van de high art. Van de circa 700 aanmeldingen per jaar kan helaas slechts een handjevol worden aangenomen. Een elitegezelschap dat gedurende twee jaar de beschikking krijgt over een atelier, materialen, de expertise van bekende kunstenaars en veelal in een leukekerland van mogelijkheden. En dat trekt kunstenaars van diverse pluimage aan. Schilders, filmers, beeldhouwers en fotografen, nergens kun je in zo korte tijd zoveel verschillende werelden binnenstappen.

Eén van deze werelden is het fraai aan de binnenplaats gelegen atelier van Pieter Dobbelssteen. Dobbelssteen vermengt aspecten van architectuur met autonome sculptuur. Zo ontstaan verveemende maquettes en plattegronden. De geest knippert tussen de zakelijke betrachtting van een schaalmodel en de introverte bespiegeling op een autonoom beeld. Dobbelssteen stuurt dit proces ook nog eens in de war door hier en daar schaalmodellen van autonome beselden in zijn architectonische modellen in te brengen. Of hij vergroot plotseling aspecten zoals fragmenten die lijken op de exorbitante constructies die veel van zijn beselden bezoeleden.

Een organische ontflading, aangekwakt tegen de ruïnes van modernistische en postmodernistische vormen. De grens tussen architectuur en kunst is bij Dobbelssteen effectief opgeheven. Herkenning en verwarring wisselen elkaar af, ook in zijn mooiste beeld dat haast nonchalant schuin tegen de muur staat. Een plattegrondje waarin we nog vuurtjes en muren herkennen staat zij aan zij met een bak gevuld met de grillige vormen van porschuim. Sporen van acties uit verleden en heden tarfen een dreigende vormloze massa. *The Blob* ontmoet *Madurodam*.

Het atelier van de Amerikaanse kunstenaar Martha Colburn is eerder een gruwelkabinet. Overal slingeren enorme hoeveelheden uit lijdschriften geknipte vogelspinnen, naaktmodellen, sprinkhanen en televisiepersoonlijkheden. Het zijn hoofdrolspelers in de korte, maar krachtige, animatiefilms die zij maakt. De filmpjes duren slechts een paar minuten maar zijn een neurotisch bombardement van de net- en trommelvlezen. Met evident genoegzaam naam zij de spastische en perverse gewoontes van de mens op de hak, inzoomend op sex, geweld en massacrisumptie. Oprah Winfrey wordt in elkaar geslagen, Kermit de Kikker blijkt een voetfetisjist en Bill Clinton legt Hillary nog maar eens uit dat hij niet innaleert. De geur van frituurolie, sigarettenrook en gebruikte condooms hangt in de lucht. Martha Colburn laat zien dat de vrijgevochten generatie van de jaren 70 eigenlijk een beetje zelig is geworden in de in zichzelf gekeerde verering van genot. Maar moraliserend wordt zij nergens. Colburn geniet van de op het geslagen mensheid. Bijn verstop, in het verste hoekje van de Rijksakademie, is het atelier van de Britse kunstenaar Ryan Gander. Alsof hij vanuit deze afgelegen positie een beter commentaar op de wereld kan formuleren. Het is niet ongebruikelijk dat Gander zich wegoffert. Tijdens een groeps-expositie in de Jan van Eyck Akademie in Maastricht was zijn enige bijdrage een loket waar de bezoeker informatie over de overige exposanten kon krijgen. De enige hint dat het hier een kunstwerk van Ryan Gander betrof was de verwijzing naar de materiaalsponsors, Mr. en Mrs. Gander. Bij een andere gelegenheid creëerde

hij een ingang met welkomstboodschap. Zelf bleef hij weer buiten beeld. Het werk maakt nieuwsgierig, maar met name naar andere dingen. Voor Gander is de kunstenaar vooral degene die de structuur aanbrengt en de inhoud verzorgt. Het zichzelf wegofferen van Gander is lang niet zo bescheiden als het in eerste instantie misschien lijkt. Hij wil instructies geven, de kijkrichting beïnvloeden en laten zien wat hij zelf ziet. De aanwezigheid, of liever gezegd het aanwezig geweest zijn, van Gander verraaft zich in de manier waarop de toeschouwer de ruimte ervaart, niet in de persoonlijke toets van de kunstenaar. Stijl is Ryan Gander een gruwel. Het kan alleen tot een molensteen om je nek worden en de plaats van inhoud vervangen. In een recent project gaf Gander vijf designers een opdracht tot het ontwerpen van affiches voor denkbeeldige events. Door samenwerkingsverbanden aan te gaan voorkomt Gander de persoonlijke handtekening zonder geheel af te moeten zien van de visuele component. Inhoud is de specialiteit van de kunstenaar, vorm die van de ontwerper. Veel kunstenaars aan de Rijksakademie verkennen en overschrijden de grenzen tussen verschillende vakgebieden. Maar ook kunstenaars die op zoek zijn naar vernieuwing binnen de traditionele media hebben dit jaar meer ruimte gekregen. De geur van verf is terug in de gangen van de Rijksakademie. De schilder Maurice Braspenning heeft de laatste jaren enige bekendheid gekregen met geabstraheerde landschappen, maar gooide het roer in zijn laatste maanden aan de Rijksakademie radicaal om. Herinneringen, flarden uit een ver verleden, vinden plotseling hun weg naar het linnen. Fascinerend is het schilderij waarin een volwassen met twee kinderen eendjes voert. Het sentimentele thema wordt in evenwicht gehouden door de bewust gemankeerde manier waarop de verf is aangebracht. Braspenning hoeft niet meer te bewijzen dat hij kan schilderen. Hij zoekt de uitdaging in het verkennen van zijn eigen grenzen. Deze persoonlijke vernieuwing die tijdens de 'Open Ateliers' bij veel kunstenaars zichtbaar is, is misschien wel het meest interessante aspect van een bezoek aan de Rijksakademie.

Keelzangers en een dood pa

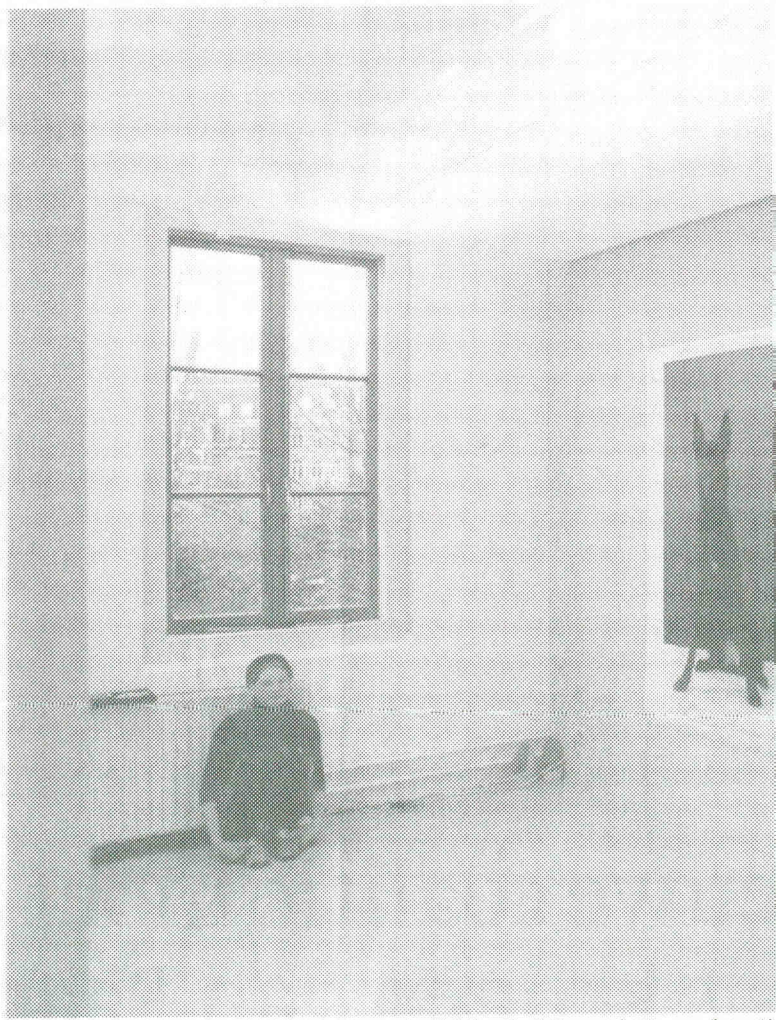
Zestig nieuwe talenten in de beeldende kunst presenteren zich dit weekeinde op de Open Ateliers in de Amsterdamse Rijksakademie. Ze willen aandacht, en zetten daar grootse theatrale effecten bij in.

Door HANS DEN HARTOG JAGER
AMSTERDAM, 29 NOV. In een van de ateliers in de stallen van de Rijksakademie ligt een paard. Een dood paard. Het ligt met z'n benen omhoog, twee van de kleine benen zijn gebroken, een is gespalkt, de ander met zwaar geurende lijn aan het lijf vastgelijmd. Het beest is onmogelijk te missen: het ligt recht voor de ingang van het atelier van Dieuwke Spaans. Om haar tekeningen te bekijken moet de toeschouwer over de paardenkop heen.

Het paard is tekenend voor deze aflevering van de Open Ateliers, waarop zo'n zestig kunstenaars zich vanaf morgen op de Amsterdamse Rijksakademie presenteren. Spaans is al enigszins bekend door haar grote, kaal-surrealistische tekeningen, waarvoor ze al eens de Koninklijke Subsidie won. Maar tekeningen, schilderkunst, daar lok je geen mensen meer mee, zelfs niet als je daarvoor glanzende landschappen of kwijlende herders inzet. De aanstormende talenten willen graag aandacht en laten daartoe geen middel onbeproefd. En dus legt een tekenaar als Spaans een dood paard in haar deur, en stap je in de overige ateliers van de ene theatrale duisternis naar het volgende lonkende licht.

Die effecten worden, opvallend genoeg, vooral ingezet door de kunstenaars die al naam hebben gemaakt - blijkbaar heeft de kunstwereld behoefte aan zulk werk. Dat is niet onbegrijpelijk. Het is artistiek theater, dat de kunstenaar de gelegenheid biedt wat wereld naar zijn hand te zetten, en als het werkt hoeft de toeschouwer zich niet te vervelen.

Maar soms laten kunstenaars zich wel erg gemakkelijk verleiden tot de rol van hofnar. De Nederlander Jasper van den Brink, die vorig jaar al een vliegtruigje boven het strand liet vliegen met de tekst 'Dikke mensen mag je niet plagen', zette nu aan het Akademie-water

Kunstenaar Charlotte Dumas bij haar foto's van 'Politiechonden'. Dumas is een van de zestig Amsterdam (Foto NRC handelsblad, Vincent Mentzel)

een gezellig hutje neer. Er is koffie, er staat een bank. Als je daarop neerploft ploppen er uit het water sinaasappels naar boven - 'Oranje boven'. En inderdaad, dat is net zo melig als het klinkt.

Dan liever het werk van de Japanse Chikako Watanabe. Zij beviel op 4 september van haar eerste kind, en toont in een reeks van stripachtige tekeningen de parafrenalia van de zwangerschap - een pluche zezhond, de Ohra-zwangerschapsbox. Op een klein scherm is ook de bevalling zelf te zien. Watanabe die kronkelt op

haar bed, knielt in het bevallingsbad. De geboorte zelf wordt de toeschouwer bespaard, terecht want die zou hebben gedetoneerd mer de rest van deze melancholieke, serene installatie.

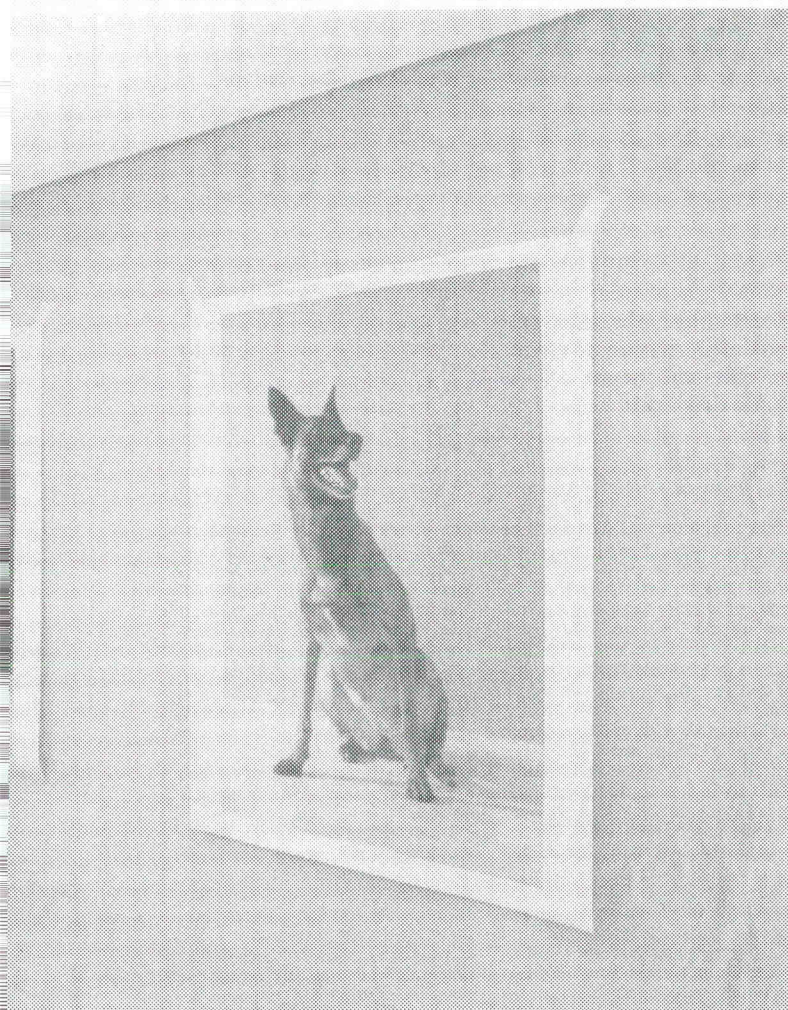
Zeker zo goed is de korte video *Trembling Time* van de Israëlische Yael Bartana. Haar idee is op het eerste gezicht uitgekauwd: vanaf een viaduct filmde ze, in het donker, auto's op een snelweg. Dat het toch werkt komt doordat Bartana haar wereld goed beheerst: ze laat de auto's versnellen en vertragen, samenklonteren tot een lange, tra-

ge stroom van lo. Op een gegeven t auto's stil en st anders uit. Het dor de videoclip-kl Huts van REM Time is kaler, ab zo ingrijpend.

In de geest van stenaar komt het op deze Open At Tee, de bekendst studente, die op solo heeft in H tard. Ze zette ha noisierieën - b.

DONDERDAG 29 NOVEMBER 2001

ard in Open Ateliers

Deelnemers aan de Open Ateliers 2001 in de Rijksakademie van Beeldende Kunsten in

ende monsters. ment staan alle ven de bestuur- var denken aan leker *Everybody* naar *Trembling* 'acter, en zeker

lonkende kun- teatraalste werk ers van Jennifer Rijksakademie- it moment een Domezin in Si- atelier vol chi- jes dropwater,

Chinese poppetjes, vogels op rijst- papier en een lage, gesloten tent waar muziek uit klinkt. Zelf zit Tee in een doek tegen de muur, op drie meter hoogte. Vanuit die posi- tie trekt ze de tent langzaam om- hoog, en voilà: daar verschijnen drie Mongoolse keelzangers met traditionele instrumenten. Het is een mooi gezicht, vooral doordat Tee als een mephisto met stactjes de tent vanaf de muur blijft rond- draaien en langzaam weer over de hoofden van de zangers laat zak- ken. De kunstenaar die wikt en be- schikt over de zichtbaarheid in de

wereld. Alleen werkte die wereld op de openingsperformance niet mee: nadat Tee de tent had laten zakken werden de Mongolen ge- acht te stoppen, maar ze speelden door. Vanaf haar muur riep Tee nog wat bedremmeld „Stop!” te- gen de tent, maar het mocht niet baten. De werkelijkheid blijft weerbarstig. Tee had het niet beter kunnen tonen.

Open Ateliers, Rijksakademie van Beel- dende Kunsten, Sarphuisstraat 470, Amsterdam, 30/11, 1 en 2/12. Open 12-19u. Int. www.rijksakademie.nl

Kunstenaars Rijksa

Van onze verslaggeefster MONIQUE GROOT

AMSTERDAM - Tijdens de Open Ateliers, dit weekeinde in de Rijksakademie in Amsterdam, is op een video van Michael Blum te zien hoe hij in Jakarta op zoek gaat naar de plek waar zijn Nike-sneakers vandaan komen. Vanuit een heel persoonlijk perspectief wijst de video op de huidige globalisering.

Het werk ontstond in de context van het internationale Rain-netwerk van de Rijksakademie. Rain (Rijksacademische Artists Initiatives Network) is zelf voortgekomen uit de globalisering en geeft aan deze wereldomspannende trend een heel eigen gezicht.

Het werk van Blum is over het algemeen sterk ideologisch en politiek getint. Daardoor sloot het goed aan bij de maatschappelijk betrokken sfeer in het Indonesische kunstenaarsinitiatief Ruangrupa. Blum werd door kunstenaar Ade Darmawan van het initiatief uitgenodigd naar Jakarta te komen. „Ik wilde iets doen over mijn aanwezigheid daar en besloot op zoek te gaan naar de oorsprong van mijn Nike-sneakers. Vanuit Azië gaan die altijd naar het Westen, ik wilde de weg terug afleggen”, verklaart Blum.

Hij stond in Indonesië verbaasd over het hoge niveau van de discussies die er gevoerd werden en de tijd die mensen ervoor namen. „Ook werd ik op een manier aangemoedigd over mijn project, die ik hier in het Westen nooit zo ervaren heb.”

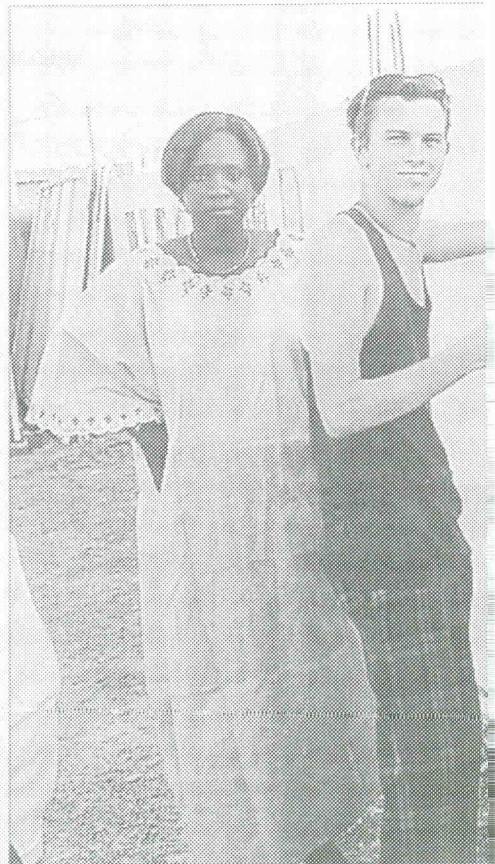
Inzichten

Ade Darmawan was zelf deelnemer aan de Rijksakademie. Eind jaren negentig was hij één van de tien niet-westerse

kunstenaars die jaarlijks aan de akademie werken (in 2002 inmiddels veertien) op een totaal van zestig deelnemers. Hij vond dat hij de kennis en inzichten die hij in Amsterdam had opgedaan, moest delen met andere Indonesische kunstenaars en zette Ruangrupa op als een centrum om te werken en te discussiëren. Er worden workshops en seminars georganiseerd, er worden debatten gehouden en kunstenaars uit het buitenland uitgenodigd. Ruangrupa neemt maart 2002 deel aan de Biënnale van Zuid-Korea.

Darmawan was niet de enige die er zo over dacht. Ook in Argentinië, Mexico, Mali, Zuid-Afrika en India werden door oud-Rijksakademie-deelnemers soortgelijke initiatieven opgestart. De Rijksakademie op haar beurt zette Rain op om de contacten structureel te kunnen onderhouden en de initiatiefnemers ook in eigen land te kunnen (blijven) ondersteunen.

„We richten ons daarbij vooral op de contacten tussen de initiatieven onderling”, zegt Gertrude Flenige, coördinator van Rain. „Doordat de internationale kunstwereld zo sterk op West-Europa en de VS is gericht, lopen contacten tussen niet-westerse kunstenaars vaak via westerse kanalen. Vaak komen ze tot stand door

□ De Malinese Haouwa Fofana en de Zuid-Afrikaan
menlijk werk op, gemaakt tijdens de digitale fotowerk

toevallige omstandigheden zoals leden of ze hebben der een dictatuur daardoor intere

VRIJDAG 30 NOVEMBER 2001

D19

Academie tonen eigen werk

Internationale kunst vanuit lokaal perspectief

James Beckett hangt in het Centre Soleil d'Afrique in Bamako, Mali een gezamenlijk werk van de Click. Foto Roy Taylor

...aantal ver-
geleefd on-
ter kunnen
nte links

ontstaan en die proberen wij te
stimuleren.¹⁷
Rain stimuleert een pluri-
form internationalisme, een
vorm van globalisering die niet
steeds meer van het zelfde – in
dit geval kunst – tot gevolg
heeft, maar die bijdraagt aan

veelvormigheid. „Rain doet niets anders dan zich aanstuiten bij alleen die van de kunstenaars zelf uitgaan. Hun initiatieven worden altijd gedefinieerd vanuit de lokale cultuur zelf”, verklaart Flentge.

Hama Goro uit Mali was een van de eerste kunstenaars die midden jaren negentig in eigen land een kunstenaarsgemeenschap wilde opzetten. Hij was als schilder van de traditionele 'bogolan' naar de Rijksakademie gekomen en begon hier te experimenteren met deze schildertechniek waarbij natuurlijke verfstoffen en pigmenten worden gebruikt. In plaats van alleen op stof te werken, ontdekte hij hout en meubilair als drager van zijn werk en begon hij tevens andere technieken te gebruiken. Met zijn nieuwe inzichten zette hij het Centre Soleil d'Afrique in Bamako op.

Fotoworkshop

Daar vond afgelopen oktober de digitale fotoworkshop Click plaats. Zes deelnemers uit Mali, één uit Nigeria, Zuid-Afrika, Amerika, Schotland en één uit Ivoorkust namen eraan deel. Er werden tijdens de workshop drie groepjes geformeerd van telkens een Malinese, een West-Afrikaanse en een westerse fotograaf. De groepen hadden hun eigen onderwerp: dagelijks

leven van kinderen, graffiti en de confrontatie van traditionele en hedendaagse muziek en architectuur. Doordat op een digitale camera tijdens het fotograferen al beeld is te zien, konden de groepsleden al in die fase met elkaar in gesprek komen over de manier waarop gefotografeerd werd. Aan het einde van de workshop werd in Bamako (Mali) een tentoonstelling georganiseerd.

Profijt

De dialoog tussen de deelnemers bleek vanwege de grote verschillen in achtergrond productief te werken. Op dezelfde manier hebben de steeds wisselende zestig deelnemers die jaarlijks de Rijksakademie bezoeken profijt van elkaars achtergronden.

Werk van James Beckett, de Zuid-Afrikaanse deelnemer aan Click, is eveneens tijdens de Open Ateliers te zien, net als het werk van alle andere 58 deelnemers die dit jaar een plaats hebben gekregen aan de Rijksakademie.

Vandag, morgen én zondag 2 december zijn de ateliers in de Rijksakademie van Beeldende Kunsten, Sarphatistraat 370 in Amsterdam, geopend van 12.00 tot 19.00 uur. Meer informatie: www.rijksakademie.nl

Liever een camera dan

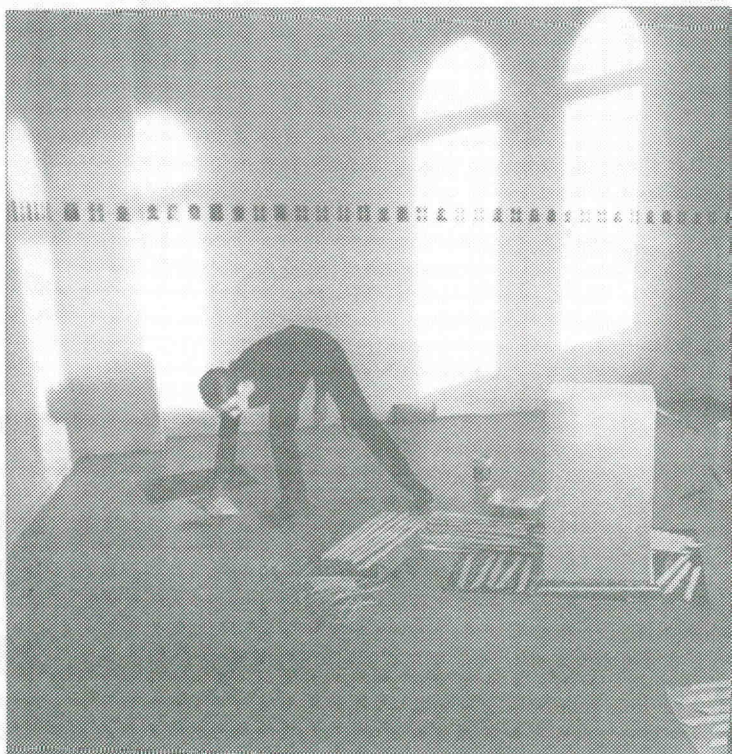
Vlak voor sinterklaas werpt de Rijksakademie haar kunstenaars traditiegetrouw voor de leeuwen. De eenenzestig deelnemers uit zevenentwintig landen nemen u mee langs hypnotiserende Mongolen, visuele trips en angstaanjagende mutanten. Van Bartana hoort u ongetwijfeld meer in de toekomst.

MARINA DE VRIES

HET IS altijd weer een aangenaam ontmoeten. Zwerf langs de enorme hoeveelheid ateliers in het labyrintische gebouw van de Rijksakademie en sta oog in oog met oude bekenden.

Jennifer Tee is weliswaar tweedejaars 'deelnemer', zoals de leerlingen hier heten, maar zij heeft zich met haar sprankelende en mysterieuze werk ook buiten de muren van de academie in recordtijd onvermijdelijk gemaakt. Zo mochten haar video's tijdens de recente Museumnacht het jeugdige publiek van het Stedelijk Museum vermaken, heeft dit statige instituut haar uiengevecht op video *Onions Attack!* aangekocht en had zij twee jaar geleden, kersvers afgestudeerd aan de Rietveld Academie, al haar eerste solotentoonstelling in Bureau Amsterdam.

Daarmee is Tee een van de onbetwiste succesnummers van de

De bizarre portretten van Ilana Boltvinik.

Rijksakademie. Voor de Open Ateliers heeft ze drie Mongoolse zangers van straat geplukt. Weergalmen hun hypnotiserende keelklanken normaliter in de poort van het Rijksmuseum, voor Tee doen zij dat vanonder een speciaal gefabriceerde, felgekleurde Mongoolse tent, die met de klanken rijst en daalt. Piepkleine godenbeeldjes en een enorm kasteel van kaarsvet versterken de indringende, mythische sfeer.

Tee is met haar *raal life*-ervaring een oase in de videobranding. Want ook dit jaar voert video de boventoon. Er vallen wel wat schilderijen en beelden te zien, zoals het levensgrote geha-

vende paard waarmee Dieuwke Spaans haar atelier blokkeert maar de meeste deelnemers prefereren schone handen en de camera boven verf en kwast.

Probeerden video-kunstenaars voorheen de kijker nog wel eens te verrassen met min of meer complete, langdradige filmscenario's, dit jaar beperken ze zich tot impressionistische beelden die snel indruk moeten maken.

Uiteraard is niet elke deelnemer een Tee, niet elk videowerk even geslaagd. Sommige beeldrijmen zijn zo vergezocht – zoals het tweeluik waarin Linda Bannink een zoet klein meisje confronteert met een tot woestijn vervallen Dam – dat ze de kijker

verf en kwast

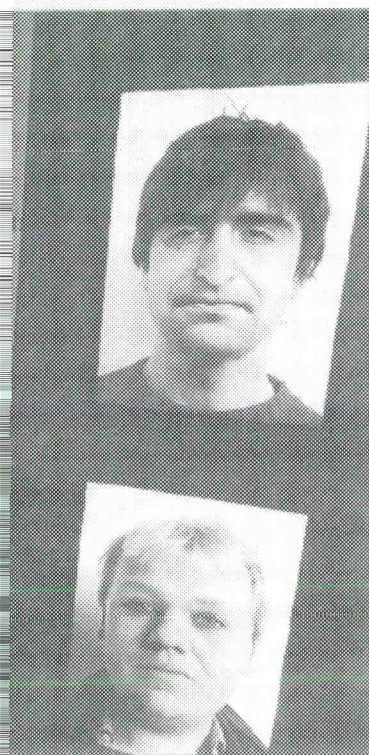

FOTO JAN-DIRK VAN DER BURG

voor een compleet raadsel plaatsen en niet beklijven.

Vaker dan bij tweedejaars blijft het werk van eerstejaars steken in al te persoonlijke emoties en onvolwassenheid. Dat is vreemd, want de meeste deelnemers hebben toch al een volwaardige kunstopleiding achter de rug.

Gunstige uitzondering is de Argentijn Sebastián Díaz Morales. Hij maakt van zijn hoogstpersoonlijke zoektocht als kunstenaar een weergalozе, visuele trip.

Zijn heroïsche boottocht van Amsterdam naar Parijs wordt geteisterd door ontberingen, maar daarmee valt hij de kijker nau-

welijks lastig. Wel met een indrukwekkend beeldessay, waarin de bovenop de huid gefilmde reizigers met een knipoog naar Caspar David Friedrich nietig afsteken bij het machtige water en de overweldigende stadslandschappen.

Ook de Mexicaanse Ilana Boltvinik markeert haar afscheid van de academie met een opmerkelijke serie bizarre portretten. Op het eerste gezicht zijn ze sober en alledaags. Pas bij beter kijken slaat de onschuldige portretten-galerij om in een waar griezelkabinet.

Ogen passen niet bij kaken, haar hoort niet bij een gezicht. Met dank aan de computer is niemand zichzelf, heeft elke mutant een boevenronie, en dat is ronduit angstaanjagend.

Dat niet alle eerstejaars zoekende zijn, bewijst de Israëlische Yael Bartana. Ook vorig jaar blonk zij uit met een beklemmende video over vrouwen in het leger. Dit jaar deelt ze weer humoristische plaagstootjes uit naar de militaristische wereld van haar jeugd. De *Last Post*-achtige trompetmuziek die op de binnenplaats uit een robotluidspreker schalt, is pesterig nagedaan door een menselijke stem. En de krankzinnige gedenksceņe in de tunnel, waarin een stoet auto's zich aaneenrijgt en automobilisten in een vacuüm van tijd stappen, is met een verre knipoog naar Bill Viola even fraai als verontrustend.

Van Bartana hoort u ongetwijfeld meer in de toekomst.

Rijksakademie van beeldende kunsten, Sarphatistraat 470, Amsterdam. Open Ateliers: vrijdag/zaterdag/zondag 12:00-19:00 uur. Info: 5270300 of www.rijksakademie.nl. Performance Jennifer Tee: dagelijks 13:00, 17:00 en 18:00 uur.

Amsterdamse Rijksakademie houdt Open Ateliers **Marsmuziek en een leger van naalden**

door PAOLA VAN DE VELDE

AMSTERDAM, vrijdag
De afschuwelijke aanslagen van 11 september en de daarop volgende strijd tegen het terrorisme hebben ook de ruim zestig internationale studenten aan de Amsterdamse Rijksakademie niet onberoerd gelaten. Een klein aantal heeft de nieuwe oorlog zelfs tot onderwerp van zijn werk gemaakt. Tijdens de drie Open-Atelier-dagen, die vanaf vandaag tot en met zondag worden gehouden, laat de Israëliische Yael Bartama militaire muziek over het voorplein schallen, verbeeldt Bojan Fajfric bombardementen en gevechten in fictieve landen en borduurt Aisha Khalid, om haar wanhoop te beteugelen, rozen op camouflagedstoffen. Ook is er een kleine groepstentoonstelling ingericht onder de titel 'Battlefields and remote control'.

Dat de oorlog zich heiaas niet door de afstandsbediening laat wegzappen, weet de in Pakistan geboren Aisha Khalid (1972) als geen ander. Kort na de aanslagen op het World Trade Center in New York liet zij haar steller in Amsterdam voor wat het was en reisde terug naar haar vaderland. Ze had grote behoefte om juist in deze moeilijke tijd bij haar familie te zijn. Nu toont ze tijdens de open dagen kleine waterverfschilderingen van vrouwen in burqa's en krachtige borduurwerkjes, waarop rode rozen (het symbool van de liefde) fel afsteken tegen de stof van een legerbroek. In een ander werk staan talloze naalden met rood draad erdoor geregen rechtop in de stof als twee dreigende legers lijnrecht tegenover elkaar. Het ronde borduurraam fungeert hierbij als armo.

■ Diewke Spaans over de Rijksakademie

nie: „Het is hier een grote speeltuin.” FOTO: PETER ZONNEVELD

Burgeroorlog

De Joegoslavische Bojan Fajfric (1976) kent de pijn en het verdriet van een oorlog persoonlijk. Hij zag zijn vaderland verscheurd worden tijdens de recente burgeroorlog. En hoewel de rust op de Balkan inmiddels lijkt weergekeerd, speelt de strijd nog altijd een rol in zijn werk. Op grote tafels of in kleine kastjes, waarin de contouren van een (fictief) land zijn uitgesneden, laat hij kleurstoffen bewegen op geluidsrillingen. In het dansende poeder zijn met een beetje fantasie troepenver-

plaatsingen en vluchtelingenstromen te herkennen. Dredgende oorlogstaal doet het pigment alle richtingen op stuiven en zwellen de klanken nog verder aan dan ontstaan er stofwolken, alsof er enorme explosies plaatsvinden.

Het is echter niet alleen maatschappelijk geëngageerd en politiek betrokken werk dat de studenten tonen. Het ik-tijdperk is nog niet voorbij. Zo maakt de Japanse Chikako Watanabe de kijker middels digitale beelden deelgenoot van de geboorte van haar eerste kind. En schreef Fajfric voor vijf van zijn medestudenten een zeer persoonlijke hymne, vaak letterlijk een lieflied, afwel een lezing op het eigen lichaam en creatief vermogen.

Dat niettemin de behoefte aan contact, interactie, samenwerking en overleg tussen de jonge kunstenaars groot is,

blijkt wel uit het feit dat een van de mooiste expositieruimtes werd opgeofferd aan het project 'Speakers corner', een alternatieve ontmoetingsplaats. Hier kan gegeten en gedronken worden en vinden dagelijks discussies plaats. De Nederlandse kunstenaar Diewke Spaans (1973) staat lachend achter de bar. „Het is hier een grote speeltuin”, zegt ze.

Groot succes

Tweemaal, in 1997 en 1998 won Spaans de Koninklijke Subsidie voor de Schilderkunst. Haar rauwe, collage-achtige tekeningen waren een groot succes. Ze had verschillende solo-exposities, waaronder recent eentje in het Fries Museum. Toch was zij niet tevreden. „Ik ben nog lang niet goed genoeg”, zegt ze en daarom schreef Spaans zich vijf

jaar na haar afstuderen in voor een tweejarig verblijf in de Ateliers van de Rijksakademie. Inmiddels is ze een levende reclamezuil voor de opleiding. Ze roemt de begeleiders en technisch specialisten van de werkplaats die haar in elk experiment steunen. „Kan niet, bestaat hier niet”, vertelt ze.

Fragmenten uit haar klokke, ongepulijste tekeningen heeft ze de afgelopen tijd ook driedimensionaal verbeeld. Voorlopig hoogtepunt is het vrijwel geheel massieve dode paard dat ze van 1500 kilo klei maakte. Het heest dat op de rug met de benen omhoog ligt, verspert de entree tot haar atelierruimte. Wie naar binnen wil, zal over het gesneuvelde dier heen moeten stappen. En zo wordt het publiek (weliswaar anders dan bij Fajfric of Bartana) opnieuw geconfronteerd met de keerzijde van het leven.

Zeer fraai oogt het met bloer

Beeldende kunst

Sandra Spijkerman

AMSTERDAM – 'Opgravingen' van oude tegelvloeren zijn er te zien, evenals een video over een parachutespringer in Jakarta en een merkwaardige antiekopslagplaats met gekreukte kasten. De hoeveelheid kunstwerken is iedere keer weer draaiërig makend. Desondanks is het interessant én gewoon leuk om de jaarlijkse 'Open Ateliers' van de Rijksakademie van Beeldende Kunsten in Amsterdam te bezoeken.

Dit jaar hebben ruim zestig kunstenaars uit binnen- en buitenland deelgenomen aan deze tweejarige opleiding. In hun eigen atelier en een enkele gemeenschappelijke ruimte tonen zij de resultaten van het afgelopen werkjaar. Pure schilder- en beeldhouwkunst zijn dit jaar wederom duidelijk in de minderheid. Videokunst en mengvormen van verschillende disciplines overheersen en daar zit verrassend werk bij.

Poëtisch en spannend is bijvoorbeeld 'Oranje boven' van Jasper van den Brink, buiten in de gracht. Vanaf

een bank in een geïmproviseerde, drijvende bar, zie je op een gegeven moment op mysterieuze wijze een sinaasappel uit het water omhoog komen. Meerdere oranje vruchten vormen samen een denkbeeldige stippellijn die op het water door de Amsterdamse grachten voortdrijft. Waar de reis heen gaat, is aan de fantasie van de toeschouwer. Van den Brink heeft al vaker in de openbare ruimte gewerkt. Met zijn kunst infiltreert hij in het dagelijks leven zonder dat zijn beelden monumenten worden.

Ronduit indrukwekkend zijn de geluidssculpturen van Bojan Fajfric. Behalve twee video's toont hij enkele sculpturen die eruitzien als blokken. Aan de bovenzijde is per exemplaar een verdiept stuk uitgezaagd, zodat je zicht hebt op de bodem van het blok. Daaruit stijgt op gezette tijden een enorm lawaai op. Op de bodem, die in feite gevormd wordt door de geluidspeaker, ligt pigment dat op het moment dat het geluid aanzwelt, heftig begint te trillen en zo fraaie patronen vormt. Het lijkt alsof je getuige bent van een vulkaanuitbarsting. Dat Fajfric de verdiepte vorm de contouren van landen als Rusland en – staten van –

Amerika heeft gegeven, geval ook het geluid distemd, maakt zijn werk gender.

Fajfric is een van de kunstenaars van de Rijksakademie uit het buitenland komt, en dat is bij hem in het werk ook merkbaar, dat voor hem naar de afkomstige westerse landen, maar politieke betrokkenheid duidelijk is dat aanwezig van de Pakistaanse Ais derde zij tot 11 september aanslag op de Verenigde Staten (vond) nog fijn gedetailleerd vol patronen waarin subtiel wijze de positieve aan de orde stelde, naar de Verenigde Staten is weg ingeslagen. Schoon, tieve, gesymboliseerd blijft voor haar een geluid. Maar daar heeft zij sinds tieve, verbeeld door middel van camouflagede toevoegd. Uitermate fraai bloemen versierde lede deze merkwaardige Khalid het eenzijdige h

bloemen versierde legertextiel

Amerika heeft gegeven en in een enkel geval ook het geluid daarop heeft afgestemd, maakt zijn werk des te overtuigender.

Fajfrić is een van de ongeveer dertig kunstenaars van de Rijksakademie die uit het buitenland komen. Opvallend is, en dat is bij hem in bedekte termen ook merkbaar, dat vooral de kunstenaars die afkomstig zijn uit de niet-westerse landen, maatschappelijke of politieke betrokkenheid tonen. Heel duidelijk is dat aanwezig in het werk van de Pakistaanse Aisha Khalid. Schilderde zij tot 11 september (toen de aanslag op de Verenigde Staten plaatsvond) nog fijn gedetailleerde miniaturen vol patronen waarin zij op een zeer subtiele wijze de positie van de vrouw aan de orde stelde, na de aanslagen in de Verenigde Staten is zij een andere weg ingeslagen. Schoonheid – het positieve, gesymboliseerd door bloemen – blijft voor haar een grote rol spelen. Maar daar heeft zij sinds kort het negatieve, verbeeld door middel van uiteenlopende camouflagestoffen, aan toegevoegd. Uitermate fraai oogt haar met bloemen versierde legertextiel. Met deze merkwaardige combinatie wil Khalid het eenzijdige beeld dat de be-

richtgeving van CNN scheidt, nuanceren. En dit is slechts een van de aardige aspecten van het internationale karakter van de opleiding aan de Rijksakademie in Amsterdam.

'Open Ateliers 2001' 30 november t/m 2 december, 12-19 uur, Rijksakademie van Beeldende Kunsten, Sarphatistraat 470 te Amsterdam. Info op internet: (www.rijksakademie.nl).

de Volkskrant

Op hol geslagen legioenen i

Van onze medewerkster
Sacha Bronwasser

AMSTERDAM

Wie naar de Rijksakademie gaat, verwacht veel. Niet alleen een goed atelier, voorzieningen en een docentencorps dat nationaal en internationaal iets in te brengen heeft, maar ook: verandering en vernieuwing. Een duw in de rug, een schop onder de kont. Naar een vervolgoopleiding, welke dan ook, ga je ten slotte om beter te worden. Eigenwijzer, dieper en breder.

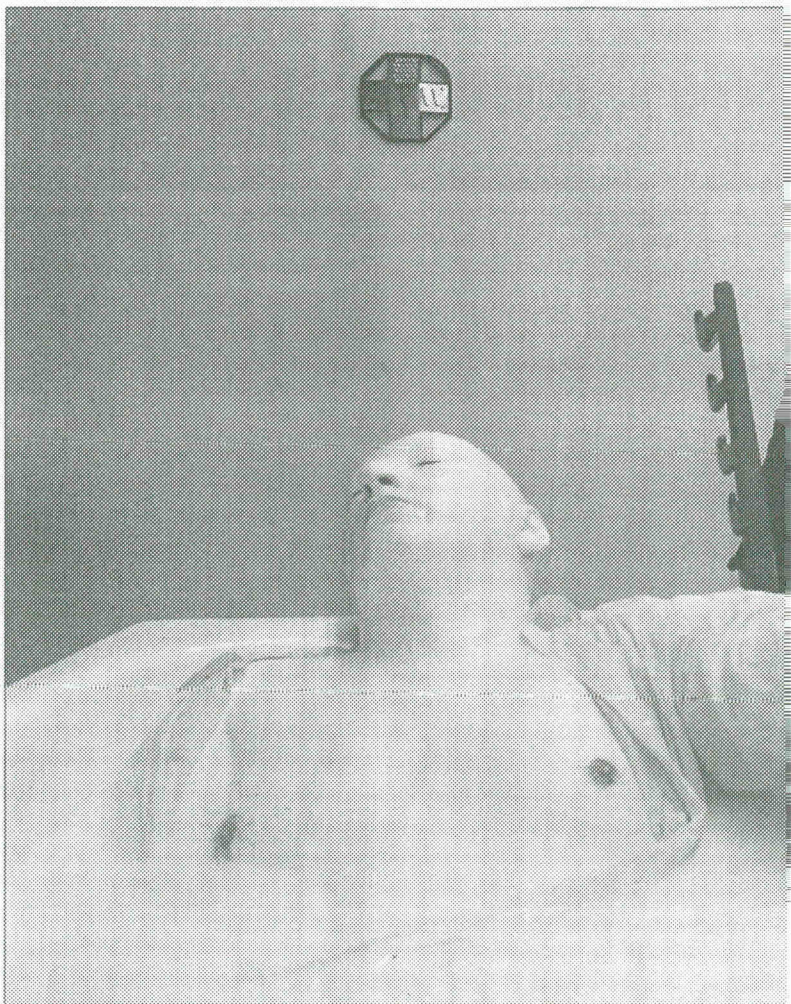
Tijdens de Open Ateliers, de jaarlijkse vlootschouw van de Rijksakademie die vandaag opent, is te zien of dat gebeurt. Neem Jasper van den Brink, die enkele jaren geleden de Rietveld Academie verliet met filmpjes die de grenzen van het oog oprekten: de camera werd over de grond geschopt of aan een slagboom gebonden. Heel experimenteel werk dat je niet kunt blijven herhalen.

Nu heeft hij een ponton van jerrycans aan de achterkant van het gebouw in de singel gelegd. Daar verkoopt hij sinaasappellikeur aan zijn publiek dat van verbazing bijna omvalt als in het water ineens honderden sinaasappels komen bovendrijven. 'Er is hier een sinaasappelbron' verkondigt hij. 'En ik maak die te gelde'. Hierna wil hij een raket vanaf het IJsselmeer lanceren.

Absurdisme en humor; het mag dit jaar op 'de Rijks'. Maar ook: introspectie en verstilling. Of: politiek bewustzijn en schrijnende aanklacht. Natuurlijk biedt een gerenommeerd (en uitstekend gefinancierd) instituut met zestig deelnemers uit alle landen van de wereld grote diversiteit, maar vaak leek het wel of de Rijksakademie toch een bepaalde richting gaf. Een tijd lang was de persoonlijke ontboezeming populair, op het voyeuristische af. Ook waren er jaren dat je wel erg veel observaties van de alledaagse werkelijkheid tegenkwam.

Van een dergelijke 'mode' heeft de Akademie nu geen laat en het is te hopen dat dat zo blijft, want sinds jaren was een gang langs de ateliers niet zo verfrissend.

Het meest opvallende is het vrij plotseling opduiken van openlijk

Nebojsa Serić Soba in zijn atelier.

politieke onderwerpen. Bojan Fajfrić (voormalig Joegoslaviër, 1976) bijvoorbeeld weet op een eenvoudige manier de dreiging van burgeroorlogen zichtbaar te maken.

Door geluidstrillingen laat hij gekleurd zand bewegen, dat ligt in een bak met de vorm van een (fictief) land. De stem van Tito, opstijgende vliegtuigen, juichende mensen jagen het zand zenuwachtig over de bodem als op hol geslagen legioenen. Het is esthetisch, dat bijna vloeibare zand, en beklemmend tegelijk.

De Franse Michael Blum (1966) geeft effectief commentaar op de actualiteit. In drie video's verbeeldt hij drie uitspraken van schrijvers. De beste is die waar hij, met een apenmasker op, roerloos in kleermakerszit op straat zit. Op zijn kartonnen bord staat geen kreet om hulp, maar: 'I would never die for my beliefs because I could be wrong' (Bertrand Russell). En de Bosnische ex-soldaat Nebojsa Serić Soba (1968) legt een beeld van zichzelf als Marat in bad, omgeven door het bombasti-

sche geluid van deren tegelijk.

Een trend? I want dan zou waardig zijn. I dat, net als in d wereld, ook de werelddoneel houdt.

Daarnaast va dig werk te zien Jennifer Tee (bouw voort aa niversum door Mongoolse str

KUNST

VRIJDAG 30 NOVEMBER 2001

1 vloeibaar zand

FOTO RAYMOND RUTTING - DE VOLKSKRANT

n paar volksliedjes, gelukkig niet, niet zo geloofwaardig lijkt er meer op dat van de kunstakademie het is meer buiten-

ook veel uitbundig. De al bekendere *Derland* (1973) naar sprookjesu-ber keer een groep anders te laten

optreden. Zij zelf zit op een stoeltje hoog aan de muur en trekt een tent omhoog die de muzikanten eerst verbergt; het lijkt een levensgrote, feerieke speeldoos.

Pal naast haar heeft Zuidafrikaans-Britse James Beckett (1977) zijn hele atelier tot instrument verbouwd waarbij van alle kanten plofjes, snaren, piepen, kraken en slagen klinken. Er zijn loepzuivere tekeningetjes van de Indonesische Hartanto (1973); een hilarische *memento mori*-animatiefilm van de Amerikaanse

Martha Colburn (1971).

De schilderkunst komt er bij dit alles wat bekaaid vanaf. Schilder Luc Tuymans, één van de zeventendertig artistieke begeleiders, schemert door de werken heen. Zijn karige, monochrome schilderijstijl en zijn verontrustende onderwerpen blijken wel erg aanstekelijk - maar zijn niveau wordt niet gehaald.

Open Ateliers 2001, Rijksakademie van beeldende Kunsten, Sarphazistraat 470, Amsterdam. Vandaag, za en zo van 12-19u.

OVERZICHT ACTIVITEITEN RAIN-PARTNERS VOOR ZOEVER RAIN HIERIN PARTICIPEERDE

nov 2001	<p>_ trama Argentinië Multidisciplinary Workshop Met ondersteuning van Prins Claus Fonds.</p>	<p><i>deelnemers RAIN: Ade Darmawan, Marco Rolla, Marco Figueres</i> <i>deelname Rijksakademie: Charles Esche, Dennis Adams</i></p>
sept 2001	<p>_ CEIA, Brazilië Seminar 'The visible and the invisible in the arts'.</p>	<p><i>deelnemers RAIN: Claudia Fontes, Jose Ferreira, Rijksakademie: Goddy Leye, Jaroslaw Kozlowski, Janwillem Schrofer</i></p>
sept/dec 2001	<p>_ El Despacho, Mexico Projectontwikkeling 'Six Video Documentaries on Mexico-City', Met ondersteuning van Prins Claus Fonds.</p>	<p><i>deelnemers RAIN: Diego Gutierrez Coppe</i> <i>deelnemers Rijksakademie: Kees Hin, Bibo (oud-deelnemer)</i></p>
dec 2001/jan 2002	<p>Eerste ronde project 'Tita' Deelname Rijksakademie: Bibo (RA 1999-2000)</p>	
	<p>_ Centre Soleil d'Afrique, Mali Workshop CLIKC, samenwerking via het digitale fotografisch beeld onder leiding van Narcisse Tordoir (BE) en Siriman Dembele (Mali). Met ondersteuning van het Prins Claus Fonds.</p>	<p><i>deelnemers Rijksakademie: James Beckett, Adam Leech, Kenny MacLeod</i> <i>Technische/organisatorische ondersteuning vanuit Rijksakademie: Wim van Dongen (ICT), Gertrude Flentge (RAIN), Roy Taylor (fotografie)</i></p>
	<p>_ PULSE, Zuid-Afrika Tentoonstelling en presentatie catalogus 'Open Circuit'</p>	<p><i>deelname Rijksakademie: Sebastián Diaz Morales</i></p>
april/mei 2001	<p>Ruangrupa, Indonesië Workshop video</p>	<p><i>deelnemers Rijksakademie: Anne-Mie van Kerckhoven, Sebastián Diaz Morales</i></p>
juni 2001	<p>Tweede editie tijdschrift Karbon, met medewerking van Walter van Broekhuizen en Reinaart Vanhoe</p>	<p><i>Walter van Broekhuizen (RA 1997-1998)</i> <i>Reinaart Vanhoe (RA 1999-2000)</i></p>
juli/aug 2001	<p>Performanceproject</p>	<p><i>deelname Rijksakademie: Tero Nauha (RA 1999-2000)</i></p>
aug 2001	<p>"My Sneakers", project met Michael Blum</p>	<p><i>deelname Rijksakademie: Michael Blum</i></p>
	<p>Open Circle, India Projectontwikkeling en Study-Circles...</p>	

RIJSAKADEMIE VAN BEELDENE KUNSTEN

SARPHATISTRAAT 470, 1018 NL AMSTERDAM

T 020 5270 300, F 020 5270 301

INFO@RIJSAKADEMIE.NL, WWW.RIJSAKADEMIE.NL

COLOFON

TEKST RIJSAKADEMIE VAN BEELDENE KUNSTEN

EINDREDACTIE MONIQUE VAN LEEUWEN

ONTWERP ANNELIES FRÖLKE

FOTO OMSLAG ROY TAYLOR

©APRIL 2002